Almanak

fyrir árið

1909

sem er fyrsta ár eftir hlaupár og þriðja ár eftir sumarauka,
Reiknað eftir afstöðu Winnipeg-bæjar í Manitoba

Safn til landnámssögu Íslendinga í Vesturheimi og fleira.

FIMMTÁNDA ÁR.

WINNIPEG.
ÚTGEFANDI OG PRENTARI ÓLAFUR S. THORGEIRSSON.
1908

Á þessu ári teljast liðin vera:

frá Krists fæðingu .... 1909 ár
frá sköpun veraldar .... 5876 ár
frá upphafi Íslandsbygðar .... 1035 ár
frá siðabót Lúters .... 392 ár

Árið 1909 sunnudagsbókstafur C.
Gyllintal: 10.

Milli jóla og langaföstu eru 8 vikur og 2 dagar.

Myrkvar.

Á árinu 1909 verða 4 myrkvar, 2 á sólu og 2 á tungli:

Almyrkvi á sólu 17. júní, sýnilegur hér í N.-Ameríku. 2. sólmyrkvi 12. des., sýnilegur hér. Hann nær ekki nema yfir helming af þvermáli sólarhvelsins.

1. Tunglmyrkvi 3. júní. Ekki sýnilegur hér. 2. Tunglmyrkvi 27. nóv. og er hér ekki sýnilegur.

Árstíðirnar.

Vorið byrjar .... 21. marz
Sumarið .... 21. júní
Haustið .... 23. september
Veturinn .... 22. desember

Tunglið.

Fylgistjarna jarðarinnar er tunglið. Þvermál þess er 2,163 mílur og fjarlægð þess frá jörð vorri 288,000 enskar mílur. Braut sína umhverfis jörðina gengur það á því tímabili, sem alment er kallað tunglmánuður; er það tímabil alment talið 28 dagar, en er í raun réttri 27 dagar og 8 klukkustundir, eða rétt um það bil.

Um tímatalið.

Forn-Egyptar skiftu degi og nóttu í 12 kl.-stundir hvoru, — og hafa Gyðingar og Grikkir ef til vill lært þá venju af Babýlóníu-mönnum. Það er sagt, að deginum hafi fyrst verið skift í klukkustundir árið 293 f. Kr., þegar sólskífa fyrst var smíðuð og sett upp í Quirinus-musterinu í Róm. Þangað til vantnsklukkurnar voru uppfundnar (árið 158 f. Kr.), voru kallarar (eða vaktarar) viðhafðir í Róm til að segja borgarbúum, hvað tímanum liði. Á Euglandi voru vaxkertaljós höfð fyrst frameftir, til að segja mönnum, hvað tímanum liði. Var áætlað, að á hverri klukkustund eyddust 3 þumlungar af kertinu. Hin fyrsta stundaklukka (tímamælir — sigurverk) í líkingu við þær, sem nú tíðkast, var ekki fundin upp fyr en árið 1250. Fornmenn á Norðurlöndum töldu flestir, að dagur byrjaði með upprás sólar. Aþenumenn og Gyðingar töldu hann byrja á sólsetri, og Rómverjar, eins og vér, á miðnætti.

Páskatímabilið.

Kirkjuþingið í Nicæa, er haldið var árið 325 eftir Krists fæðing, ákvað og leiddi í lög kirkjunnar, að páskahátíðin skyldi ætíð haldin vera hinn **fyrsta** sunnudag eftir **fyrsta** tungl, er springi út næst eftir 20. marzmán. Samkvæmt ákvæði þessu getur páskahátíðin átt sér stað á 35 daga tímabili, nefnilega á tímabilinu frá 22. marz til 25. apríl, að þeim dögum báðum meðtöldum. Þetta tímabil er nefnt páskatímabilið. Af þessu leiðir, að ef tungl væri fult 21. marz, og 22. marz bæri upp á sunnudag, þá yrði sá dagur (22.) páskadagur. Fyr á ári geta páskar aldrei orðið. Þetta átti sér stað árið 1818. En sé tungl fult 18. apríl, og 18. apríl bæri upp á sunnudag, yrði næsti sunnudagur páskadagur, nefnil. 25. apríl. Það kom fyrir árið 1886.

Pláneturnar.

VENUS er morgunstjarna til 28. Apríl, kveldstjarna til ársloka.
MARZ er morgunstjarna til 24. sept., síðan kveldstjarna.
JÚPITER er morgunstjarna til 25. febr., þá kveldstjarna til 18. sept, síðan morgunstjarna til ársloka.
SATURNUS er kveldstjarna til 3. apríl, morgunstjarna til 13. okt., kveldstjarna til ársloka.

Páskadagur.

1910	27. Marz	1915	4. Apríl
1911	16. Apríl	1916	23. Apríl
1912	7. Apríl	1917	8. Apríl
1913	23. Marz	1918	31. Marz
1914	12. Apríl	1919	20. Apríl
		1920	4. Apríl

Sóltími.

Sólarhringur er sú tímalengd, er líður á milli þess,er sólin gengur yfir ákveðna hádegislínu, og það hin eðlilegasta skifting tímans. En sökum hinnar mismunandi hreyfingar jarðarinnar umhverfis sólina og sökum bugsins á sólargangslínunni (Ecliptic), er aldrei nákvæmlega jafn-langur tími milli þess, er sól gengur yfir ákveðna línu. Af því leiðir, að það er lítt mögulegt að setja stundaklukku eftir sól. Til að ráða bót á þessum mismun, setja menn svo að önnur sól sé til, og að hún gangi með jöfnum hraða þvert yfir miðjarðarlínunni. Er sú ímyndaða sól þá stundum á undan og stuudum á eftir hinni einu virkilegu sól. Er sá mismunur mestur 16 mínútur. Réttur sóltími er miðaður við hina virkilegu sól, en hinn svo kallaði „meðal sóltími" aftur á móti, er miðaður við hina ímynduðu sól. Til skýringar má geta þess að það er að eins á tveimur dögum á árinu — á jafndægrum haust og vor — að „meðal sóltíma" og réttum sóltíma ber saman, því á þeim tveim dögum að eins er buglínan eða sólargangslínan yfir miðjarðarlínunni.

VEDURFRÆDI HERSCHEL'S,

er segir fyrir um veðrabreytingar, er verða með öllum tunglkomum, og meðan hvert tungl er uppi árið um kring.

Tafla þessi, og athugasemdir þær, er fylgja henni, er bygð á athugunum, er starfað hefir verið grandgæfilega að um langt tímabil, og er hún samin samkvæmt nákvæmum athugunum á aðdráttarafli sólarinnar og tunglsins, með tilliti til hinnar breytilegu afstöðu þeirra við jörðina.

Það er auðvelt að sjá af töflu þessari, hvers konar veðurátta eða veðrabreyting muni verða með hverjum tunglfjórðungi, og hún fer svo nálægt því, sem fram kemur, að sjaldan eða aldrei skeikar.

Ef nýtt tungl. fyrsta kvartil, fult tungl eða síðasta kvartil kemur	Á sumri:	Á vetri:
milli miðnætfis og kl. 2, verður	Fagurt veður	Frost, nema sunnanvindur sé.
" kl. 2 og 4 um morguninn	Kalt með skúrum	Snjór og stormasamt.
" " 4 " 6 " "	Regn	Regn.
" " 6 " 8 " "	Vindur og regn	Stormasamt.
" " 8 " 10 " "	Breytilegt veður	Kalt og regn, sé vindur af vestri; snjór sé vindur af austri.
" " 10 " 12 " "	Tíðar skúrir	Kalt og hvast veður.
" " 12 " 2 e. m.	Mjög rigningasamt	Snjór og regn.
" " 2 " 4 "	Breytilegt veður	Fagurt veður og hlýtt.
" " 4 " 6 "	Fagurt veður	Fagurt veður.
" " 6 " 8 "	Fagurt, sé vindur af norðvestan	Fagurt með frosti sé vind. af n. eða n.a.
" " 8 " 10 "	Rigning, sé vindur af s. eða s. v.	Regn eða snjór, sé vindur af s. eða s.v.
" " 10 " miðnættis	Fagurt	Fagurt veður með frosti.

Litur loftsins um sólsetur.

Þegar himininn er gráleitur og myrkur um sólsetur, eða slái á hann grænum eða gul-grænum lit, er regn í vændum. Rautt sólarlag með skýjum, er verða myrkari, þegar fram á nóttina líður boðar einnig regn.

Baugur um sólina.

Með baug um sólina meinum vér hina stóru hringi, eða hringparta, er liggja um sólina. Þegar baugur sést um sólina eftir gott veður, má búast við regni.

Kórónа.

Með kórónu meinum vér smáa hringi, er sjást oft um sólina eða tunglið. Þegar kórónan fer minkandi, bendir það á regn, stækki hún, er fagurt veður í vændum.

Regnbogar.

Regnbogi að morgni dags er álitinn boða regn; regnbogi að kveldi, fagurt veður.

Litur himinsins.

Þegar þykkur, djúpur blámi sést á himninum, jafnvel þótt hann sjáist gegnum skýjað loft, boðar það fagurt veður; verði bláminn ljósari (hvítari), er stormur í nánd.

Þoka.

Þokur benda á staðviðri. Morgunþoka er vanalega horfin um hádegi.

Skafheiður himin.

Þegar gufuhvolfið er óvanalega skírt, og mjög stjörnubert er, og þær sýnast eins og deplar, er regn í vændum.

Skýin.

Þegar vér athugum skýin, gefum vér gætur að, hvers konar ský það eru, hvernig þau hreyfast og hvernig þau eru í lögun. Ský þau, er menn oft nefna „hestatögl", köllum vér þráðaský (Cirri). Einkenni þeirra er, að þau sýnast eins og þunnur vefur, er hangir lauslega saman eins og tagl á hesti, eða þau sýnast fléttuð saman eins og hin fjarlægu ský, er mynda sólarhringina. Litlar, reglulega myndaðar þyrpingar af skýum þessum sjást oft fyrir stöðugu blíðviðri. En þráða-ský eru líka stundum fyrirboði storms. Þegar þau boða storm, eru þau vanalega þéttari (fleiri) og hliðar þeirra skörðóttar, og þá verða þau oftast að hvítleitum, löngum skýbakka. Ský þau, er alment eru kölluð „baðmullar-sekkir", eða „þrumuhöfuð", köllum vér skýja-þyrping (Cumulus). Þegar þau sjást um heitasta tíma dagsins, en hverfa með kvöldinu, er framhaldandi blíðviðri í vændum. Þegar þau aukast skyndilega, síga langt niður í gufuhvolfið, og hverfa ekki undir kvöldið, mun brátt von á regni. Þegar sérstök smáský virðast eins og slitna frá þeim, má búast við skúrum. Ský þau er sjást vanalegast eftir miðnætti, sýnast liggja marflöt og taka yfir mikið svæði, boða fagurt veður. Lítil svört vindaský eru fyrirboði regns.

Loftþyngdarmælir.

Þegar vér notum loftþyngdarmæli, er áríðandi að gefa gætur að

hvort hann stendur fyrir ofan eða neðan vanalega hæð, og hvort hann ,,fellur" fljótt eða seint. Ef hann stendur fyrir ofan vanalega hæð og er stöðugur — smábreytist ekki —, verður sama fallega veður, þótt búast mætti við þykkn lofti. Ef hann stendur lágt og er að ,,falla", er regn eða í öllu falli dimmviðri í vændum. Þegar hann ,,stigur" eða ,,fellur" skyndilega (meira en 0,01 úr þumlungi á kl.-stund) bendir það á óstöðugt veður og storm.

Ártöl nokkurra merkisviðburða.

Fall Trjóuborgar	1182
Stofnun Kartagóborgar	878
Stofnun Rómaborgar	753
Jerúsalem hertekin af Nebúkadnesar	588
Júlíus Cæsar fer til Bretlands	55
	Eftir Krist.
Jerúsalem eyðilögð af Títusi	70
Constantínus keisari snýst til kristni	313
Rómverjar yfirgefa Bretland	410
Norðmenn vaða inn á Bretland. Bardaginn við Hastings	1066
Krossferðir byrja	1096
Tyrkir taka Miklagarð	1453
Biblían fyrst prentuð í Mentz	1462
Columbus fann Ameríku	1492
England og Skotland sameinast	1602
Þrjátíu ára stríðið byrjar	1618
Bretar taka Gibraltar	1704
Friðarsamningarnir gerðir í Utrecht	1713
Frímerkjalögin gengu í gildi	1765
Bandaríkin segja sig undan Bretum	1776
Fyrsta nýlenda sett á stofn í Ástralíu	1788
Napóleon Bonaparte verður keisari	1804
Bardaginn við Trafalgar. Fall Nelson's	1805
Franski leiðangurinn til Moskva	1812
Bardaginn við Waterloo	1815
Fyrsta gufuskip fer yfir Atlantshaf	1819
Gullið fundið í Californíu	1848
Fyrsa alhemssýning haldin í London	1851
Dominion of Canada stofnuð	1867

Til minnis um Ísland.

Fyrst fundið Ísland af Írum á 8 öld. Af Norðmönnum 860.

Fyrst varanleg bygð hefst 874.

Fyrsta Kötlugos, er sögur fara af, 894.

Fyrstu lög og alþing sett 930.

Fyrstur trúboði Friðrik biskup, saxneskur, 981.

Fyrsti lögsögumaður, Hrafn Hængsson, kosinn af lögréttu 930.

Fyrsta kirkja er í ritum talin bygð um 984, að Ási í Hjaltadal, en það mun sanni nær, að Örlygur gamli hafi reizt kirkju að Esjubergi nálægt 100 árum áður.

Fyrstur íslenzkur biskup, Ísleifur Gizzurson, 1054.
Fyrstur fastur skóli á Hólum 1552.
Fyrstur íslenzkur rithöfundur, kunnur, og faðir íslenzkrar sagnritunar, Ari Þorgilsson, prestur, f. 1067, d. 1148.
Fyrsta Heklugos, er sögur fara af 1104.
Fyrsta klaustur, reizt á Þingeyrum, 1133.
Fyrsta nunnuklaustur, í Kirkjubæ í Vestur-Skaftafellssýslu 1186.
Fyrstur konungur yfir Íslandi, Hákon Hákonarson (konungur Norðmanna), 1262—63.
Svarti dauði geysaði, 1402.
Seinni plágan 1495.
Fyrsta prentsmiðja á Breiðabólsstað í Vesturhópi um 1530.
Fyrstur prentari, Jón Matthíasson, sænskur prestur.
Fyrstur lúterskur biskup, Gizzur Einarsson, 1539.
Fyrst prentað nýja testamentið, þýtt af Oddi lögmann Gottskálksyni, 1540.
Fyrstur fastur latínuskóli í Skálholti 1552.
Fyrsta ísl. sálmabók, sem til er, prentuð 1555.
Fyrst prentuð biblían, þýdd af Guðbrandi bisk. 1584.
Spítali stofnaður fyrir holdveikt fólk 1652.
Fyrsta galdrabrenna 1625 (hin síðasta 1690).
Prentsmiðjan flutt frá Hólum að Skálholti 1695, og að Hólum aftur 1703.
Stórabóla geysaði 1707.
Fyrsta Jónsbók (Vídalíns) kemur út 1718.
Fyrst drukkið brennivín á Íslandi á 17. öld.
Fyrst fluttur fjárkláði til Íslands 1760.
Fyrst drukkið kaffi 1772.
Fyrsta lyfjabúð á Nesi við Seltjörn 1772.
Fyrstu póstgöngur hefjast 1776.
Hið íslenzka lærdómslistafélag stofnað í Kaupmannahöfn 1779.
Ákveðið að flytja biskupsstólinn og skólann frá Skálholti til Reykjavíkur 1785.
Verzlunareinokunin konunglega afnumin 1787.
Seinasta löggjafarþing haldið á þingvöllum við Öxará 1768.
Prentsmiðjan á Hólum flutt að Leirárgörðum 1799.
Landsyfirréttur settur á laggirnar í Rvík 1800.
Fyrsta organ sétt í Leirárkirkju, 1800.
Hólaskóli fluttur til Reykjavíkur 1801.
Landið gjört að biskupsdæmi 1801.
Haldinn fyrsti yfirréttur í Reykjavík 1801.
Latínuskólinn fluttur frá Reykjavík til Bessastaða 1805.
Hið íslenzka biblíufélag stofnað 1816.
Fyrsti vísir til fréttablaða, Klausturpósturinn kemur út 1818. (Minnisverð tíðindi ekki talin; þau komu út 1796—1808).
Prentsmiðjan flutt frá Leirárgörðum til Viðeyjar 1819.
Búnaðarfélag Suðuramtsins stofnað 1835.
Fyrsti árgangur Fjölnis birtist 1835.
Fyrst gefin út Ný félagsrit 1841, rit Jóns Sigurðssonar.

Prentsmiðjan flutt frá Viðey til Rvíkur 1844.
Fyrsta alþing í Reykjavík 1845.
Latínuskólinn fluttur til Reykjavíkur frá Bessastöðum 1846.
Prestaskólinn settur í Reykjavík, 1847.
Fyrsti stjórnmálafundur haldinn á Þingvöllum við Öxará 1848.
Fyrsta blað Þjóðólfs prentað 1848.
Hrossa-sala til útlanda byrjar um 1850.
Prentsmiðja sett á stofn á Akureyri 1852.
Fyrsta póstgufuskip kom til Reykjavíkur 1858.
Spítali settur á stofn í Reykjavík 1863.
Forngripasafnið sett á stofn í Reykjavík 1863.
Barnaskóli í Reykjavík stofnaður 1863.
Þjóðvinafélagið stofnað 1870.
Fyrst fluttir inn skozkir ljáir 1871.

— ——

Stærð úthafanna.

Norður-Íshafið	er um	4,781,000	ferh.	míl.	flatarmál.
Suður-Íshafið	„ „	30,592,000	„	„	„
Indlandshafið	„ „	17,084,000	„	„	„
Atlandshafið	„ „	24,536,000	„	„	„
Kyrrahafið	„ „	50,309,000	„	„	„

———

Lengstur dagur.

	kl.t. mín.
Reykjavík	20 56
Pétursborg	18 38
Stokkhólmi	18 35
Edinborg	17 32
Kaupmannahöfn	17 20
Berlín	16 40
London	16 34
París	16 05
Victoria, B. C.	16 00
Vínarborg	15 56
Boston	15 14
Chicago	15 08
Miklagarði	15 04
Cape Town	14 20
Calcutta	13 24

Þegar klukkan er 12
á hádegi í Washington, höfuðstað Bandaríkjanna, þá er hún í

New York	12.12	e.h.
St. John, Nýfundnal.	1.37	"
Reykjavík	4.07	"
Edinburgh	4.55	"
London	5.07	"
París	5.17	"
Róm	5.53	"
Berlín	6.02	"
Vínarborg	6.14	"
Calcutta, Indl.	11.01	"
Pekin, Kína	12.54	f. h.
Melbourne, Ástralía	2.48	"
San Francisco	8.54	"
Lima, Perú	12.00	á hád.

———

FEBRÚAR hefir 28 daga 1909

M	1	Brigildarmessa.	ÞORRI
Þ	2	Kindilmessa	
M	3	Blasíusmessa	
F	4		
F	5	(☺)Fult t. 12.25 f. m.	
L	6	Sir Henry Irwing f. 1838.	16. v. vetrar

Verkamenn í víngarði, Matt. 20.

S	7	Níuviknaf. — Charles Dickens f. 1812.— su. 7.52,	
M	8	Stríðið milli Rússa og Japa byrjar 1904. [sl. 5.34	
Þ	9	Baldvin Einarsson d. 1833	
M	10		
F	11	Thomas Edison f. 1847	
F	12	Lincoln f. 1809	
L	13	☽Síð. kv. 3.47 f. m. Richard Wagner, tónfr. d. [1883.	— 17. v. vetrar

Fernskonar sáðjörð, Lúk. 8.

S	14	2. s. í níuv.f. — Lúters síð. préd. 1546.— su. 7.40,	
M	15	Jón Thorsteinss., landlækn. d. 1855. [sl. 5.45	
Þ	16	Melankton f. 1497	
M	17	Michael Angeló d. 1563	
F	18	Marteinn Lúter d. 1546	
F	19		
L	20	●Nýtt t. 1.52 f.m. (Góut.) Þorraþræll	— 18. v. v.

Skírn Krists, Matt 3.

			GÓA
S	21	Langafasta—sjöviknafasta — su. 7.26, sl. 5.58	
M	22	Petursmessa	
Þ	23	Spreingikvöld	
M	24	Öskudagur	
F	25	Ingeman, danska skaldið d. 1862	
F	26	☾Fyrsta kv. 6.49 e. m.	
L	27	Longfellow f. 1807.	19. v. vetrar

Djöfullinn freistar Jesú. Matt. 4.

S	28	1. s. í föstu.	su. 7.14, sl. 6.08

MARZ hefir 31 dag 1909

		GÓA
M	1	
Þ	2	Fyrsta þing Bandaríkjanna sett 1781
M	3	Imrudagar. — Jónsmessa (h. f.)
F	4	
F	5	
L	6	☺Fult t. 6.56 e.m. Svbj. Egilsson f. 1791. 20.v.v.
		Kamverska konan. Matt. 15.
S	7	2. s. í föstu. su. 7.00, sl. 6.19
M	8	Jón Thoroddsen d. 1868
Þ	9	Merrimac og Monitor-bardaginn 1862
M	10	Edward konungur giftist 1863
F	11	
F	12	Síra Páll Þorláksson d. 1882
L	13	Dr. Guðbr. Vigfúss. f. 1827. 21. v. vetrar
		Jesús rak út djöful. Lúk. 11.
S	14	3. s. í f.—☽Síð. kv. 7.18 e. m. su. 6.45, sl. 6.31
M	15	Fyrsta þing Manitoba-fylkis sett 1871
Þ	16	Gvöndardagur (Guðm. h. góði Hólabisk.)
M	17	B. Gunnl.son d. 1876.— M. Stephanson d. 1883
F	18	Hinrik Ibsen f. 1828
F	19	David Livingstone f. 1813
L	20	22. v. vetrar
		Jesús mettar 5000 manns. Jóh. 6.
S	21	Miðf. — ●Nýtt t. 11.51 e.m. Jafnd., vor byrjar (páskatungl) [su. 6.13, sl. 6.42
M	22	Goethe d. 1832. Góuþræll.
		EINMANUDUR
Þ	23	Einmánaðarsamkoma. — Heitdagur
M	24	Longfellow d. 1882
F	25	Boðunardagur Maríu. — Konudagurinn
F	26	Beethoven, tónfræð. d. 1827
L	27	John Bright d. 1889. 23. v. vetrar
		Gabríel engill sendur. Lúk. 1.
S	28	5. s. í f. ☾Fyrsta kv. 8.11 f.m. su. 5.59, sl. 7.04
M	29	Swedenborg d. 1772. Jón Eiríksson, konferens-
Þ	30	[ráð d. 1787
M	31	

APRÍL hefir 30 daga 1909

EINMANUDUR

F	1	Bismark f. 1813	
F	2	Emil Zola f. 1849	
L	3	Washington Irving d. 1774	24. v. vetrar

Krists innreið í Jerúsalem. Matt. 21.

S	4	Pálmasunnud. (Dymbilvika).	su. 5.44, sl. 7.15
M	5	Fult t. 12.38 e. m.	
Þ	6	Canada fundin 1497	
M	7		
F	8	Skírdagur	
F	9	Föstudagurinn langi	
L	10	General Booth f. 1829.	25. v. vetrar

Krists upprisa. Mark. 16.

S	11	Páskadagur (páskav.). — Leónisdagur.	su. 5.30,
M	12	Henry Clay f. 1777.	[sl. 7.26
Þ	13	Síð. kv. 6.30 f. m. — Thomas Jefferson f. 1743.	
M	14	Abraham Lincoln skotinn 1863	
F	15	Shakespeare f. 1564	
F	16	Magnúsmessa Eyjajarls (h. f.)	
L	17	Benj. Frankl. d. 1790. — Sumarmál af 26. v. v.	

Jesús kom að luktum dyrum. Jóh. 20.

S	18	1. s. e páska.	su. 5.16, sl. 7.30
M	19	Nýtt t. 8.30 e.m. (sumart.) Melankton d. 1560	
Þ	20		
M	21	Jón Hjaltalín, landl. f. 1807.	
F	22	Sumardagurinn fyrsti. HARPA	1. v. sum.
F	23	Jónsmessa. Hólab. (h. s.)	
L	24	Daniel Defoe d. 1731	

Jesús er góði hirðirinn. Jóh. 10.

S	25	2. s. e. páska. — Gangdagurinn eini (mikli) —	
M	26	Molkte, hersh. d. 1891.	[su. 5.03, sl. 7.48
Þ	27	Fyrsta kv. 12.36 f. m. — U. S. Grant hersh. f.	
M	28		[1822
F	29	Krímstríðið hætti 1856.	2. v. sum.
F	30		

WERNER'S

SPOTTED PILLS

LÆKNA ÞIG.

Þær eru hið bezta blóðhreinsunarlyf; styrkja taugarnar og fjörgar betur en nokkurt annað meðal sem til er á jörðunni.

Áhrifameira meðal hefir aldrei verið búið til. Hver sá, er hefir notað þær, er öldungis hissa á verkun þeirra, enda eru þær samsettar af hinum ágætustu efnum, og þykja þær stórkostleg sigurvinning fyrir meðalafræðina.

„SPOTTED PILLS" lækna:

Allskonar floggigt, mjaðmagigt, grátsýki, svefnleysi, taugaveiklun, aflmissi, illa drauma, taugaslekju, veiklun, kynfærabilun, titring í útlimum, höfuðverk, tauga skjálfta, þunglyndi, minnisleysi og margt fl.

Kvenfólkið getum við fullvissað um það, að ekkert meðal er jafn styrkjandi og betri vörn gegn ýmsum sjúkdómum en „SPOTTED PILLS".

Hvað segir svo fólkið um Spotted Pills:

(1) „Eg brúkaði að eins tvær öskjur og afleiðingarnar gerðu mig steinhissa". — Miss C.

(2) „Eg er sem nýr maður síðan eg fór að brúka „Spotted Pills". — Miss C—e-

(3) „Þú getur verið rólegur. Eg vil láta alla mína vini vita hvað „Spotted Pills" hafa gjört fyrir mig". -- Miss W.

(4) „Maðurinn minn segir að ykkar „Spotted Pills" séu það sæði sem framleiði hraustleik og blómlegt útlit — þær höfðu merkileg áhrif til góðs á mig". — Mrs. S—e.

WERNER'S SPOTTED PILLS.

Til kaups hjá öllum lyfsölum fyrir 50c., 6 fyrir $2.50. Eða sent frítt með pósti mót viðtöku peninganna.

THE MARTIN, BOLE & WYNNE CO.

WINNIPEG, MANITOBA.

MAÍ hefir 31 dag 1909

			HARPA
L	1	Tveggja postula messa	
		Krists burtför til föðursins. Jóh. 16.	
S	2	3. s. e. páska.	su. 4.52, sl. 7.58
M	3	Krossmessa (á vori)	
Þ	4		
M	5	○Fult t. 3.52 f. m. — Napól. Bonaparte d. 1821	
F	6		3. v. sumars
F	7	Kóngsbænadagur	
L	8	John Stuart Mill d. 1873.	
		Sending heilags anda. Jóh. 16.	
S	9	4.s.e.páska. — S hiller d. 1805.	su.4.41,sl.8.08
M	10	Eldaskildagi	
Þ	11		
M	12	☽Síð. kv. 1.15 e. m.	
F	13	Stofnuð fyrsta ensk nýlenda í Amer. 1601	4. v. s.
F	14	Vinnuhjúaskildagi	
L	15	Hallvarðarm. — Petur bisk. Pétursson d. 1891	
		Biðjið í Jesú nafni. Jóh. 16.	
S	16	5. s. e. páska. — Gangdagavika. — su. 4.33, sl. [8.17	
M	17	Tómas Sæmundsson d. 1841.	
Þ	18	Rússa keisari f. 1868	
M	19	●Nýtt t. 6.18 f. m. — Gladstone d. 1898	
F	20	Uppstigningard. — Columbus d. 1506.	5. v. s.
F	21		SKERPLA
L	22	Sæmundur fróði d. 1135	
		Þegar huggarinn kemur. Jóh. 15.	
S	23	6. s. e. páska.	su. 4.26, sl. 8.25
M	24		
Þ	25	Úrbanusmessa	
M	26	☾Fyrsta kv. 5.32 e. m. — Jónas Hallgrímss. d. 1845	
F	27	Calvin d. 1564.	6. v. sumars
F	28		
L	29	Gísli Brynjólfsson d. 1888	
		Sá, sem elskar mig. Jóh. 14.	
S	30	Hvítas.d Helgavika. Eggert Ólafsson d. 1768	
M	31	Annar í hvítasunnu.	su. 4.22, sl. 8.32

JÚNÍ hefir 30 daga 1909

SKERPLA

Þ 1	Garibaldi d. 1882	
M 2	Imbrudagar. — Sæluvika	
F 3	☺Fult t. 5.31 e. m.	7. v. sumars
F 4		
L 5		

Kristur og Nikódemus. Jóh. 3.

S 6	Trínitatis. — Alexander mikli d. 356 f. K.	
M 7	[su. 4.19, sl. 8.37	
Þ 8	Jón Hjaltalín, landlæknir d. 1882	
M 9	Charles Dickens d. 1870	
F 10	Dýridagur. — ☽Síð. kv. 6.17 e.m.	8. v. sum.
F 11	Barnabasmessa	
L 12	Vítusmessa. — W. C. Bryant d. 1878	

Hinn auðugi maður. Lúk. 16.

S 13	1. s. e. trín. Jón landl. Sveinsson d. 1803	
M 14	Sig. Melsted, lector d. 1897 [su. 4.10, sl. 8.10	
Þ 15	John, Englandskongur undirskrifar Magna	
M 16	[Carta 1215	
F 17	Jón Sigurðss. f. 1811. ●Nýtt t. 3.32 f. m.	
F 18	[Sólmyrkvi.	9. v. sumars
L 19		

Hin mikla kvöldmáltíð. Lúk. 14.

S 20	2. s. e. trín. — su. 4.22, sl. 8.41	
M 21		SOLMANUDUR
Þ 22	Sólstöður. — Lengstur dagur. — 1000 píslarvott.	
M 23		
F 24	Jónsm. — Kristni lögt. á Ísl. 1000.	10. v. sum.
F 25	☾Fyrsta kv. 10.17 f. m. — Ásborgartrúarj. 1530	
L 26		

Hinn týndi sauður. Lúk. 15.

S 27	3. s. e. trin.	su. 4.26, sl. 8.39
M 28		
Þ 29	Pétursmessa og Páls	
M 30		

JÚLÍ hefir 31 dag 1909

SÓLMANUDUR

F 1 | Dominion-dagur. 11. v. sumars
F 2 | Þingmaríumessa. — Sviðhúnsmessa (h.f.)
L 3 | ☺ Fult t. 4.17 f. m.

Verið miskunnsamir. Lúk. 6.

S 4 | 4.s.e.trín. — Frelsisd. Bandaríkj.(1776). su. 4.32
M 5 | [sl. 8.35
Þ 6 |
M 7 | Jóhann Húss, brendur
F 8 | Seljumannamessa. 12. v. sum.
F 9 | ☽S. kv. 10.58. e.m.
L 10 | John Calvin f. 1509.

Jesús kennir af skipi. Lúk. 5.

S 11 | 5.s.e.trín. su. 4.40, sl. 8.29
M 12 |
Þ 13 | Margrétarmessa
M 14 | Franska stjórnarbyltingin 1789
F 15 | Sviðhúnsm. (h.s.) — Krosfarendur tóku 13. v. s.
F 16 | [Jerúsalem 1099.
L 17 | ●Nýtt t. 1.45 f.m.

Réttlæti faríseanna. Matt. 5.

S 18 | 6.s.e.trín. su. 4.49, sl. 8.21
M 19 |
Þ 20 | Þorláksm. (á sumri). — Guðbrandur bisk. d. 1627
M 21 | Robert Burns d. 1796. Aukanætur
F 22 | 14. v. sumars
F 23 | Hundadagar byrja
L 24 |

Jesús mettar 4000 manna. Mark. 8.

HEYANNIR

S 25 | 7.s.e.trín. — ☾Fyrsta kv. 3.15 f.m.— Miðsumar.
M 26 | [su. 4.58, sl. 8.11
Þ 27 | Atlantshafsritsíminn fullagður 1868
M 28 |
F 29 | Ólafsmessa (h.f.). 15. v. sumars
F 30 | William Penn d. 1718
L 31 | John Ericson, sænski f. 1802.

ÁGÚST hefir 31 dag 1909

HEYANNIR

Um falsspámenn. Matt. 7.

S	1	8.s.e.trín. — Fult t. 1.14 e.m.	Bandadagur
M	2	Ben. Sveinss., sýlum. d. 1899.	[su. 5.08, sl. 7.50
Þ	3	Ólafsmessa (h.s.)	
M	4	H. C. Andersen d. 1875	
F	5	Brynj. Sveinss., bisk. d. 1675.	16. v. sumars
F	6		
L	7		

Hinn rangláti ráðsmaður. Lúk. 16.

S	8	9.s.e.trín. — Síð.kv. 4.50 f.m.	su.5.19, sl.7.45
M	9	Kapt. Marryat d. 1818	
Þ	10	Lafransmessa	
M	11		
F	12		17. v. sumars
F	13	Manilla-borg gafst upp 1898	
L	14	Napóleon I. f. 1769	

Jesús grætur yfir Jerúsalem. Lúk. 19.

S	15	10.s.e.trín.—Maríumessa (h.f.) —	su. 5.29, sl.7.33
M	16	Nýtt t. 3.55 e. m.	
Þ	17	Sveinbjörn Egilsson d. 1852	
M	18		
F	19	Gestur Pálsson d. 1892.	18. v. sumars
F	10		
L	21		

Faríseinn og tollheimtumaðurinn. Lúk. 18.

S	22	11. s. e. trín.	su. 5.30, sl. 7.19
M	23	Fyrsta kv. 7.55 e. m. — Hundadagar enda	TVIMANUDUR
Þ	24	Bjarni Thorarensen d. 1841	
M	25		
F	26		19. v. sumars
F	27		
L	28	Ágústín d. 430. — Leo Tolstoi f. 1828	

Daufi og málhalti maðurinn. Mark. 7.

S	29	12.s.e.trín. — Höfuðdagur. —	su. 5.40, sl. 7.09
M	20	Fult t. 9.08 e. m. — Jón Vídalín, bisk. d. 1720	
Þ	31	John Bunyan d. 1688	

SEPTEMBER hefir 30 daga 1909

			TVIMANUDUR
M	1		
F	2	Grundtvig d. 1872.	20. v. sumars
F	3		
L	4	Franska lýðveldið stofnað 1870	
		Hinn miskunnsami Samverji. Lúk. 10.	
S	5	13.s.e.trín.	su. 6.00, sl. 6.49
M	6	☽S. kv. 12.16. e.m. — Verkamannadagur	
Þ	7		
M	8	Maríumessa (h.s.) — Jerúsalem hertekin 70.	
F	9		21. v. sumars
F	10		
L	11		
		Tíu líkþráir. Lúk. 17.	
S	12	14.s.e.trín.	su. 6.10, sl. 6.34
M	13	Bretar taka Quebec 1759	
Þ	14	Krossmessa. — ●Nýtt t. 6.51 f.m.	
M	15	Imbrudagar. Sæluvika	
F	16	Moscow-borg brend 1812.	22. v. sumars
F	17		
L	18	Garfield, forseti d. 1881	
		Enginn kann tveim herrum að þjóna. Matt. 6.	
S	19	15.s.e.trín.	su. 6.21, sl. 6.18
M	20		
Þ	21	Walter Scott d. 1832	
M	22	☾Fyrsta kv. 10.29 f.m.	
			HAUSTMANUDUR
F	23	Jafndæg.; haust byrj.—Sn.Sturlus.d.1241--23.v.s.	
F	24		
L	25	Björn Gunnlaugsson f. 1788	
		Sonur ekkjunnar í Nain. Lúk. 7.	
S	26	16.s.e.trín.	su. 6.30, sl. 6.02
M	27	Fyrsta járnbraut fullgerð á Englandi 1825	
Þ	28		
M	29	Mikaelsmessa. — ○ Fult t. 5.05 e.m.	
F	30		24. v. sumars

NÓVEMBER hefir 30 daga 1909

			Gormanudur
M	1	Allra-heilagra-messa	
Þ	2	Jenny Lind d. 1887. — Allra-sálna-messa.	
M	3		
F	4	☽Síð. kv. 12.22 e. m.	
F	5		
L	6		3. v. vetrar

Jesús prédikar um sælu. Matt. 5.

S	7	12.s.e.trín. — Jón Arason lífl. 1550.	su. 7.40,
M	8		[sl. 4.46
Þ	9	Skúli landfóg. d. 1794. — Játvarður Bretak. f.	
M	10	Lúter f. 1483	
F	11	Marteinsmessa	
F	12	●Nýtt t. 5.38 e. m.	
L	13		4. v. vetrar

Skattpeningurinn. Matt. 22.

S	14	23.s.e.trín.	su. 7.51, sl. 4.37
M	15		
Þ	16	Jónas Hallgrímsson f. 1807	
M	17	Sues-skurðurinn opnaður 1869	
F	18		
F	19		
L	20	☾Fyrsta kv. 10.31 f. m.	5. v. vetrar

Konan blóðfallssjúka. Matt. 9.

S	21	24.s.e.trín. Maríum; þríhelgar.	su. 8.00, sl. 4.31
			Ylir
M	22		
Þ	23		
M	24		
F	25	Katrínarmessa	
F	26	Konráðsmessa	
L	27	○Fult t. 12.52 f. m. Tunglmyrkvi.	6. v. vetr.

Krists innreið í Jerúsalem. Matt. 21.

S	28	1.s. í jólaföstu. Aðventa.	su. 8.12, sl. 4.27
M	29		
Þ	30		

DESEMBER	hefir 31 dag	1909
		ÝLIR
M 1	Eggert Ólafsson f. 1726	
F 2	Bardaginn við Austerlitz 1805	
F 3		
L 4	☾Síð. kv. 7.57 f. m.	7. v. vetrar
	Teikn á sól og tungli. Lúk. 21.	
S 5	2. s. í jólaföstu. — Mozart d. 1791. —	su. 8.19,
M 6		[sl. 4.26.
Þ 7	Jón Sigurðsson d. 1879	
M 8	Maríumessa	
F 9	Milton f. 1608	
F 10	Alexander Dumas, sr. d. 1872	
L 11		8. v. vetrar
	Jóhannes í böndum. Matt. 11.	
S 12	3. s. í jólaföstu, — ●Nýtt t. 12.01 e. m.	(jólat.)
M 13		su. 8.24, sl. 4.27
Þ 14	George Washington d. 1799	
M 15	Imbrudagar. Sæluvika.	
F 16		
F 17		
L 18		9. v. vetrar
	Vitnisburður Jóhannesar skírara. Jóh 1.	
S 19	4. s. í jólaf. — ☽Fyrsta kv. 5.42 e. m.	su. 8.28
M 20		[sl. 4.31
Þ 21	Tómasmessa	
		MÖRSUGUR
M 22	Sólhvörf; skemstur dagur	
F 23	Þorláksmessa	
F 24	Aðfangadagur jóla. Nóttin helga	
L 25	Jóladagur.	10. v. vetrar
	Spekingar og skriftlærðir. Matt. 23.	
S 26	Annar í jólum. — ○Fullt t. 1.30 e. m. —	su. 8.32,
M 27		[sl. 4.42
Þ 28		
M 29	Gladstone f. 1809	
F 30	Bjarni Thorarensen f. 1786	
F 31	Gamlársdagur	

Íslenzkur verðlauna-hestur
á Þjórsár-sýningunni 1906.

Icelandic Pony.

Almanak

15. ár. Winnipeg, Canada 1909.

WILLIAM HOWARD TAFT.

William Howard Taft.

Við forseta kosningar í Bandaríkjunum 3. nóv. 1908 var kosinn með miklum meiri hluta atkvæða *William Howard Taft* frá borginni Cincinnati til að gegna því embætti, sem virðulegast er talið allra embætta, er nokkur þjóð felur einhverjum úr hópi borgara sinna. Tuttugu og fimm menn hafa gegnt því embætti áður; Taft verður því sá 26. í röðinni. Almannarómur mun það bæði í Banda-ríkjum og í Norðurálfu, að enginn

maður, sem það embætti hefir skipað, hafi verið betur undir það búinn en hann. Hverja trúnaðarstöðuna hefir hann skipað á fætur annarri og látið sér farast svo fyrirtaks-vel að fara með vandasömustu stjórnmála-ætlunarverk, sem unt er að fá nokkurum manni, að til þess er tekið. Bandaríkjamenn eru líklega verkhygnasta þjóð heims og kunna því betur að meta þá tegund hygginda en nokkur þjóð önnur. Þegar verkhygnin birtist í glæsilegu gerfi í opinberum störfum einhvers manns, eru þeir allra manna fúsastir og fljótastir til að launa og skera þá ekki við neglur sér.

Þess mikla metnaðar, er knýr suma menn áfram á metorðabrautinni, þangað til þeir eru komnir eins langt og hún liggur, hefir alls ekki gætt í fari hins nýkjörna forseta. Hann hefir borist áfram ósjálfrátt af straumi viðburðanna, oft og tíðum þveröfugt við fyrirætlanir og löngun. Hægt væri að segja, að óafvitandi hefði hann borist áfram af þyngdarlögmáli, sem hann ber í sálu sinni — því þyngdarlögmáli, er knýr hann ávalt til að taka á af öllu afli, í hvert skifti, sem honum hefir verið fengið eitthvert vandamál til meðferðar. Og maðurinn er stórskorinn bæði til líkama og sálar.

Lund hans virðist ekki margbrotin né torskilin. Hún er breið, föst, þróttmikil, óbrotin, opinská. Skylduræknin er honum guðsdýrkan. Þessi lund hefir einkent hann í öllu frá fyrstu árum. Á drengjaárum bar hann af öðrum að leikum og lærdómi. Við Yale-háskólann var hann hann bezt látinn maður í bekk sínum og nefndur S t ó r i B i l l T a f t; hann var leiðtogi bekkjarbræðra sinna á öllum svæðum — að knattleikum, í glímum, en til prófs var einn af meir en hundrað sambekkingum honum fremri. Að loknu námi, tók hann þau störf, er fyrst buðust, og gjörðist fregnriti ýmissa blaða um leið og hann hóf lög-

fræðinám. Ágætur fregnriti þótti hann og bezti námsmaður. Hann átti frægan föður og flugríkan, en hann vildi sjálfur ryðja sér braut og komast áfram af sjálfsdáðum. Hann gjörðist málfærslumaður og gekk vel, varð ungur yfirdómari í borginni Cincinnati. Fyrir átján árum var hann kallaður til Washington af Harrison forseta til að reka mál stjórnarinnar fyrir yfirrétti (Solicitor-General). Starfsþrek hans og dugnaður kom honum þá að góðu haldi. Hann vann mörg stór-mál og lét miklu meira til sín taka en alment gjörist um stjórnarþjóna. Um þær mundir hófst kunningsskapur og vinátta með þeim Roosevelt og honum. Er sagt, að Roosevelt hafi þá þegar talað um hann sem eimvélina miklu, er starfaði bæði nótt og dag. Vinátta þeirra hefir verið þeim hvorum um sig uppspretta þroskunar og andlegrar auðlegðar, og á að líkindum eftir að verða það betur enn.

Er hann fór aftur frá Washington, gjörðist hann héraðsdómari Bandaríkjanna í Cincinnati. Aftur tók hann á af alefli og lét skylduræknina einkenna öll störf sín. Vandræði mikil og viðsjár hófust með verkamönnum; varð hann að dæma í þeim vandamálum og varð fyrir árásum óbilgjarnra leiðtoga. En hugrekkið var óbilandi eigi síður en réttlætistilfinningin. Eitt sinn var verkfall mikið á járnbraut. Æsingar miklar voru með mönnum. Þegar dómur átti fram að fara, var dómsalurinn fullur verkalýðs. Var þá bitið á jaxl og blótað af mörgum og heitið að láta eigi dómarann sleppa heilan úr húsi, ef dómurinn yrði eigi verkfallsmönnum í vil. Eigi lét dómarinn bláeygi það blekkja sig, en brosti góðlátlega og engan skugga bar á brá hans. Hægt og stillilega kvað hann upp dómsúrskurð sinn. Brosið hvarf, ægilegur glampi kom í augað, högg af þungum hnefa skall í borðið og hann sagði hárri röddu og hvellri: Um leið og þið

farið út héðan vil eg láta ykkur vita, að eimlestirnar verða látnar ganga, þó öllu herliði Bandaríkjanna verði að beita til þess. Stórum skrefum stikaði dómarinn út úr salnum ósmeikur, en þungbrýnn mannhópurinn tvístraðist. Eimlestirnar fóru að ganga. Brigzlað var honum um dóm þenna eins og nærri má geta í kosningabaráttunni og leitast var við að fá vinnulýð allan til að snúast gegn honum vegna hans. Svarið var: ,,Eg hefði verið mannskræfa, óhæf til að gegna því embætti, sem mér þá var trúað fyrir, og enn óhæfari til þess embættis, sem nú er verið að tala um að trúa mér fyrir, ef eg hefði breytt á annan hátt''.

Árið 1900 var hann kvaddur til að greiða fram úr stærsta vandamáli, sem þjóðin hafði fyrir hendi — vandamáli eins miklu og nokkur þjóð hefir nokkuru sinni átt úr að leysa. Það var stjórn Filippseyja eftir stríðið við Spán. McKinley stóð uppi ráðþrota; hann kom ekki auga á mann, er trúandi væri fyrir slíkum stór-vanda. ,,Eg er að skimast eftir manni, stórum og sterkum og þolgóðum, varfærnum en lundföstum, sem eigi hlífist við að gjöra út af við sjálfan sig með önnum, ef á þarf að halda'', sagði forsetinn við ríkisritara sinn. ,,Því sendið þér ekki eftir honum? Vilhjálmur Taft er maðurinn, sem yður langar til að finna, dómarinn í Cincinnati''. Forsetinn símaði. Taft kom og vissi ekkert til hvers. Hann varð sem steini lostinn, er honum var sagt, að stjórnin vildi senda hann til Filippseyja og láta hann freista, að gjöra þjóð úr þeim óskaplega hóp viltra og síðlítilla, uppreistargjarnra og óupplýstra kynflokka, er mæla mörgum tungumálum og naumast höfðu hugmynd um mannfélagsskipan siðaðra þjóða. Taft vildi ekki fara og var nógu hreinskilinn til að segja það. Áleit Bandamönnum hollast að láta Filippseyjar eiga sig; hugur sinn stæði til dómara-

stöðu, en eigi til stjórnarstarfa. ,,En hér er vandinn mikli annars vegar,sem á þjóð vorri hvílir", sagði McKinley. ,,Þú ert maðurinn. Þú verður að ljá fulltingi. Það er skyldan!" Taft hafa víst runnið þau orð til rifja, því loks lét hann undan, þvert um geð sér, og fór.

Í Filippseyjum höfðu Spánverjar setið að völdum hálfa fjórðu öld. Af hinum mörgu stofnunum mannfélagsins höfðu þeir komið einni á fót — kirkjunni.

Á hálfu fjórða ári lét Taft sér hepnast að koma á fullu þjóðfélagsskipulagi og hrinda byrjandi þjóðlífi af stað með öllum stofnunum nýrrar siðmenningar. Fólkið umgekst hann brosandi eins og jafningja. Hann hló með þessum hálf-viltu mönnum og tók þátt í skemtunum þeirra. Hann vann fyrir þá baki brotnu og náði tiltrú þeirra. Hann kom þeim í skilning um, hve dýrmætt það er að geta verið sjálfstæð þjóð og staðið á eigin fótum. Eyjarskeggjar tala um hann enn með ást og lotningu og kalla hann S a n t o T a f t — heilaga Taft. Betur gátu þeir naumast launað honum. Hann er dýrlingur í huga þeirra.

Enginn hafði trú á stjórn Bandaríkjanna í þessum nýlendumálum. Menn álitu hana bresta mátt og megin, vit og vilja, lag og lempni til þess að láta sér hepnast að stjórna gjör-ólíkum, hálf-viltum og fremur illa innrættum kynflokkum, dreifðum og sundurlausum,í óskaplegri fjarlægð, og láta þá stjórn verða til gengis og farsældar, svo hér rynni upp í tölu þjóðanna sjálfstæð og fullveðja þjóð. En Taft sannfærði heiminn um, að þetta vandasama hlutverk væri Bandamönnum ekki ofvaxið og hægt væri að leysa það af hendi til sóma og velferðar. Hann hamaðist við störf sín í Manilla eins og eimvél í mannslíki. Þegar stjórn og þjóð heima fyrir skildi ekki, hvað til þurfti, bað Taft hvað eftir annað um réttlæti og hjálp og þolinmæði

Filippseyjamönnum til handa, eins og væri hann að flytja mál barna sinna. Á þenna hátt verndaði hann samvizku og sóma eigin þjóðar sinnar í þessum vandasömu viðskiftum.

Taft er maður léttlyndur og frígeðja og hefir ætíð hlátur, fyndni og kátínu á reiðum höndum. Samt er hann ávalt hinn virðulegi maður, er allir bera lotningu fyrir; spaug og hnittinyrði fljúga honum af vörum yfir vinnunni. Mestri furðu gegnir, hve miklu hann afkastar; eljan og áhuginn brennur í honum eins og eldur.

Eitt sinn á skólaárum var hann af skólabræðrum kosinn til einhverrar virðingar, en efast var um af einhverjum, að sú kosning hefði farið fram eftir öllum listarinnar reglum. Hann þverneitaði virðingunni, en var þegar í stað endurkosinn í einu hljóði. Í Cincinnati barði hann á lélegum ritstjóra, er ritað hafði níð um föður hans. Þegar hann var orðinn dómari Bandaríkjanna, fekk hann tilboð frá lögfræðinga-félagi í New York um að gjörast meðlimur þess, og fylgdi boðinu lögformleg ábyrgð fyrir $50,000 árslaunum. En hann neitaði og sagði: ,,Það eru mikilvægari hlutir til í heimi þessum en peningar". Þegar hann var í Filippseyjum, lætur hann ekkert tækifæri ónotað til að ávinna sér kærleika og tiltrú munaðarleysingjanna, sem honum hafði verið trúað fyrir.

Eyjarnar eru margar og fólksfjöldi mikill. Skifta varð þeim í ótal umdæmi og setja höfuðsmenn eða fylkisstjóra yfir. Þegar hann var að koma þessu í kring, varð hann að ferðast um alt landið og hleypa hinni nýju stjórn af hlunnum með viðhöfn sem mestri. Til þess nú að geta látið viðhöfnina vera sem mest eftir geði þjóðarinnar og taka í henni þann þátt, er bezt myndi hlýða, lagði hann það á sig, mitt í öðrum óskapa-önnum, að læra ferdansinn fræga, rigodon, er vandasamastur þykir allra dansa,

og Spánverjar höfðu kent eyjarskeggjum. Honum fanst hann eigi geta sýnt hinum nýju fylkisstjórum tilhlýðilega virðingu, nema hann gæti leitt frúr þeirra og dætur gegnum völundar-bugður þessa heimsfræga dans við viðhafnar veizlu þá, er haldin var á hverjum stað, er þeir tóku við embætti. Með þessari ástúð komst hann inn í huga og hjarta fólksins.

Eitt sinn hafði hann riðið langan veg á múldýri í sterkum sólarhita og allir vissu, að hann hlaut að vera sárþreyttur. En náttverðinn lét hann bíða sín heila klukkustund meðan hann var að sjá um múldýrið; hann vildi enga hvíld né hressing fyrr en aumingja málleysinginn, sem hann vissi myndi þreyttari miklu en hann sjálfur, hafði notið allrar þeirrar aðhlynningar, sem hann átti skilið. Sumarbústað á hann norður í Quebec-fylki í Kanada. Tekið er til þess, að hann hafi sézt þar á sumrum um miðja nótt á gangi í náttklæðum með óvært barn á örmum sér, til þess að konan hans og kvenfólk annað gæti notið svefns og náða. Tekið er líka til þess, hvernig Taft hlær; segja menn, að kærleikur hans til lífsins og mannanna og trú hans á mætti sjálfs sín, komi fram í hlátri hans, sem sagt hefir verið um í gamni, að heyrist um veröld alla. Ameríkumaðurinn sér sjálfan sig í æðra veldi, þar sem Taft er. Hann ferðaðist með konu sinni kring um hnöttinn og gekk fyrir konunga og keisara, Mikadóa og mildinga, án þess að hafa með sér þjón eða þernu. Það þótti löndum hans fyrirtak.

Í Manilla lagði hann svo mikið á sig, að allir aðstoðarmenn hans gáfust upp. Loks bilaði heilsa sjálfs hans og læknirinn sagði honum, að hann yrði að hverfa aftur til Bandaríkja eða líf hans yrði í mjög mikilli hættu. Um sama leyti kom boð frá forseta Bandaríkjanna, sem komst við af fréttum þessum, að nú skyldi honum veitt dómara-

sæti í hæstarétti Bandaríkjanna, en óskina um það embætti hafði hann alið í brjósti til margra ára. En hann óttast, að brottför hans frá eyjunum og fólkinu einmitt á þeim tíma myndi verða til mikils tjóns, og símar: ,,Beztu þakkir. Má eigi að svo stöddu flýja af hólmi". Að ári liðnu var sama freistingin aftur fyrir hann lögð, en hann hafnaði. Hvað eftir annað á hann í höggi við sendinefndir frá þinginu í Washington. Ávalt berst hann af alefli fyrir því, að Filippseyjamönnum sé sýnt réttlæti í öllum efnum, frelsið ekki skorið við nögl sér og hverju einasta framfaraskilyrði fullnægt.

Svo opinskár er hann og einlægur, að menn hafa álitið hann lélegan stjórnmálamann og haldið, það myndi standa í vegi þess, að hann nokkuru sinni kæmist í forsetastól. Einþykkur hefir hann líka þótt, er því hefir verið að skifta. Ófriður hafði verið allmikill með samveldismönnum í Ohio-ríki. Crane, senator frá Massachusetts, vill koma á sættum. Hann vill, að Taft verði kosinn þar forseti og hann vill að Foraker, senator, verði endurkosinn til öldungadeildar sambandsþingsins. Hann sækir Foraker heim og fær hans samþykki, þó áður væri hann Taft andvígur. Hann sækir Roosevelt heim, ber þetta undir hann; forsetinn álítur þetta heillaráð: ,,Far og seg þú Taft, að þessu sé eg samþykkur af heilum hug og það ætti að gilda".

Sáttarsemjarinn sækir þessu næst Taft heim og leggur þetta fyrir hann. En Taft vill ekki ljá því eyra, hinum til mikillar furðu. ,,Það sem þú fer fram á að eg gjöri, er samningur um, að eg kaupi mér fylgi Forakers til forsetakosningar fyrir að láta vini mína í Ohió kjósa hann senator. Sjálfur hefi eg ekkert á móti því, að hann verði endurkosinn. En vinum mínum í Ohió er það mjög á móti skapi. Þeir höfðu ætlað sér að vera honum andvígir

við kosningar löngu áður en eg hafði verið nefndur á nafn til forsetaefnis. Til að koma á friði, ætti eg þá að selja vini mína. Því neita eg eitt skifti fyrir öll. Eg svara því og engu öðru. Það væri að kaupa forseta-tign verði of háu''.

Illa var talað um Taft á eftir fyrir einþyknina, sagt, að hann væri eintjrjáningur og ætti ekkert af hyggindum stjórnmálamannsins. Og þó hafa þarna komið fram mannkostir, sem þjóð hans hefir kunnað að meta og vinfestan orðið vænni til sigurs en undirhyggja og kænska.

Síðustu ár hefir Taft verið álitinn úrræðamaðurinn, er vandræði hefir að höndum borið, sem öðrum hafa verið ofvaxin. Sjálfsagt hefir þótt að fela Taft á hendur að færa þau á rétta leið. Eigi að eins skóp hann skipulag úr óskapnaði í Filippseyjum, heldur bægði hann borgarastyrjöld frá dyrum í Cuba og stjórnleysi, kom sáttum á við páfahirðina út af eignum kaþólskrar kirkju í Filippseyjum, hratt af stað Panamaskurðar-fyrirtækinu mikla með nýju fjöri. Roosevelt sagði um hann, að hann væri stærsti starfskrafturinn í landinu. Hann tekur enga hvíld. Hann er að vinna frá kl. 8 að morgni til miðnættis. ,,Hann vinnur eins og víkingur, er harðsóttur að leikum, hávær, þegar hann hlær, sefur eins og selur, etur hraustlega, og kemur óþyrmilega við kaun, ef hann er illa hvektur''. Svo er honum lýst af einum samtíðarmanni. Hann hefir haft hamingju með sér í öllum málum, sem hann hefir haft með höndum og hamingju með sér nú við kosningarnar. Vonandi nýtur hann sömu hamingju við forsetastörfin. Hann þarf þar á öllum sínum dugnaði að halda. Forsetaembættið er sjálfsagt stærsta, umfangsmesta og vandasamasta embætti, sem nokkurum manni á jarðríki er í hendur fengið. Sagt hefir verið um Taft, að hann standi miðja vegu milli McKinley og Roosevelt;

hann hafi flesta yfirburði beggja yfir aðra menn, en fátt af brestum þeirra.

Öllum kemur saman um, að hann hafi unnið sigur svo glæsilegan við kosningarnar vegna þess, að þjóðin hafi borið bezt traust til hans sem vitur og gætins stjórnmálamanns. Viðskiftalífið með þjóðinni hefir ef til vill haft mest áhrif. Því var það talið hollast af öllum hinum gætnari mönnum, að Taft yrði næsti forseti. Fjöldi þeirra, sem annars hefði orðið sérveldismönnum hlyntir, léðu samveldisflokknum lið, því þeir höfðu þá trú, að sigur hans við kosningarnar væri skilyrði fyrir blómgan viðskiftalífs og nýrri ársæld.

Samveldismenn hafa nú tögl og hagldir í Washington. Þeir hafa mikið og vandasamt ætlunarverk fyrir hendi, sem þeir hafa skuldbundist til að vinna: að endurskoða og gjörbreyta toll-löggjöf sinni. Nú spyrja menn: Hverir skyldi ráða mestu um þá endurskoðan og breytingu, gömlu stjórnmálamennirnir í flokknum, eða menn hins nýja tíma, sem mörgum finst nú vera að renna. Mun Taft hafa vald yfir þinginu? Eða verður hann á valdi þess? Hefir hann þrótt og þrek til að fylgja stjórnmálastefnu Roosevelts gegn hinum sterku öflum innan flokksins, sem eru henni andvíg? Og stærsta vafamálið er og verður þó: Getur hann haft þau áhrif á viðskiftalíf landsins, sem til er ætlast af honum og menn eiga von á?

Um þetta eru nú ritstjórar og stjórnmálamenn landsins alvarlega að hugsa. Og um þenna möndul munu stjórnmál lands og þjóðar snúast næstu fjögur ár. Örlögin verða að miklu leyti undir því komin, hvernig úrlausn tekst — bæði örlög flokkanna og ársæld og blómgan verzlunar og velmegunar yfirleitt. Allur heimur óskar hinu nýja forsetaefni allrar hamingju, því vellíðan þjóðanna er eigi að svo litlu leyti undir því komin, að alt sé með feldu í lýðveldinu mikla vestan Atlantshafs.

SAFN
TIL
LANDNÁMSSÖGU ÍSLENDINGA Í VESTURHEIMI.

Stutt ágrip af landnámssögu Íslendinga í Albertahéraði.

EPTIR JÓNAS J. HUNFORD.

I. Burtflutningur, orsakir til hans og ferðin.

FRUMHERJAR landnámsins í Alberta, komu meginlega sunnan og austan frá Norður-Dakota; það voru Íslendingar þeir, sem fyrstir brutu ísinn og efndu til bólstaðar, í héraðinu, sem þá blasti við sem eyðimörk, en sem tíminn og mannshendurnar hafa nú breytt í blómlega sveit. Hver myndi þá, hafa trúað því, sem úr lítilli fjarlægð, gat að líta yfir hina mannlausu, óyrktu auðn, að það yrðu Íslendingar, sem fyrstan og stærstan hlut, ættu að því, að hefja þessa óbygðu ömurlegu landauðn í það álit, að hún nú eftir liðin 20 ár, þyldi sanngjarnan samanburð, við aðrar jafngamlar nýlendur Íslendinga. Allir voru þeir fátækir, og það sem þó var verra, búnir að slíta beztu árunum, kröftum og heilsu,

heima á gamla ættlandinu; og svo lúnir og langþjáðir, af ferðaslarki og þræld́ómi í þessari álfu.

Landnám Íslendinga í Alberta byrjaði árið 1888, úr Pembina hjeraði, Norður Dakota. Þó var Ólafur Guðmundarson — Goodman — áður fluttur með fjölskyldu sína til Calgary, líklega ári fyrr, 1887, og faðir hans og bræður, sem fluttu litlu síðar en hann og settust þeir að hjá Ólafi. Að öðru leyti verður þessara manna getið síðar, í landnámsþættinum.

Ýmsar voru orsakir til þess, að menn fýstust, að flytja burt úr hinu frjóvsama, gagnauðga Pembina hjeraði; ekki var það fyrir þá sök, að mönnum dyldist, að Dakota væri framtíðarinnar auðæfa og hagsældarland, sem líklegt væri til, að endurgjalda í ríkulegum mæli, erfiði og tilkostnað innbyggjanna; en það var líka sjeð, að það tók sinn tíma; tók bæði langan tíma og mikið fje, svo mjög var vafasamt að sumir myndu standa gegnum það tímabil. —

Allflestir Íslendingar, sem þangað fluttu, bæði frá Nýja Íslandi og heiman frá gamla landinu, höfðu komið þangað, sem næst því, fjelausir; margir urðu því að hleypa sjer í stórskuldir, til að geta unnið löndin. Margir tóku það ráð, að veðsetja óðul sín og jafnvel allt sem þeir áttu, fyrir stórum peninga upphæðum, til að kaupa vinnudýr og verkfæri til akuryrkju. Lánið fjekkst, en með hinum mestu afarkostum, tilgjöfum og okur rentum; og eðlilega gat ekki kornyrkjan, sem þá var í byrjun og barndómi, gefið oss fljótan og ríkulegan arð, að lántakendurnir, gætu með nokkrum þolanlegum afkomuvegi, sloppið gegnum kúgunar klærnar. Það sýndist vera á þeim tímum, lík afstaða fyrir sumum, og frændum þeirra, kringum 874, annað hvort að gjörast ánauðugir þrælar okurfjelaga og aðkýfinga, eða flýja í tíma óðul og eignir,

og það varð sem fyrrum, að þeir tóku síðari kostinn. — Enn var sú orsök til burtflutninganna, úr Dakota, að þangað voru komnir handan um haf, ekki svo fáir menn, bæði fjölskyldufeður og einhleypir menn, sem hugðu á landnám nær tímar liðu; en á þeim árum, var land mjög numið í Dakota, í grennd við bygðir Íslendinga, það sem nýtilegt þótti; þessum mönnum var því um tvennt að velja: annað hvort, að verða seint eða aldrei sjálfstæðir menn, eða leita sjer staðfestu í fjarliggjandi hjeruðum. Og Íslendingar voru enn of hugstórir og kjarkmiklir, til þess, að þeim fjellust hendur; þeir vildu heldur voga til hins óvissa, en lifa við áþján og ósjálfstæði; þeim hraus hugur við, að ná hvergi fótfestu á jörðunni og gjöra þannig sig og afkomendur sína að ættlerum; nei, þeir vildu ráða sjer sjálfir. — Svo voru nokkrir, sem fundu sjer nauðsyn, að breyta um, vegna heilsunnar; þeir fundu, að þeir þoldu ekki loftslagið; fundu að hin löngu vetrarfrost og hið þurra, fasta meginlandslopt, myndi innan fárra ára, verða þeim að aldurtila. — Af þessum og fleiri ástæðum, hugðu menn á brottflutning úr Dakota.

Í marzmánuði 1888 var skotið á fundi, skyldi þá ræða um burtfluttning á næstu vordögum. Á þeim fundi voru nær þrjátíu manns; fluttu þetta mál, sjerstaklega þeir Ólafur Ólafsson, Espihóli, Einar Jónasson, læknir,og Sigurður J. Björnsson. Sýndu þeir ljóslega fram á, hve horfurnar væru ískyggilegar fyrir ýmsum, að sitja kyrrir, og eigi uggvænt, að svo kæmi ráði sumra hinna fátæku, að þeir losnuðu nauðuglega, ef þeir ljetu undir höfuð leggjast, að hvata ferð sinni eins fljótt og hægt væri. Kom þá svo, að samþykkt var, að undirbúa landnámsferð á næstu vori. Var þá rætt um, hvert flytja skyldi; fannst það mjög á, að hugir flestra stefndu vestur um fjöll, til hinnar veðursælu Kyrrahafs-strandar; í hugum manna

brosti við, hið tignarlega fjölbreytta útsýni, hin vestlæga náttúrufegurð; hið vestlæga haf, fjöllin, dalirnir, firðirnir, víkurnar og vogarnir, allt þetta var sem segulafl, sem dróg hugi margra að sjer, án þess, að menn, þá í svipinn, tækju nægilega tillit til erfiðleikanna og kostnaðarins, sem óhjákvæmilega hlyti að verða því samfara, að flytja þangað. Eigi þótti samt hinum hyggnari mönnum ráð, að binda þetta fastmælum, án þess, að senda mann vestur til landskoðunar og annars nauðsynlegs undirbúnings. Skyldi hann ferðast á kostnað þeirra, er hyggðu á vesturferð næsta vor. Fundurinn kaus til þeirrar ferðar, Sigurð J. Björnsson, sem fúslega gaf kost á sjer. Skyldi hann ferðast alla leið vestur að Kyrrahafi, og líta eftir hagkvæmu nýlendusvæði fyrir Íslendinga. Var Sigurði ríkt á lagt, að velja plázið, þar sem landkostir væru góðir, og gagnsemi af vötnum og ám, því mest var búist við í framtíðinni, kvikfjárrækt og veiðiskap, sem atvinnuveg. Einnig skyldi Sigurður, búa í haginn, ýms þægindi fyrir vesturfarana, svo sem með fargjald og fleira. Peninga til ferðarinnar vestur, skyldi Sigurður fá, af frjálsum framlögum, og ætlum vjer víst, að allir sem hlut áttu að þessu máli, hafi lagt til sinn pening, þótt oss uggi, að veganesti hans, hafi verið rýrara, en æskilegt hefði verið. Flestir höfðu þá þröngan skó í peningasökum, og urðu því, að sníða stakkinn eftir vextinum.

Sigurður tók sjer skömmu síðar far, með Norður Kyrrahafs-brautinni vestur til Vancouver; þaðan hjelt hann norður um eyjuna, allt til Nanimo, sem mun vera um þrjú hundruð mílur norður frá Victoria. Ekki mun Sigurður hafa átt kost á, á þeirri leið, að skoða land vítt yfir; en svo sagðist honum frá, að hvergi hefði sjer litizt hagkvæmar stöðvar fyrir nýbyggja; og víst var um það, að svo sneri Sigurður aptur austur um, að hann hafði

enga ákvörðun tekið um það, að leiða flokk sinn vestur að Kyrrahafi. Sumum mun nú hafa fundizt Sigurður reka slælega, sitt erindi þar vestra; en að öllu yfirveguðu sýnist það hafa haft við lítið að styðjast. Sigurð skorti hvorttveggja, fje og tíma til, að svipta sjer frá einu plázi til annars þar vestra; og það er víst, í því efni gat hann naumast breytt gagnvart flokk sínum öðruvísi, en hann gjörði, hvað Kyrrahafsferðina snerti. —

Þegar Sigurður kom að vestan til Calgary, fann hann Ólaf Goodman, sem fyrr er nefndur; tóku þeir tal með sjer, um vesturflutning Dakota manna. Ólafur hafði þá, eigi löngu áður, ferðast norður, til að líta eptir landkostum kringum Red Deer ána; leizt honum land þar mjög vel og þar myndi gott nýlendusvæði; kvað hann sjer svo hug um segja, að þar myndi vel fallið, að Íslendingar stofnuðu nýlendu. Búinn mun Ólafur hafa verið þá, að taka þar land fyrir sig og föður sinn, þó vjer ekki kunnum að segja það víst, og hefði svo verið, var mjög eðlilegt, að hann hlynnti að því, að Íslendingar flyttu þar norður um; en slíkt þurfti samt ekki að vera ástæðan, því Ólafur varð kunnur að því, að vilja löndum sínum hið bezta, sem opt gaf raun á. — Hvatti hann nú Sigurð til, að fara norður og kanna landið norðan Red Deer árinnar. En hvort sem þeim ráðum var ráðið stutt eða lengi, þá rjeðist það, að Sigurður færi norður; fjekk Ólafur honum til fylgdar, bróður sinn, Sigfús Goodman, sem áður hafði farið norður, og var því kunnugur leiðinni. Í þeirri ferð skoðaði Sigurður landið norður frá Red Deer ánni, þrjú "township". — Leizt honum land þar, hið byggilegasta, og ákvað, að fá sett til síðu Townsh. 36, Range 1. og Townsh. 36, R. 2., fyrir íslenzka innflytjendur. Að því framkvæmdu, hjelt hann aptur til Dakota, og kom þangað fyrst dagana af maímánuði.

Sigurður hafði frá Calgary, ritað ýmsum syðra, og sagt hið ljósasta af ferðum sínum. Segir hann þá svo í brjefi til mín: ,,Mjer leizt vel á landið norður frá Red Deer ánni; jarðvegur er þar góður og grösugur; skiptist þar á meginlega, plógland og engi, með skógabeltum hjer og þar. Veiði er sögð þar hvívetna í ám og vötnum, og vetrar eru sagðir að vera styttri og vægri í Alberta, en austur í Manitoba''. Þegar Sigurður kom suður úr ferð sinni, höfðu menn selt talsvert af eignum sínum; og þótt mönnum þætti all-illt, að verða að breyta ætlun sinni, að flytja vestur að Kyrrahafi, breyttist þó ekki áform manna að flytja burtu. Sigurður eggjaði menn, að flytja vestur til Alberta; kvað sjer þar sýnast landakosti góða. Kvaðst hann hugsa, að það pláz, væri mjög eptir kröfum Íslendinga, og við þeirra skap, að loptslagi, veðráttu og landkostum. Var þá fastmælum bundið, að flytja til Alberta, og byrja landnám, á því landsplázi, sem Sigurður hafði skoðað og ákveðið, og í grend við það. — Það var hvorttveggja, að flestir þeir, sem höfðu ráðizt til þessarar farar, voru fátækir menn, og hitt: að eignir þeirra seldust varla fyrir hálfvirði; peninga upphæðir þeirra urðu því harla smáar, til að flytja mörg hundruð mílur, og byrja svo búnað í afskekktu, ónumdu hjeraði. Sumir voru svo efnalausir, að þeir höfðu lítið meir en farareyri.

Tuttugasta og fjórða maímánaðar 1888, var ferðin byrjuð; fólk og farangur, var flutt á hestavögnum norður að landamærum ríkjanna. Í Gretna voru keypt farbrjef til Winnipeg, sem kostuðu þrjá dali. Engar lifandi skepnur mátti þá flytja norðuryfir landamærin, utan með þeim skildaga að hafa þær í haldi við merkjalínuna 90 daga á eigendanna kostnað, og sáu menn hann lítt kleyfan. S. J. Björnsson, gaf þær upplýsingar, að nautgripir í Alberta, væru í afarverði, eins og síðar gaf raun á. Var

því til ráðs tekið, að kaupa nokkrar kýr í Gretna og þar í grennd og flytja þær vestur. Voru þá keyptar 12 kýr og 1 árungur; verðið á þeim var 20—25 dali hver kýr. Flestar voru kýr þessar magrar og ljótar útlits, og óbættar að kynferði. Svo var leigður járnbrautarvagn fyrir 85 dali, til að flytja þessa nautgripi og farangur manna vestur til Calgary; einn maður hafði frítt far í vagninum til að hirða gripina á ferðinni. — Svo var ferðinni haldið áfram til Winnipeg.

Í Winnipeg urðu menn að dvelja nærfelt tvo sólarhringa, af þeirri ástæðu, að S. J. Björnsson áleit ráðlegast, að kaupa þar ýms búsgögn, svo sem matreiðslustór og ýms smærri áhöld; kvaðst hann vita, að allt þesskonar væri dýrara vestur í Calgary, sem þó ekki var í raun og veru þegar flutningskostnaður var lagður við söluverðið, svo það varð að eins til fyrirhafnar, en engra hagsbóta; og það ætlum vjer óhætt að segja, að slíkt var vanhyggju Sigurðar að kenna. Svo voru menn að heimsækja vini og vandamenn, sem bjuggu í borginni, og kveðja þá. — Þá voru farbrjef keypt til Calgary, og fengu vesturfarar þau fyrir hálft verð, 17 dali og 50 cent fyrir fullorðna.

Í hópnum, sem flutti frá Dakota, voru þessir fjölskyldufeður: Sigurður J. Björnsson, Ólafur Ólafsson, frá Espihóli, Benidikt Ólafsson, Einar Jónasson, læknir, Sigurður Árnason, Bjarni Jónsson, Jónas J. Hunford, Benidikt Jónsson, Bardal, Gísli Jónsson, Dalmann. Í ferðinni voru einnig þrír fjölskyldulausir menn: Guðmundur Þorláksson, Jón Guðmundarson og Jósef Jónsson. Í Winnipeg keyptu sjer einnig far vestur: Jóhann Björnsson, Eyjólfur Helgason og einn einhleypur maður, Jón Einarsson. Frá Winnipeg var lagt á stað 29. maímánaðar og komið til Calgary aðfaranótt 1. júnímánaðar.

Settust menn þá að á innflytjendahúsinu, fyrst. Ýmsra á-stæðna vegna dvöldu innflytjendur í Calgary nokkra daga. Mjög var þá ráð á reiki, og ýmsar voru þá ráðagjörðir manna. Vildu sumir setjast að í Calgary-bæ, og sæta at-vinnu, sem þá var nokkur í bænum; hinir voru þó fleiri, sem fýstu að flytja norður til fyrirheitna landsins; það urðu líka úrslit þeirra mála, að þeir, sem enn höfðu dá-litla peninga, bjuggust til norðurferðar, en til allrar óhamingju, sneru að því ráði sumir af þeim, sem varla höfðu til næsta dags, og sem betur höfðu ráðið, að sitja kyrrir, og búa í haginn fyrir seinni tímann, og til þess rjeði Ólafur Goodman fastlega. Betur hefði farið, hefði ráðum hans verið hlýtað, og máttu hinir fátækari gjalda þeirrar glópsku sinnar lengi síðan. Allir flutningar norð-ur um, voru þá torsóttir. Engin járnbraut var þá norður um landið, frá Calgary; en loforð um, að hún yrði byggð innan skamms, og gefið í skyn, að hún rynni um það land-svæði, sem Íslendingar ætluðu að nema. Til Red Deer árinnar eru frá Calgary nær 80 mílur vegar, sem þá varð að fara á hestavögnum. Þegar rigningartíð stóð yfir, var vegur þessi lítt fær. — Þeir sem norður ætluðu að flytja, urðu að leigja mann, til að flytja allan farangur sinn, norður að Red Deer á, og kostaði það ærna peninga, sem þá um sinn, hefðu verið til annars betur brúkaðir. En svo var það þó ef til vill minnsti kostnaðurinn við þessa ferð. Fyrir þessa menn, var eigi um annað að gjöra, en kaupa fleiri pör af hestum, til að geta bæði komið fram ferðinni, og svo var fyrirsjáanlega ókleyft fyrir þessa ný-byggja, að eiga engin akdýr. Rjeðist það þá, að þeir af flokknum, sem helzt höfðu dálítil peningaráð, keyptu þrjú eða fjögur hestapör, aktygi á þau og tilsvarandi vagna, og á þeim skyldi svo flytja fólk, sængurklæði og nauðsyn-legan klæðnað til ferðarinnar. Hestar þessir voru smáir,

og ekki í góðu útliti, dugðu því síður en skyldi; samt voru þeir afardýrir.

Í Calgary dvaldist mönnum, bæði vegna ýmissa undirbúnings umsvifa, og svo rigninga, sem þá voru óvanalega miklar. Nálægt miðjum júnímánuði, mun flokkurinn hafa tekið sig upp úr bænum og stefnt á norðurleið. Ferð þessi var bæði torsótt og erfið, og bar til þess einkum tvennt: það, að akdýrin voru illa í standi til þeirrar ferðar og hitt: að vegir voru lítt færir, vegna rigninganna, sem þá gengu. Það var ekki ósjaldan, að öllu yrði að afhlessa, fólki og flutningi; karlmenn urðu að ganga nær því alla leiðina, nema að eins keyrslumenn. Margsinnis urðu karlmenn að bera kvennfólk og börn yfir verstu forræðin, því annars myndi það hafa gjörsamlega sokkið. — Það var næstum óskiljanlegt, hvað konur og börn entust og hjeldu lífi og heilsu, því aðbúnaður og meðferð, var hið versta, sem hugsazt gat. Mann hryllir enn við því, að hugsa til þess, að sjá konurnar ofan á ýmsum flutningi á vögnunum, með barnahópinn utan um sig, opt votar og kaldar; koma svo til náttstaðar, og leggjast til hvíldar ofan á blauta og kalda jörðina. Dagleiðir voru stuttar, stundum að eins 10 mílur. Á sjötta degi, náði flokkurinn norður að Red Deer ánni, þar sem síðar var kallaður Myllnubakki. — Urðu menn því harla fegnir, að vera komnir það áleiðis með heilu og höldnu, þótt margt misjafnt hefði á dagana drifið, og menn og skepnur væri þreytt og þjakað. Slógu menn þá upp tjöldum og tóku á sig náðir.

Heldur hafði mönnum fundizt, dauft á að líta, á plázinu frá Calgary til Red Deer; að eins sáust 5 hús á allri þeirri leið, meðfram veginum; í þeim bjuggu menn, sem höfðu sezt þar að, sumir fyrir löngum tíma, mest í þeim tilgangi, að hafa fje út úr ferðamönnum, því sá vegur var

fjölfarinn; seldu þeir ýmislegt, sem ferðamenn máttu ekki án vera, og okruðu þeir óspart á þeirri sölu. Yfir að líta, mátti segja, að þetta væri auðn ein. Þegar norðar dróg, nálægt Red Deer, sáust á stöku stöðum til vesturs, nýbýli, sunnan litlu Red Deer árinnar, sem rennur frá suðvestri í stóru Red Deer. Það er nú kallað Litlu Red Deer hjerað, og er nú fjölbyggt. Hinir fyrstu landnemar þar, komu austan úr fylkjum, frá Ontario og víðar, sumir með nokkur efni, enda eru þar sumir orðnir vel efnaðir.

Þótt menn hefðu nú yfirstigið marga örðugleika á þessari leið, sáu menn, að enn var versti farartálminn ósigraður, sá þröskuldurinn, sem þá og lengi eptir það, varð nýlendubúum til skaða og örðugleika. Hin geigvæna Red Deer á, bauð ferðafólkinu byrginn; nú veltist hún fram í stór flóði svo ægilegu, að annað slíkt sáu menn ekki um næsta áratug. Til norðurs og norðvesturs, blasti við hinumegin árinnar fyrirheitna landið, sem Jósúa okkar hafði útvalið, en sem nú var auðn ein yfir að líta. Aðeins var komið eitt íbúðarhús á norðurbakka árinnar; lifði í því einbúi, að nafni L. Zage. — Nú þótti flestum útlitið hið ískyggilegasta; þótt menn fynndi nú ráð til að yfirstíga ána, sem ógnaði með sínu ofsamagni, var þá samt ekki ægilegt að vera hinumegin, að miklu leyti útilokaður frá öllum lífsþægindum og lífsskilyrðum hvítra manna? Hver vissi hvað lengi? Það var ekki ástæðulaust, að sumir hugsuðu líkt þessu. En menn voru líka fullir af fögrum vonum; þá dreymdi um góða og farsæla framtíð, og það meira en nokkuð annað jók mönnum dug og eins og stælti þeirra andlega og líkamlega framsóknarafl. — Mönnum hafði verið gefnar vonir um, að innan skamms skyldi verða byggð járnbraut frá Calgary norðum til Edmonton; það styrkti líka menn eigi all-lítið í þeirri von, að litlu vestar en tjöldin stóðu meðfram ánni,

var búið að byggja dálítinn kafla undir járnbraut, og eptir því, sýndust líkurnar býsna sterkar, að hin fyrirhugaða járnbraut, ætti að byggjast gegnum hið fyrirhugað nýlendusvæði, eða í grennd við það. Annað sem þótti styrkja líkurnar var, að búið var að flytja þangað á bakkann, ný vönduð áhöld til sögunar, gufuketil og sagir m. fl., sem Athabaska-fjelagið átti, og búið að byggja tvö bjálkahús, til íbúðar og geymslu. Í þeim lifði einn maður á kostnað fjelagsins, til eptirlits á gózi þess. Kvað hann fjelagið myndi innan skamms byggja mylnuna og taka til starfa. Hugðu menn gott til, að þarna myndi opnast atvinna um langan tíma og tækifæri, til að fá sagaðan við í byggingar, en sem reyndust tálvonir einar; mylnan var að vísu byggð seint og síðar meir, en starfaði lítið og stutt, svo mönnum varð að henni lítil hagnaðarbót. Samráða urðu menn um það, að flytja norður yfir ána, en það sem var nú torveldast, var að koma fólki og fjenaði norður yfir ána. Ekki var þarna um báta að tala, sem til flutninga væru færir. Að vísu voru þar við ána tveir smábátar, sm varla voru fyrir nema einn mann, en eigi voru þeir álitleg ferja í stórflóðum; samt fóru Íslendingar opt á þeim yfir ána meðan þeir dvöldu á bakkanum. Þá var það einhverju sinni að Zage sá, er fyrr er nefndur, kom til móts við Íslendinga, innti hann til við Sigurð Jósúa, að hann fengi sjer menn til liðveizlu. Kvaðst hann vetrinum áður, hafa felda bjálka til húsagjörða, upp í tungu þeirri, er fram gengur á millum ánna Red Deer og Medicine; kvaðst hann mundi setja þá í samfastan fleka, og flota honum síðan eptir ánum ofan, móts við bústað sinn; hjet hann að launa þessa liðveizlu ósleitilega, sjerstaklega með því, að flytja á bjálkaflotanum, Íslendinga og búslóð þeirra, yfir um ána; ljet hann að eigi mundi það torvelt og talaði um það digurmannlega; kom svo að

Jósúa gein yfir flugu þessari, og hjet honum liðveizlu; leitaði hann þá um við menn, hverjir vildu verða til fararinnar. Urðu til þess, þeir Benidikt Bardal, Guðm. Þorláksson, Jón Guðmundarson og Jón Einarsson; urðu þeir vel við kvöð þessari og hugðust með því geta leyst vandræði manna, að komast auðveldlega yfir ána. L. Zage átti hestapar, og sást ei annað slíkt, því síður betra á þeim árum í Alberta. Það voru tvö merhryssi brún að lit, að öllu hin vænlegustu; það var að ágætum haft, að Zage hefði dregið á þeim frá Calgary 5000 pd. þungt hlass, en um sannleiksgildi þeirrar sögu, veit jeg ekki víst, hitt vissi jeg að hann treysti þeim mikið og taldi þeim fátt ókleyft. — Zage þurfti yfir Medicine ána í tunguna, þangað sem bjálkaviðurinn var; áin var í ægilegu stórflóði, samt hugði Zage, að keyra yfir hana á brúnu hryssunum með Íslendingana; það gjörði hann með þeim hætti, að allt fór á kaf, óðar en tók frá landi; flæktist þá önnur hryssan í aktygjunum og skall flöt, en hin hryssan dróg allt ein á sundinu; stóðu Íslendingar þá í vagninum og tók vatnið þeim undir hendur; allt náði samt miður hagkvæmri lendingu undir bakka, hvar hryssan náði vel niðri; stukku þá mennirnir út úr vagninum, og skáru fjöturin af þeirri hryssunni, sem fallin var; mennirnir stóðu þar í bakkanum og náðu að eins niðri. Lág þá við að Zage yrði hugfall, en Íslendingar mæltu ekki æðruorð. Menn og skepnur björguðust upp á bakkann, en eigi varð af framkvæmdum hvað vinnuna áhrærði. Allt sem Íslendingar höfðu, var lífshætta og hrakningar en annað ekki.

Þegar þessi „Flosaráð“ urðu að engu, tókst að nýju ráðagjörð um það, að fá komizt yfir ána; rignigatíðin stóð enn yfir, svo áin hjelzt í stórflóði, og ósýnt var, að hún myndi lækka svo um langan tíma, að hún yrði farin

á hestum, með fólk og fluttning. Nokkrir höfðu keypt í fjelagi, dálítið af borðvið í Calgary og flutt hann með sjer. Þá var það til ráðs tekið, að byggja flatbáta til flutnings yfir ána úr þeim borðvið sem til var. Voru þeir Ólafur Ólafsson, B. Bardal og Gísli Dalmann, vanir bátasmiðir frá Nýja Íslandi, og tóku því til starfa. Dvöldu menn þarna á bakkanum, meðan á bátssmíðinni stóð.

Það var þriðjudaginn 27. júnímánaðar, að flytja skyldi yfir um ána. Báturinn var þá fullgjör; á honum skyldi flytja fólkið, farangurinn og vagnana, og hafa hestana á eptir bátnum, en nautgripina skyldi láta synda yfir. Þetta var gjört og tókst óhappalaust, en svaðilför var það mikil á mönnum og skepnum. Þegar öllum flutningum var lokið, var dagur að kveldi kominn, og sváfu menn í tjöldum þá nótt í grennd við bústað Zage.

Þarna voru þá komnir norður fyrir Red Deer, 11 fjölskyldufeður og fjórir menn einhleypir. Alls mun fólkið hafa verið samtals 50, eða sem næst því.

Ennfremur var í þeim flokki, Guðmundur Jónsson, faðir Ólafs Goodmans, sem kom frá Calgary, en hafði áður fest sjer land nyðra. — Með honum var Jón Jónsson, sem hafði farið úr Dakota veturinn áður, og vann hjá O. Goodman; hafði Ólafur fengið hann til fylgdar við föður sinn, og aðstoðar, meðan Guðm. væri að byggja á landi sínu; í þessari ferð festi Jón land fyrir sig og föður sinn, sem þá var enn ókominn frá Dakota; Jón hvarf að því búnu aptur til Calgary og sætti þar atvinnu langan tíma. Kona hans og börn komu með flokknum um vorið frá Dakota. — Næsta dag eptir, 28. Juní, fóru menn að litast um; allir voru þá búnir að fá meira en nóg af ferðalaginu, og urðu því fegnir að setjast um kyrrt; dreifðust menn þá, og leituðust fyrir hvar bezt myndi til bólstaðar; höfðu sumir meira umstang fyrir því en þurft hefði, og kom þó

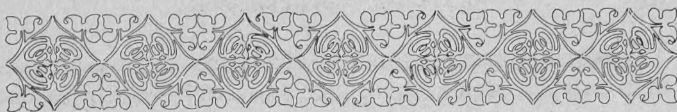
ekki heppilega niður, eins og sýndi sig síðar; en dreifingin á þessum fámenna fátæka flokk, var til þess, að draga úr þeim litlu kröftum, sem hann hafði yfir að ráða, og gjöra líf hinna fátæku nýbýlinga enn erfiðara. Nú eftir 20 ár, er sem hrollur fari um mann, að líta til baka og virða fyrir sjer ástæðurnar, eins og þær voru þá; að vera komnir með konur og börn, allir eignalitlir, sumir eignalausir, út á þessa auðn, næstum 100 mílur burt frá öllum lífsþægindum, var í mesta máta voðalegt, enda máttu margir lengi, gjalda þeirrar fífl-dyrfsku. Og ekki síður er það aðdáunarvert, hve vel rættist fram úr örðugleikunum fyrir flestum, af þessum fyrstu landnemum

Það hefir flestum komið saman um, að rjett væri, að telja aldur landnámsins frá 27. júnímánaðar 1888.

(Rithætti hins heiðraða höfundar hefir hér verið fylgt eftir hans tilmælum.
—Útgef.).

BJÖRN SIGVALDASON.

Björn Sigvaldason (Walterson.)

ENGIR menn hafa verið þjóðflokki sínum hér í álfu til jafn mikils sóma og íslenzkir bændur. Íslendingar eru bændaþjóð og þess vegna við því að búast, að búskapur muni farnast þeim bezt, er þeir taka að þreyta kapp við aðrar þjóðir í atvinnuvegum þeirra. Enda hefir sú raun á orðið. Búsýsla úti á landsbygð hefir reynst þeim miklu betur yfirleitt, en líf í borgum, þó þar hafi líka margur komið ár vel fyrir borð, einkum síðari ár. Sögu eins íslenzka bóndans viljum vér í þetta sinn leitast við að segja og vonum, að lesendum vorum þyki nokkur fróðleikur að.

Björn Sigvaldason (Walterson) er fæddur 10 sept. 1852 á Meiðavöllum í Kelduhverfi í Þingeyjarsýslu. Foreldrar hans voru þau hjón, Sigvaldi Björnsson og Valgerður Jósefsdóttir. Bjó Jósef faðir hennar á Meiðavöllum allan búskap sinn. Foreldrar Björns fluttust að Prestshvammi í Grenjaðarstaðarsókn. Þar dó faðir hans, er Björn var átta ára gamall. Voru börnin fjögur og öll í ómegð, er móðir þeirra varð ekkja, Jósef (Walter) yngstur, drengur, sem dó í æsku, Halldóra (gift kona í Argyle) og Björn elztur. Brá nú móðir þeirra búi og fluttist norður í Kelduhverfi. Var Björn þá tekinn til fósturs af Jósef Björnssyni, móðurbróður sínum í Vestaralandi í Axarfirði og með honum var hann þangað til hann var 14 ára. Eftir það fór hann að hafa ofan af fyrir sér sjálfur og var í vinnumennsku þangað til hann var 21 árs. Gekk hann þá að eiga Kristínu Þorsteinsdóttur frá Nýjabæ á Fjöllum, ekkju Guðmundar Flóventssonar á Hafurstöðum í Axarfirði. Hófu þau búskap á Austaralandi í Axarfirði, en bjuggu þar að eins eitt ár. Þá tóku þau það ráð að leita af landi burt og freista, hvort ekki væri vænna til búskapar þar. Björn vissi um svo marga, er byrjað hefði búskap fátækir menn og orðið eftir fá ár að fara á sveitina sökum fátæktar. Þau örlög óttaðist hann frekar en flest annað, því hugurinn var snemma stór. Manninn langaði til að verða sjálfbjarga og komast svo langt, að hann yrði fremur veitandi en þiggjandi.

Það var þjóðhátíðarárið 1874. Það hittist svo á, að Björn kvaddi ættjörð sína afmælisdag sinn 10. sept. Var hann þá 22. ára gamall. með konu og eitt barn, fárra vikna gamalt, og nokkurn veginn einn síns liðs þar úr sveitinni. Tók hann sér far með eimskipinu Sankti Patreki, sem gekk beina leið frá Íslandi til Quebec. Með því fóru hér um bil 400 manns. Í þeirri för voru ýmsir

elztu Vestur-Íslendingar, sem nú eru nafnkunnir menn: Brynjúlfur Brynjúlfsson frá Skeggjastöðum í Húnavatnssýslu, Jakob Hákonarson Espólín, Hannes Jónsson frá Þernumýri í Húnavatnssýslu.

Sigtryggur Jónasson kom til móts við hópinn í Quebec og sömuleiðis Jóhannes Arngrímsson, sem þá var erindreki *Nava Scotia*-stjórnar. Þegar Björn kom til Quebec, átti hann eina spesíu í vasa; ekki var nú auðurinn meiri. Hópurinn fylgdist allur með Sigtryggi til Kinmount-bæjar í Ontario-fylki. Þar útvegaði hann öllum, sem unnið gátu, járnbrautarvinnu, sem entist þeim í fjóra mánuði, eða þangað til í marz vorið eftir. Um veturinn dóu öll börn innflytjenda þessarra, þau er voru á 1. og 2. ári. Síðasta ungbarnið, sem lézt, var barn þeirra Björns og Kristínar. Slæmu húsnæði og þrengslum var kent um þenna barnadauða. Heilsufar mátti þó heita bærilegt á fullorðnum.

Frá Kinmount fóru margir, þegar járnbrautarvinnan var úti, til bæjarins Millbrook, einar 70 mílur austur. En einnig þar var atvinna lítil. Þau Björn og kona hans réðust til bónda eins skozks, þar úti á landsbygðinni og reyndist hann þeim vel. En nú tók hópurinn að tvístrast allmjög. Nokkurir fylgdust með Jóhannesi Arngrímssyni til Nova Scotia-fylkis og námu þar land í skóglendi miklu milli héraðanna Musquodoboit og Mooselands, sem skáldið Jóhann Magnús Bjarnason hefir lýst svo greinilega í sögum sínum. Stjórnin gaf þeim atvinnu við að ryðja braut gegn um skógana milli héraða þessarra um sumarið. Hverjum landnema bauð hún 100 ekrur af skóglendi þessu; reisti þar bjálkakofa, 16 fóta breiðan og 18 fóta langan og lét ryðja skógi af einni ekru, til þess bóndi hefði ofurlítið sáðland þegar á næsta vori. Þótti flestum þetta góð boð og aðgengileg, eins og líka hefði verið, ef landkostir hefði reynst góðir.

Björn dvaldi um sex mánaða bil með bóndanum skozka í grend við Millbrook, sem fyrr er getið. Reyndist Skotinn honnm sérlega vel. Nam hann þar akuryrkju og veitti hérlendu búskaparlagi nákvæma eftirtekt. Að þeim tíma liðnum fluttist hann og þau hjón bæði eftir þessum landnemahópi út í skógarhérað þetta í Marklandi hinu forna. Nam hann þar 100 ekrur lands að dæmi annarra landa sinna og settist þar að haustið 1875. Höfðu þá einar 20—30 íslenzkar fjölskyldur numið þar lönd. Næstu ár bættust fleiri við frá Íslandi, svo landnemar munu að síðustu hafa orðið einir 35. Svo mátti heita, að stjórnin léti sér farast vel við Íslendinga. Fyrsta veturinn lánaði hún þeim matvæli svo að allmiklu nam, og heimtaði aldrei endurgjald fyrir. Einnig sá hún öllum fyrir útsæði næsta vor.

Eigi var setið auðum höndum þarna í nýlendunni, þegar vora tók. Fyrsta ætlunarverkið var að ryðja skóginn og var ekki sérlega árennilegt. Um það geta allir þeir borið, sem séð hafa frumskógana á meginlandi þessu. En til þeirra starfa var nú tekið og voru þá einatt þrír og fjórir einyrkjar í félagi, svo betur ynnist. Um vorið sáðu þeir til hafra, bóghveitis og jarðepla. Engin akneyti höfðu þeir né áburðardýr. En kýr eignuðust þeir smám saman. Næsta örðugt var þarna með aðdrætti alla. Til næstu mölunarmylnu voru 17 mílur vegar. Þangað urðu þeir að draga hafra og bóghveiti á vetrum til mölunar og ganga sjálfir fyrir ækjum, tveir og tveir.

Eftir því sem þeir voru þarna lengur og þekking þeirra á landsháttum fór vaxandi, komust þeir að þeirri niðurstöðu, að jarðvegurinn væri hrjóstugur, ófrjór og endingarlítill. Birni leizt því eigi landnám þetta til frambúðar fremur en öðrum. Hann hafði komist í skilning um, hve akuryrkja er ánægjuleg og arðvænleg, er hann var

með skozka bóndanum í Ontario, ef jarðvegur er hentugur og önnur gróðrarskilyrði. Honum hraus því hugur við að slíta kröftum við að rækta ófrjóan jarðveg og lélegan. Las líka í innlendum dagblöðum um landgæði mikil til akuryrkju í Norður-Dakota í Bandaríkjum og Manitobafylki vestur í landi. Voru þar þá talin framtíðarlönd kornyrkjunnar, eins og líka reynd hefir á orðið. Þetta gróf um sig hjá honum og fleirum. Á öðru ári þarna í nýlendunni eignuðust þau hjón son.

Hálft sjötta ár hélzt Björn þarna við. En þegar efni leyfðu, tók hann sig upp fyrstur manna og bjóst til brottflutnings vestur til Manitoba. Lítið varð honum úr bújörð sinni. Þó hafði hann eins og aðrir fengið fullkomið eignarbréf frá stjórninni fyrir landeign sinni. Hann seldi jörðina í orði fyrir eina 80 dali; 20 fekk hann, en 60 dalir af umsömdu andvirði hafa honum aldrei goldist; kaupandi náði eignarbréfi af þeim, er Björn skyldi það eftir hjá, um leið og hann galt fyrstu 20 dalina og notaði sér það. Þrjár fjölskyldur aðrar fluttust brott úr nýlendunni með Birni. Magnús Brynjólfsson fór til Duluth, Sigurjón Svanlaugsson til Minniota-nýlendu, Hannes Jónsson frá Þernumýri fór til Winnipeg með Birni og konu hans.

Þegar þangað kom, átti Björn einn bréf-dollar í vasa, álíka mikið fé og hann hafði haft, er hann steig á land í Quebec. Það var sumarið 1881 í júlímánuði. Hann var svo heppinn að fá vinnu þegar í stað. Jósef bróðir hans var kominn til Winnipeg einum þrem mánuðum áður. Björn starfaði að húsagjörð um sumarið og fram á haust. Þá lagðist hann í taugaveiki og lá í þrettán vikur. Var það næsta erfiður tími eins og verða vill, þegar veikindi koma upp á. En marga átti hann þá góða menn að, sem veittu liðsinni á ýmsan hátt, og læknishjálpar naut hann ágætrar. Orsök til veikindanna var of hörð vinna. Enda

hafði Björn unnið hverja klukkustund frá því hann kom til Winnipeg og þangað til hann lagðist. Þegar bati fór að koma, rétti hann furðu fljótt við aftur, svo hann komst á fætur um miðjan vetur. Og að sex vikum liðnum var hann farinn að vinna hæga vinnu. Hér um bil ári áður höfðu fyrstu landnemar sezt að á jörðum sínum í Argylebygð. Hugur Björns stóð enn sem fyrr til búskapar og akuryrkju. Tók hann sér ferð á hendur vestur til að líta eftir landkostum. Varð það úr, að hann nam þar land í marzmánuði vorið 1882. Máttu þá allir, sem gátu, ánafna sér tvennar 160 ekrur, annað heimilisréttarland (*homestead*) svo nefnt, hitt með forkaupsrétti (*preemption*). Björn langaði til að ná í hvorttveggja, en varð að taka 10 dali til láns hjá kunningja sínum til þess að geta greitt skrifstofugjaldið. Að því búnu fór hann til Winnipeg aftur og vann daglaunavinnu alt það sumar, þangað til 18. okt. um haustið. Varð hann þá að fara að gegna skyldum sínum á landinu. Reisti hann torfkofa til íbúðar, eins og þá var títt, 6. nóvember og var að því starfi ekki lengur en svo sem viku tíma. Þar settist hann að með konu sína og eitt barn 6. jan. 1883. Eigi var bústofn fjölskrúðugur. Hann átti eina kú, akneyti til hálfs við annan mann og 15 dali í peningum, til lífsnauðsynja. Um veturinn varð hann að leyta sér atvinnu með innlendum bónda og starfa að skógarhöggi, til þess að geta framfleytt sér og sínum.

Um vorið átti hann fjórar ekrur lands plægðar. Hafði hann látið plægja þær um leið og hann ánafnaði sér lönd sín. Í þenna litla akurblett sáði hann um vorið hveitikorni mestmegnis, en auk þess jarðeplum og garðávöxtum. Um haustið fekk hann 23 *bushel*-mál af ekru hverri og góða uppskeru af jarðeplum. Sumarið 1883 gat hann plægt 10 ekrur í viðbót, en varð það sumar að

fara til Winnipeg og vinna þar í tvo mánuði til þess að hafa eitthvað fyrir sig að leggja næsta vetur. Átti hann nú eftir eins árs búskap 14 ekra plægðan akur á jörð sinni og þótti gott. Næsta erfitt var þá um aðdrætti alla í Argyle-bygð, svo naumast mega þeir menn, sem nú eru ungir, gjöra sér í hugarlund, við hve mikla örðugleika feður þeirra áttu að etja. Löng leið var til markaðar og engum hestum til að dreifa, heldur akneytum einum. Varð annaðhvort að fara til *Brandon*, 65 mílur, eða til *Manitou*, nálægt 60 mílur, og má geta nærri, hvílík tímalengd hefir til þess gengið að aka þann óraveg með uxum. Hveitiverð þetta haust mun hafa verið 63 cts. hvert *bushel*. Gat Björn selt eitt vagnhlass hveitis þetta haust, er hann hafði umfram það, er til útsæðis þurfti. Næsta ár færði hann enn út akur sinn um 15 ekrur. Það haust kom dálítið frost og snart hveiti, áður bjargað varð; fyrir ófrosið hveiti munu bændur hafa fengið 80 cts, þetta haust, en eigi nema 60 cts fyrir það, sem snert hafði verið af frosti.

Er þrjú ár voru liðin frá því, er Björn settist að á löndum sínum, fekk hann eignarbréf fyrir þeim (1885). Eins og getur nærri var enginn hægðarleikur að færa út akur sinn og búskap meðan eigi var öðrum vinnudýrum til að dreifa en akneytum í félagi við annan. Reynt hafði Björn að verjast skuldum hingað til, en svo fór, að honum fanst hyggilegra að taka nú lán nokkurt til að reka búskapinn, en að halda öllu í sama horfi. Enda bar til þess bráða nauðsyn. Að þrem árum frá landnámi varð hann að borga stjórninni $400 fyrir þá jörðina, er hann hafði fengið forkaupsrétti, því svo voru skilmálar. Veðsetti hann nú jarðir sínar fyrir $600 láni. Hafði hann þá $200 afgangs jarðarverðinu. Fyrir það fé kaupir hann sér samokshryssur tvær, rosknar; kostuðu þær $300 og varð hann að láta uxann og eina kú upp í kaupin.

En úr þessu fór akurinn óðum að stækka. Með hestum vinst akuryrkja miklu greiðlegar en uxum. Áður langt leið skifti hann þessum gömlu hryssum fyrir unga hesta. Úr því fór hann að ala upp hesta sjálfur. Smám saman þokaðist efnahagurinn áfram, þó skuldir væri dálitlar. Fleira varð að kaupa en vinnudýrin ein. Akuryrkjuáhöld voru afardýr, og þau kaup bónda á fyrstu frumbýlings árum fjarska tilfinnanleg. En eigi verður með nokkuru móti af komist án þeirra, svo hver atorkumaður klífur til þess þrítugan hamar að geta aflað sér þeirra.

Þegar á fyrsta vori búskapar síns kom Björn upp bjálkahúsi í viðbót við torfkofann, er hann reisti í fyrstu. Í þeim bjálkakofa bjó hann 14 ár. Þar fæddist þeim dóttir á fyrsta búskaparári, svo nú voru börnin tvö, sonur og dóttir. Árið 1889 sendu þeir bræður Björn og Jósef móður sinni og stjúpa og þrem hálfsystkinum fé til að komast af Íslandi til Vesturheims. Fór það fólk alt til Björns. Jóhannes, hálfbróðir Björns, settist að hjá honum og hefir verið lengst af með honum síðan. Tók hann sér viðurnefni bróður síns og nefnist fullu nafni Jóhannes Andrésson Walterson. Móðir Björns og stjúpi hafa verið á vegum Björns, þangað til fyrir tveim árum að þau fluttust til Páls, yngsta sonar síns.

Árið 1891 keypti Björn jörð, sem lá að hinum fyrri jörðum hans fyrir 1200 dali og var Jóhannes bróðir hans í þeim kaupum með honum að helmingi; lagði hann kaup sitt fram til greiðslu fjársins að ráði Björns, sem áleit hann gæti eigi varið fé sínu betur. Jóhannes var með Birni 19 ár, þangað til í nóv. 1907 að Björn brá búi, en Jóhannes staðfesti ráð sitt og kvongaðist. Tók hann þá jarðir bróður síns til leigu með áhöfn allri. En þá var Jóhannes eigandi tveggja jarða sjálfur, sem sjálfsagt eru $8000 virði efti gagnverði

Jarðir hafði Björn keypt fleiri. Eitt sinn keypti hann 160 ekrur, allar í akr, fyrir $2200 og þóttu sérlega góð kaup. Að tveim árum liðnum keypti hann enn eina jörð og var einn fjórðungur hennar plægt akurland; kostaði hún $1800. Því næst keypti hann í félagi við annan aftur aðra jörð til heyskapar og haglendis og kostaði hún $900. Þegar Björn brá búi, var hann eigandi að 720 ekrum lands (4½ jörð) og má það alt heita bezta akuryrkjuland. Hann var svo heppinn að ná landspildum sínum þar sem sléttan var frjóust. Enda hefir hann haft lán sérlega mikið með akuryrkju sína frá fyrstu byrjan.

Eigi hefir hann samt farið varhluta af þeim misfellum, sem fyrir flesta koma. Eitt sinn brann hveitikorn hans alt, rétt komið í kornhlöðu, og ekkert eftir, nema taka peningana fyrir. Að eins átti hann eftir svo sem nam útsæði. Fyrir fjórum árum var álitið af eftirlitsmanni stjórnarinnar, að hestar hans allir hefði sýkst af ólæknandi fári, þó Björn hefði sjálfur annað álit. Voru þrettán hestar dæmdir til lífláts og skotnir niður fyrir honum; hefði slíkt verið hverjum meðalmanni tilfinnanlegur búhnekkir, þó *Dominion*-stjórnin bætti þriðjung skaðans. En árið 1907, er Björn brá búi, var hann aftur búinn að eignast sama hestafjöldann og áður. — Stærsta harmsefnið, sem fyrir þau hjón hefir komið á lífsleiðinni, var lát einkasonar þeirra, 18 ára gamals; hann lézt úr brjósttæringu á þeim aldri, er vonir foreldranna eru að rætast og missirinn hvað sárastur.

Fyrir tólf árum reisti Björn laglegt hús, vandað, en eigi sérlega stórt, og var það eitt af fyrstu timburhúsum bygðarinnar. Gott þótti að sækja þau hjón heim, hvort heldur var í bjálkahúsinu þeirra gamla eða timburhúsinu nýja. Hver sem að dyrum kom átti ávalt víst að mæta stökustu ástúð og naumast var sá greiði til, sem Björn

Walterson var eigi ávalt boðinn og búinn að inna af hendi. Lúka flestir upp sama munni um, að greiðviknara, bónbetra og hjálpfúsara mann geti ekki.

Í félagsmálum hefir hann ávalt verið ötull og áhuga samur og ætíð stutt hvert velferðarmál af alefli. Við kvæði hans hefir ávalt verið, að enginn verði fátækur fyrir að ljá því liðsinni, sem betur má. Hann hefir verið fyrirmynd að mannúð og velvilja og einn þeirra manna í bændaröð, er mest hafa prýtt vestur-íslenzkt mannfélag. Hógværari mann og raunbetri eigum vér Íslendingar ekki.

Haustið 1907, 6. nóv. hafði búskapur Björns staðið rétt 25 ár þarna í Argyle. Fám mönnum hefir lánast að líta yfir tuttugu og fimm ára farsælla búskaparstarf en honum þá. Hann hélt þann dag hátíðlegan með því að gifta einkadóttir sína, Valgerði, ungum manni og efnilegum, Líndal Þorsteinssyni, Hallgrímssonar einhenta, sem mörgum var að góðu kunnur. Hefir hann rekið húsagjörðarstörf í Winnipeg nokkur ár og hepnast vel; eiga þau ungu hjónin sérlega snoturt heimili í Winnipeg. En Björn brá um leið búi, fluttist með konu sinni og fósturdóttur til Winnipeg og búa þau nú með dóttur sinni og tengdasyni. En fremur þykir Björn enn óstöðugur í borginni. Hugurinn er eins og búast er við, býsna fastur við búskapinn, enda er hann þar vestra öðru hvoru til að líta eftir.

Áður þau hjón fluttust brott úr bygðinni, var þeim haldið veglegt samsæti í desembermánuði síðastliðið ár, sem söfnuður og kvenfélag stóð fyrir. Voru þau við það tækifæri bæði sæmd gjöfum, gullúri og keðju hvort um sig. Safnaðarfélagsskapurinn þar á Birni Walterson líka mikið upp að unna. Hann hefir þar verið einn af helztu máttarviðunum frá upphafi vega, og safnaðarfulltrúi um 20 ár; hefir hann aldrei talið eftir ómök eða útgjöld til þeirra þarfa. En nú á efri árum getur hann lifað og látið eins og gott þykir og notið næðis og hvíldar í fullum mæli. Óska vinir hans honum allir friðsamrar og góðrar elli. *F. J. B.*

JÓN ÓLAFSSON.

—

FLESTIR Vestur-Íslendingar muna eftir Jóni Ólafssyni á Brú í Argyle-bygð, sýsluskrifara frá Íslandi, sem oft og einatt var fenginn til að gegna skrifarastörfum við fundahöld framan af meðan fáum ritfærum mönnum var á að skipa. Hann lifir enn, en er nú orðinn nokkuð bilaður að heilsu, enda búinn að ná aldri allháum. Tilfinnanlegast er honum heyrnarleysið, sem gjörir honum erfitt um viðtal við menn, sem verið hefir ávalt ánægjan mesta, því hugarþel hlýtt til allra vantar ekki og skilning góðan og glöggan á mönnum og málefnum. Æfisögu hans viljum vér nú leitast við að segja og förum þar í öllum æfiatriðum eftir því sem hann hefir sjálfur ritað.

Jón Ólafsson er fæddur á Efsta-Samtúni í Kræklingahlíð í Eyjafjarðarsýslu 3. sept. 1829. Foreldrar hans voru þau Ólafur Jónsson, Benediktssonar á Vöglum á Þelamörk, Guðmundssonar á Krossastöðum, Jónssonar prests á Guðrúnarstöðum í Eyjafirði. Móðir hans var Lilja Gunnlaugsdóttir, Jónssonar á Bási í Hörgárdal. Þegar Jón var fjögurra ára gamall misti hann föður sinn. Misti hann lífið í stórhríðarbyl, er hann var á ferð með skreiðarbagga á baki. Hafði hann hrapað fram af sjávarhömrgum nálægt Krossanesi . Í þessum sama stórhríðarbyl var Þorsteinn Daníelsson, umboðsmaður á Skipalóni, á ferð með öðrum manni, en komst hrakinn og illa á sig

kominn til bæjar í Kræklingahlíð. Hafði Þorsteinn heit-ið því í hríðinni að líkna einhverjum mesta þurfaling þar í hlíðinni að einhverju leyti, ef hann kæmist heilu og höldnu til bæja. Þessa áheitis lét hann móður Jóns verða að-njótandi, þegar fregnir bárust um fráfall manns hennar í sama bylnum og hún sat eftir með fimm börn föðurlaus. Á þenna hátt varð Jón fyrir því láni að fá Þorstein að fósturföður. Með honum mun hann hafa verið þrettán ár, eða þangað til hann var 17 ára.

Heimilisbragur á Skipalóni hefir eigi verið jafn ánægjulegur eftir því sem Jón lýsir honum og ákjósanlegt hefði verið. Eljan, ákafinn, vinnuharkan mun hafa verið úr hófi. Þorsteinn Daníelsson var afspyrnu-maður um alt land á þeim dögum um dugnað og víkingsskap til vinnu. Rak hann alla áfram harðri hendi og hvössum hvatningarorðum og fanst naumast nokkur nenna að hreyfa sig sökum leti. Fyrirmyndarmaður var hann að mörgu leyti fyrir utan dugnaðinn, einkum í þrifnaði og reglusemi á heimili bæði utan húss og innan. Sérlega var hann hagnýtinn í öllu, hve smátt sem var. Ljótt tal vildi hann ekki heyra kring um sig né blótsyrði. Ráð-vandur var hann og réttsýnn í viðskiftum öllum við þá hina mörgu, er hann átti skifti við, og flestir voru skuldunautar hans. Vitaskuld vildi hann eiga sitt og hélt allfast um, en af ásettu ráði krafðist hann engis fram yfir það. En hann var sífelt errinn í lund, með stöðugar ádeilur um leti og sóðaskap og spilti það ánægju og glað-lyndi, þó margur reyndi að gleyma, er meta kunni mann-kostina, er undir hversdagsskrápnum fólust.

Kona hans, sem var dugleg og stórlynd, hegndi með kraftyrðum og höggum öllum barnabrekum Jóns. Sjálfsagt hefir alt verð gjört í góðum tilgangi. En lund Jóns var viðkvæm, gljúp og fremur kjarklítil, og átti því orri og

ádeilur stöðugar fremur illa við hann; var hann stöðugt hræddur um sig og gekk með eins konar þrælsótta á sálu sinni, sem olli honum hjartabilunar og setti meira kjarkleysismót á lund hans en annars hefði þurft að verða. Þrátt fyrir þenna heimilisbrag, þótti þeim hjónum báðum

Jón Ólafsson og kona hans Helga Jónasdóttir.

vænt um tökusoninn og vildu honum alt hið bezta. Fekk fótsri Jóns þá hugmynd um hann, að hann hefði meiri hæfileika til smíða en hann hafði orðið var hjá öðrum, er lærðu hjá honum, og var honum það til mikillar ánægju.

Árið 1846 bað Grímur Jónsson amtmaður um Jón í því skyni að kenna honum ritstörf og má af því marka, að Jón hafi verið öðrum unglingum líklegri til þeirra hluta. Ætlaði hann að gjöra hann að skrifara sínum, að kenslu lokinni. Þessarri beiðni svaraði fóstri hans með því, að þessu skyldi Jón sjálfur ráða. Vildi hann eigi sökum, vináttu við amtmann, neita beiðninni, en hefir víst talið sjálf-

sagt, að Jón myndi hafna vistaskiftum. En er til Jóns kasta kom, varð hann fljótur til svars. Af bernsku og feginleik varð honum að orði: ,,Guði sé lof"! En af þeirri upphrópan varð fóstri hans þess var, hve feginn Jón varð að losast frá honum og að hann mat eigi fóstrið eins mikils og hann vildi. Mun þetta hafa orðið honum nokkurt angursefni, enda lét hann það klingja í eyrum Jóni oft á eftir. Vafalaust hefir heimilisbragurinn átt þátt í upphrópan þessarri, án þess henni fylgdi nokkur veruleg hugsan um, hvað væri fyrir beztu.

Með Grími amtmanni var Jón í góðu yfirlæti á Möðruvöllum þau þrjú ár, er hann átti ólifuð. Árið 1849 tók hann við skrifarastörfum hjá Eggerti Briem, sýslumanni í Eyjafjarðarsýslu, og var með honum sjö ár samfleytt.

Árið 1856 gekk Jón Ólafsson að eiga jungfrú Guðnýju Jónsdóttur, Sigurðssonar frá Víðigerði. Reistu þau bú að Ytrahóli í Kaupangssveit. Af sérstökum ástæðum fluttust þau á næsta ári að Hallgilsstöðum í Hörgárdal. En þá tók kona Jóns svo hættulega sótt, að hann hlaut að selja bústofn sinn haustið 1857. Ætlaði hann þá eftir læknisráði að fara með hana til Kaupmannahafnar til lækninga. En er að því kom, að búast skyldi til farar, reyndist hún eigi ferðafær. Lézt hún á Akureyri 16. jan. 1858. Son höfðu þau eignast, sem látist hafði nokkuru á undan móðurinni.

Vorið 1858 fluttist Jón til Reykjadals í Þingeyjarsýslu. Var hann þar við búskaparvinnu að sumrinu, en fekst við barnakenslu á ýmsum stöðum að vetri. Einkum kendi hann skrift og reikning; fáir voru svo djarfir á þeim árum að seilast lengra.

Sumarið 1859 giftist Jón í annað sinn 15. dag júní mánaðar, sama dag og hann hafði gengið í fyrra hjónaband sitt fyrir þrem árum. Gekk hann nú að eiga jung-

frú Helgu Jónasdóttur frá Öndúlfsstöðum, Sigmundssonar frá Vindbelg við Mývatn. Vorið 1860 reistu þau bú að Hallgilsstöðum í Reykjadal; bjuggu þau þar í fjögur ár, þá eitt ár að Öndólfsstöðum. Vorið 1865 tók hann skrifarastöðu með Þorsteini kanselíráði Jónssyni, sýslumanni í Húsavík, og fluttist þangað með fjölskyldu sína. Sumarið 1866 réðst hann til Vopnafjarðar til að gegna þar verzlunarstörfum, eftir lát Grönvolds verzlunarstjóra. Konu sína og börn skildi hann eftir í Húsavík.

Sumarið 1867 bauðst Jóni lífvænleg staða við skrifarastörf með Olivarius, sýslumanni í Suðurmúlasýslu, á Eskifirði. Samdist svo með þeim, að Jón fengi 400 ríkisdali að launum árið 1867—68, en ef hann vildi halda þeirri stöðu áfram, átti hann þó að eins að fá 120 ríkisdali í árslaun. Sótti hann þá konu og börn til Húsavíkur og fluttist alfari til Eskifjarðar. Hafði hann á hendi skrifarastörf fyrir Múlasýslur báðar veturinn 1867—8 og átti heimili með sýslumanni O.W.Smith á Seyðisfirði. Olivarius sýslumaður sigldi til Kaupmannahafnar og sat þar um veturinn. Eftir að Jón tók að kynnast á Eskifirði, komst hann að þeirri niðurstöðu, að eigi yrði honum unt að framfleyta lífi sínu og sinna á 120 ríkisdala árslaunum. Afréð hann því sumarið 1869 að snúa aftur til Eyjafjarðar. Átti hann þar skrifara-stöðu vissa með Pétri Havstein amtmanni á Möðruvöllum.

En nú var Jón kominn í fjárþurð. Árin höfðu liðið og lítið fé safnast; laun stöðugt af svo skornum skamti að með naumindum varð lifað. Hann hafði að mestu leyti stundað skrifarastörf með ýmsum embættismönnum; lent alla leið til Eskifjarðar. En þar komst hann í svo krappan dans við fátæktina, að nú gat hann eigi til Eyjafjarðar komist, og sætt stöðu þeirri, sem honum stóð til boða. Tók hann nú það ráð að biðja fóstra sinn um styrk

til fararinnar. En því svaraði Daníelsen á þá leið, að hann hann skyldi biðja um sveitaflutning. Um leið og hann gaf fóstursyni sínum þetta heillaráð, lét hann í ljós ánægju sína yfir komu hans til Eyjafjarðar, því þar gæti hann bæði verið skrifari Havsteins amtmanns og haft á hendi skriftir og reikningsfærslu fyrir umboð Möðruvallaklausturs, sem Daníelsen hafði á hendi. Jón hafði talið sér styrk frá fóstra sínum vísan í hendi, þar sem honum var vel kunnugt um, að hann hafði sagt upp vist sinni hjá Olivarius sýslumanni og stóð þar uppi atvinnulaus, þorrinn að fé og ráðþrota með fjölskyldu sína.

Þegar Jóni hepnaðist nú samt að komast inn í Eyjafjörð, voru viðtökur hjá fóstra hans furðu kaldar, svo alltilfinnanlegt var ofan á ferðavolk og fátækt. Í stað þess nú að láta honum nokkura hjálp í té sjálfur, fór hann til upp á eigin býti, að Jóni alveg forspurðum, og bað um lán handa honum af sveitarfé, meðan hann væri að vinna fyrir fyrstu árslaunum hjá Havstein, amtmanni. Lánið fekst, en var Jóni mjög mikil skapraun. Að fimm árum liðnum hepnaðist honum að greiða það aftur af hendi að fullu á þann hátt, sem hreppsnefnd þótti fullnægjandi og gaf honum kvittan, sem lýsti hann lausan frá ,,öllum kröfum af sveitarinnar hálfu''.

Flestir fóstursynir myndi hafa tekið sér allnærri kaldlyndi þetta og kærleiksleysi, og svo mun hafa verið um Jón, sem ávalt hefir verið maður viðkvæmur og hjálpfús. Öllum var þá kunnugt, að Þorsteinn Daníelsen var þá einn auðugastur maður á Íslandi. Hann átti fjörutíu jarðir og jarðarparta og var auk þess umboðsmaður yfir sextíu jörðum, er heyrðu til Möðruvallaklaustri gegn all-ríflegum umboðslaunum, alt að 800 krónum árlega. Nú var honum mikið áhugamál að geta notað Jón til allra skrifta og reikningsfærslu fyrir sig og umboðið. Sjálfur gat

hann ekkert af því gjört, en lét sér ant um að fá það verk unnið fyrir borgun sem allra-minsta. Jóni galt hann *50 aura* fyrir hvert fullkomið dagsverk, sem hann vann fyrir hann og fyrir styttri stund hlutfallslega. Seinna borgaði hann samt 100 krónur, sem Jón skuldaði í verzlunarbúð, enda var hann þá settur af Chr. Christianson, amtmanni, aðstoðarumboðsmaður klausturjarðanna upp á ábyrgð fóstra síns, án sérstakra launa.

Ástæðu tilfærir Jón þessum skorti fóstra síns á velvild og hjálpsemi til afsökunar. Hann tekur það skýrt og greinilega fram, að hann muni ekki að eins hafa látið sig gjalda þess, er hann fór frá honum upphaflega með fagnaðarópið á vörum, sem áður er sagt frá, heldur einnig annars. Við skrifara-störfin hafði Jón vanist á nokkura áfengisnautn, þegar eftir brottför sína frá Skipalóni og vildi það haldast. En Daníelsen var mesti hatursmaður ofdrykkjunnar og leit svo á, að öll fátækt og böl væri af henni runnið; þeim, sem eitthvað væri við hana kendir, væri engin vorkunnsemi eða líkn sýnandi.

Í sambandi við þröngan efnahag á Eskifirði, getur Jón þess með þakklátum huga, að einn af efnuðustu bændum í Reyðarfirði, Andrés Eyjólfsson, bóndi á Helgastöðum, tók af honum til fósturs yngsta barn hans; var það drengur, Þorsteinn að nafni, og fór til hans nýfæddur árið 1868, en Jón lofaði meðlagi með honnm. En áður Jón fór af Eskifirði, gaf Andrés honum eftir eigi að eins meðlagsloforðið, heldur og allar kröfur um meðlag framvegis og tók barnið til fulls fósturs. Síðar arfleiddi Andrés þetta fósturbarn sitt að einum þriðjungi eigna sinna, fastra og lausra. Naumast minnist Jón nokkurn tíma þessa velgjörðamanns síns svo, að hann biðji eigi drottin að launa honum líknarverkið.

Oft hefir Jón víst um það hugsað, hvor atvinnuveg-

urinn myndi hafa orðið honum hamingjudrýgri, timburmannsiðnin, sem fóstri hans hafði fyrirhugað honum, eða skrifarastaðan, sem hann kaus sér. En víst er um það, að hugur hans hneigðist meira til ritstarfanna og oftast verður affarasælast að hallast í þá áttina, sem þráin ósjálfrátt bendir.

Meðan Jón gegndi skrifarastörfum í Eyjafirði bjó hann í Spónsgerði þrjú ár og síðar á Hallgilsstöðum tvö ár. Árið 1875 fluttist hann búferlum að Gullbrekku í Eyjafirði en var hrakinn þaðan aftur af eiganda jarðarinnar, sem sjálfur tók hana til ábúðar á næsta ári. Fluttist Jón þá að Æsustöðum 1876 og bjó þar eitt ár. Seldi síðan búslóð sína á opinberu söluþingi vorið 1877. Fekk hann þá húsaskjól á Ytra-Laugalandi fyrir sig og fjölskyldu sína, en var sjálfur á lausum kili, því tvö umboð hafði hann á hendi, sem bönnuðu kyrrsetu. Öll þau ár, sem hann var seinast í Eyjafjarðarsýslu, hafði hann á hendi skriftir og reikningsfærslu Möðruvallaklausturs og var settur aðstoðar-umboðsmaður fóstra síns, Þorsteins Daníelsen, tvö síðustu árin, sem hann var á Íslandi. En um það leyti fekk hann líka löglegt umboð til að skrásetja menn til Vesturheims-farar með fólkflutningsskipum Allan-línunnar.

Sumarið 1878 höfðu full fjögur hundruð manns verið skrásett til vesturflutnings, flestallir af Jóni Ólafssyni. Með hópi þessum réðst hann sjálfur til farar. Varð sú för hans til þess, að hann fastréð að flýja til Manitobafylkis með sig og alt sitt og setjast að í landnáminu íslenzka við Winnipeg-vatn. Lagði hann af stað með fjölskyldu sína í þá ferð 24. júní 1879 með skipi Allan-línunnar. Tæp fjögur hundruð útflytjendur töldust að vera í þeirri för.

Sumarið 1882 nam hann land í samfloti við fjórtán

Íslendinga, þar sem Argyle-bygð myndaðist. Reisti hann þegar íverukofa á jörð sinni. Var hann 12 fóta breiður og 16 fóta langur að innanmáli. Allur var hann hlaðinn upp úr torfi. Var plógur settur í jörð og látinn rista strengina, sem veggir voru hlaðnir úr, og gekk því verkið greiðlega. Viðurinn, sem fór í grind og upprefti, var sóttur skamma leið í skógarbelti eitt í grend og var exin ein notuð til að fella og telgja. Undir kofa þessum gróf hann kjallara, 8 fóta breiðan og 10 fóta langan og hálft sjötta fet á hæð undir gólf, sem var lagt úr tilhögnum skógarrenglum. Voru veggir kofans klæddir léreftum fyrir ofan rekkju og sömuleiðis á bak við borð, sem stóð fyrir stafni undir stórum glugga með sex rúðum í. Fjölskrúðug voru híbýlin ekki, en svo er þeim nákvæmlega lýst, til þess síðari kynslóðir geti fengið nokkura hugmynd um lífskjör þau, er feður þeirra áttu við að búa fyrstu frumbýlings ár sín hér.

En þarna inni í þessum fátæklega kofa fór þeim hjónum fyrst á æfinni að finnast dagrenning vera að koma í efnalegu tilliti. Í þessum kofa bjuggu þau með þrem dætrum hátt á þriðja ár. Þó var það eitt, sem fljótt fór að ama að, eftir að vestur kom, en það var heilsubrestur. Kendi Jón hans þegar í fyrri ferð sinni vestur 1878. Tók hann þá að þjást af meltingarleysi, sem aldrei hefir síðan lagast. Á þenna kvilla bættist það, að 12. marz 1896 fekk hann eins konar *slag* (apopleksi). Þó náði hann sér furðanlega eftir það, en skilið hefir það eftir ýmis konar veiklan á sálu og líkama.

Vorið 1894 hætti Jón búskap. Fekk hann Alberti, syni sínum jörð sína til allra afnota með samningi um, að hann sæi fyrir foreldrum sínum eins lengi og þau lifði.

Börn þeirra hjóna eru þessi:

1. Eggert, f. 1. ágúst 1860
2. Albert, f. 9. maí 1862
3. Guðný, f. 2. febrúar 1864
4. Jónas, f. 10. október 1865, d. 28. des. 1904

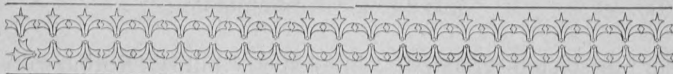
5. Ólafur, f. 20. febr. 1867
6. Þorsteinn, f. 5. júní 1868
7. Margrét, f. 8. maí 1871
8. Lilja, f. 11. júlí 1873.

Jón Ólafsson er öllum kær, sem hann þekkja. Hjartalagið hlýtt og gott og trúfast og hugsanir hans og tilfinningar lýsa mannúð og göfuglyndi, þó fátækt og örðugar ástæður hafi oft dulið þetta heiminum. Hann er betur mentur en fólk er flest fyrir langvinna sambúð og umgengni við ýmsa helztu menn ættjarðar sinnar. Rithönd hans var prýðisgóð og hefir hún haldist nokkurn veginn óbreytt fram á þenna dag, jafnvel eftir veikindi þau, sem getið er hér að framan. Nafn sitt kann hann enn að rita, svo það er snild af manni jafn-gömlum. Vilji hans og hugur til að vera nýtur maður í mannfélaginu hefir ávalt verið langar leiðir á undan mættinum til að sýna það í framkvæmdinni, eins og verða vill fyrir svo mörgum, en fundið mun Jón hafa til þess sárar flestum öðrum. Hann er maður sérlega trúhneigður, með einlægan og fölskvalausan kristindóm í hjarta; hugsar hann um liðna æfi og lífsferil allan með hjarta fult þakklátsemi við kærleiksríka forsjón, sem leitt hefir og stutt í baráttunni. Fermingarföður síns, síra Jóns Jónssonar, sem síðast var prestur á Möðruvöllum, minnist hann með mikilli lotningu og finst hann hafa gróðursett alt gott í hjarta sínu.

Öldunginum á Brú óska allir vinir hans, nær og fjær, friðsælla æfiloka. *F. J. B.*

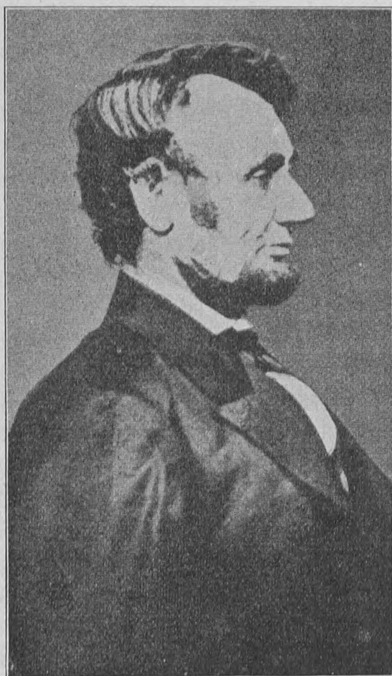

Nafndráttur eftir nýrituðu bréfi til útgef.

ABRAHAM LINCOLN.

(Eptir Sigtr. Jónasson).

Abraham Lincoln.

Útgefandi Almanaks þessa fór þess á leit við mig fyrir nokkuru síðan, að eg skrifaði í það greinar - stúf um eitthvert efni. Eg dróst á þetta við hann. Og þegar eg fór að hugsa um efni, mintist eg þess, að næstkomanda 12. febr. verða liðin 100 ár frá fæðing þess manns, er að mínu áliti var m e s t i maðurinn, sem uppi hefir verið í þessarri heimsálfu, og ef til vill þó víðar sé leitað. Eg á við Abraham Lincoln, manninn, sem var forseti Bandaríkjanna í Norður-Ameríku alla tíð á meðan innbyrðis ófrið-

ur inn eða hið svonefnda „þrælastríð", milli „Norður-ríkjanna" og „Suður-ríkjanna" stóð yfir fyrir hálfri öld síðan. Íbúar Bandaríkjanna eru nú þegar farnir að undirbúa stórkostlegt hátíðarhald um alt landið til að minnast Lincolns forseta, sem réttilega er nefndur „frelsari" ríkjasambandsins — Bandaríkjanna — hins víðlendasta og voldugasta lýðveldis, sem nokkurn tíma hefir átt sér stað í veröldinni. Mér fanst því, að ritgjörð um Lincoln væri mjög tímabær, og ásetti mér að skrifa grein um hann í Almanakið. En því miður er rúmið takmarkað, svo mér er ómögulegt að segja æfisögu mikilmennisins, Lincolns, eins og eg hefði viljað gjöra það, og vona eg að lesendur Almanaksins taki viljan, fyrir verkið.

Eg ætla að byrja með því, að gefa yfirlit yfir helztu viðburði í æfisögu Lincolns á yngri árum hans, svo lesendur Almanaksins, sem eg ímynda mér að fáir, einkum utan Bandaríkjanna, sé sögu hans svo nákvæmlega kunnugir, geti betur áttað sig á því sem á eftir fer.

Abraham Lincoln, 16. forseti Bandaríkjanna í Norður-Ameríku, var fæddur í bjálkakofa á nýbýli foreldra hans út í skógunum í Hardin-county í Kentucky-ríki, 12. feb. 1809. Faðir hans var Thomas Lincoln, en móðir hans hét Nancy Hanks áður hún giftist. Eftir því sem menn bezt vita, var Thomas Lincoln kominn af Samúel Lincoln frá Norwich á Englandi, er flutti vestur um haf og settist að í Hingham í Massachussets-ríki árið 1638. Nokkurir af afkomendum Samúels, er voru kvekarar, fluttu frá Massachussets suður í Amity-township í New-Jersey-ríki (nú Berks-county í Pennsylvania-ríki), og síðar meir suður til Rockingham-county í Virginia-ríki. — Lincolns-fólkinu í Virginia er í ritum frá þeirri tíð lýst þannig, að það væri „heiðvirt og efnað fólk".

Abraham Lincoln eldri, afi Abrahams Lincolns for-

seta, var kunnur hinum nafntogaða veiðimanni og landa-kannara Daníel Boone, og afleiðingin af þessari viðkynning varð sú, að Abraham Lincoln, eldri, flutti sig með fjölskyldu sína norðvestur í eyði-skógana í Kentucky-ríki, þar sem nú er Jefferson-county. Þar drápu Indíánar hann fyrir augum sona hans þriggja, er þeir feðgar voru að ryðja og hreinsa bújörð sína. Yngsti sonurinn hét Thomas, og var hann að eins 6 ára að aldri, þegar faðir hans var drepinn. Piltur þessi ólst upp í algjörðu mentunarleysi, og hélt sér fyrst uppi á ýmisskonar vinnu, en síðar fór hann að læra trésmíði. Hann var mikill vexti og sterkur, en virðist hafa verið fremur latur og enginn gróðamaður. Þegar honum rann í skap, er sagt að hann hafi tekið ómjúkum höndum á mótstöðumönnum sínum. Árið 1806 giftist hinn ungi trésmiður Nancy Hanks systurdóttur Jóseph Hanks, trésmiðs, í Elizabethtown, í Kentucky, er hann vann hjá. Hún var komin af ómentuðu almúgafólki, en var fríð sýnum, greind, og kunni að lesa og skrifa, og er sagt að hún hafi kent manni sínum að klóra nafnið sitt. Fyrst eftir að þau giftust, áttu hin ungu hjón heima í litlum bjálkakofa fast við Elizabethtown, og þar fæddist þeim dóttir. Ári eftir að hann giftist, keypti Thomas Lincoln litla og hrjóstuga bújörð við grein af Nolin Creek í Hardin-county. Þangað flutti hann með konu sína og dóttur og lifðu þau þar í mikilli fátækt. Íbúðarhúsið var lítill og lélegur bjálkakofi, með einum dyrum, einum glugga og leirgólfi. Tveim árum síðar, 12. febr. 1809, fæddist þeim hjónum sonur í þessum lélega kofa, og létu þau hann heita eftir afa sínum, Abraham Lincoln. Það var þessi sonur þeirra, sem síðar varð forseti Bandaríkjanna, hann, sem stjórnaði þeim á meðan hið voðalega borgarastríð stóð yfir, og var

myrtur eftir að hann hafði frelsað ríkja-sambandið og leyst fleiri miljónir svertingja úr þrældómi.

Piltinum, Abraham Lincoln, þótti gaman að veiðum, en varð snema alvörugefinn og þyrsti eftir mentun, svo að í stað þess að eyða tíma sínum í veiðiskap, gekk hann daglega með systur sinni á skóla-nefnu, sem var fjórar mílur burtu frá heimili þeirra. En sú skólaganga varaði ekki lengi. Árið 1816 — þá var pilturinn 7 ára — varð faðir hans missáttur við nágranna sinn, og út úr því var það, að Thomas Lincoln flutti um haustið með fjölskyldu sína vestur í Indíana-ríki og tók sér bólfestu í óbygðunum í Perry-county, við læk, er nefndist Pigeon Creek. Þar átti fjölskyldan erfitt uppdráttar framan af, því lífsvonin bygðist á dýrum þeim, er bóndinn skaut til matar, og maískorni, er yrkt varð á bletti, sem skógurinn var ruddur af. Hér við bættist, að pláss þetta var óheilnæmt, og dó móðir Abrahams úr sýki, er gekk í bygðinni, tveim árum eftir að þau settust þar að. Er sagt, að pilturinn, sem var frá upphafi viðkvæmur í lund, hafi syrgt móður sína mjög, þótt hann væri þá að eins 9 ára.

Liðugu ári seinna giftist Thomas Lincoln aftur. Konan, er hann þá giftist, hét Sarah Bush og var ekkja frá hinu gamla heimkynni hans, Elizabethtown í Kentucky. Hún átti nokkur efni er hún flutti með sér, var búsýslukona mikil, myndarleg í öllu, og góð kristin húsmóðir. Þótt hún sjálf ætti þrjú börn, son og tvær dætur, reyndist hún Lincolns-börnunum sem bezta móðir. Hún klæddi þau betur en þau höfðu átt að venjast og fór með þau sem sín eigin börn. Einkum tók hún þó mest ástfóstri við Abraham litla, og einmana móðurleysinginn elskaði hana og var henni eftirlátur. Það er enginn vafi á því að kona þessi, stjúpmóðir Abrahams Lincolns, átti mikinn þátt í því að úr honum varð sá maður sem hann

síðar reyndist, og á Bandaríkja-þjóðin henni mikið að þakka — eins og aðrar þjóðir ætíð eiga mikið að þakka mæðrum ágætismanna sinna.

Strax á unga aldri, tíu ára gamall, vandist sveinninn Abraham Lincoln við harða vinnu. Þegar hann var ekki að höggva skóg, keyrði hann hesta, þreskti korn, plægði land, eða hjálpaði föður sínum við smíða-vinnu. Hann jafnvel vann hjá nábúum föður síns við að plægja, passa hesta, bera vatn, gæta barna, og við hver önnur heimilisverk, fyrir 25 centa kaup á dag. Fram að þessum tíma hafði hann verið fremur smár vexti og þroskalítill, en eftir það fór hann óðum að vaxa og kraftar hans mjög að aukast, svo að þegar hann var seytján ára, var hann orðinn 6 fet og 4 þuml. á hæð, og það var ekki sterkari unglingur til í öllu því bygðarlagi. Einkum hefir verið gjört orð á því hver afreksmaður hann var með skógaröxina. Hann hjó henni dýpra í tré í hverju höggi en aðrir, og klauf fleiri girðinga-skíði á dag en nokkur annar í bygðinni. Af þessu mun hann hafa fengið auknefnið ,,skíðkljúfarinn frá Illinois"-ríki (The rail splitter from Illinois), þótt hann sjaldan klyfi skíði eftir að hann fluttist þangað, því þar voru mest grassléttur, en ekki eintómir skógar eins og í Indíana-ríki.

Á hinni stuttu skólagöngu sinni í Kentucky-ríki lærði Abraham — eða ,,Abe", eins og hann var vanalega kallaður — lítið meira en að þekkja stafina, en eftir að stjúpmóðir hans kom til sögunnar, lét hún hann og systir hans ganga á alþýðuskóla í nágrenninu um tíma, ásamt sínum eigin börnum. Þó mun öll skólaganga hans ekki hafa numið heilu ári til samans, og mátti hann því í rauninni heita algjörlega sjálfmentaður maður. En hann notaði þenna stutta tíma vel, og þótti skara fram úr öðrum 4
börnum, einkum í stafsetningu og skrift. Það vaknaði

brátt hjá honum óslökkvandi þorsti eftir þekkingu, og varði hann þá öllum frístundum sínum í bókalestur. En bækur voru færri á þeim dögum í hinum nýbygðu héruðum en nú á tímum, og voru helztu bækurnar, er Abraham las, reikningsbók, biblían, Esóps dæmisögur, Robinson Crusoe, æfisaga Washingtons eftir Weems, Pílagrímsförin (eftir Milton) og saga Bandaríkjanna. Af því pilturinn Abraham Lincoln í æsku sinni (á skeiðinu frá 10—17 ára) stundum húkti út í skógi eða sat á skíðgarði svo klukkutímum skifti með bók, ályktuðu sumir grunnhygnir menn að hann væri latur. En það var þekkingarþorstinn, sem stundum kom honum til að forsóma verk sitt vegna bókarinnar. Á kvöldin lá hann á kviðnum fyrir framan eldstæðið, og með því hann hafði hvorki pappír né spjald, skrifaði hann og reiknaði með viðarkoli á trérekuna, á borðastúfa, eða á flöt á trjádrumbum, sem hann tegldi stafina af þegar hann vildi aftur rita á þá.

Abraham Lincoln hefir verið lýst svo þegar hann var 17 ára, að hann hafi verið 6 fet og 4 þuml. á hæð, óvenjulega útlimalangur, með stórar hendur og fætur, og óliðlega vaxinn í heild sinni; húðin hafi verið þur og gulleit, hárið svart og sítt, andlitið magurt, augun grá og þunglyndisleg, í djúpum tóptum, kynnbeinin há, nefið fremur klumbulegt, munnurinn nokkuð stór — í stuttu máli, maðurinn hafi verið ólánlegur á velli og ófríður. En þrátt fyrir þetta unnu menn honum alment og virtu hann sakir gáfna hans, góðlyndis, drengskapar, ráðvendni og annara mannkosta.

Um þessar mundir, eða þegar Abraham Lincoln var 17 ára, gekk hann 9 mílur á dag á skóla um tíma, en á kvöldin las hann lagasafn Indiana-ríkis. Hann las þetta safn svo vel, að hann kunni það hér um bil utanbókar, enda hafði hann ágætt minni. Mun þessi lagalestur fyrst

hafa kveikt hjá honum löngun til að nema lögfræði. Í nefndu lagasafni var prentuð yfirlýsing Bandaríkjanna um, að þau væri óháð þjóðveldi (the Declaration of Independence), grundvallarlög Bandaríkjanna, og reglugjörðin frá 1787. Alt þetta var sem stimplað í hjarta hins unga manns, og enginn skildi þessa dýrmætu gjörninga og stjórnarfar lands síns betur en hann. — Hann var samt mannblendinn, sótti kappstöfunar-fundi, veðreiða-mót og fleiri þessháttar samkomur. Eins og áður hefir verið sagt, var hann afar-sterkur, — það er sagt að hann hafi tvítugur lyft 1000 pd. þunga—og skakkaði oft leikinn þegar í illindi lenti, hjálpaði þeim sem var minni máttar og lúbarði ribbaldana, svo þeir báru virðingu fyrir honum eins og aðrir. Hann fékk smátt og smátt orð á sig fyrir að segja allskonar sögur og skrítlur manna bezt og fyrir skarpa dómgreind, svo hann fór að verða nokkurskonar leiðtogi í bygðarlaginu. — Hann sótti öll dómþing í nágrenninu, og gekk stundum tugi mílna til að vera viðstaddur þegar mikilsverð mál voru prófuð og dæmd. Hann samdi ritgjörð um stjórnarfar Bandaríkjanna og aðra um hófsemi. Hann hélt ræður, spjallaði við menn um allskonar efni, ræddi almenn áhugamál, sem þá voru uppi, spaugaði við menn og gjörði alla að vinum sínum— en það fór að minka um vinnubrögðin. Abraham Lincoln var áður en hann var tvítugur orðinn amerískur pólitíkus, þótt hann ekki vissi af því.

Árið 1830, þegar Abraham Lincoln var rétt orðinn myndugur (21 árs).flutti faðir hans burt úr Indiana norður í Illinois-ríki; þar var þá ágætt land að fá fyrir lágt verð. Þetta var í marz mánuði, þegar vegir voru upp á það versta, svo ferðalagið varaði í hálfan mánuð. Abraham var hægri hönd föður síns á ferðinni og keyrði uxana, sem beitt var fyrir vagninn. Þannig gjörði hann innreið

sína í Illinois-ríkið, sem hann hóf sig upp í frá einni virðing til annarar, unns hann var kjörinn í æðsta embættið, er lýðveldið á til. — Lincoln-fjölskyldan tók sér bólfestu á skógi vaxinni hæð við Sagamon-ána, um 5 mílur frá Decatur-bæ í Macon-county. Abraham hjálpaði föður sínum til að byggja sér bjálkahús á nýbýlinu, og hann og frændi hans, John Hanks, sem kom með þeim frá Indiana, plægðu 15 ekrur af grassléttunni á hinni nýju bújörð, og klufu nóg skíði til að girða með blettinn. Sýnishorn af þessum skíðum voru borin inn í fundarsalinn þar sem Abraham Lincoln var tilnefndur sem forseta-efni 30 árum síðar.

Að þessu loknu fór Abraham Lincoln burt frá föður sínum og fór að eiga með sig sjálfur. Hann hafði ekkert með sér úr föðurgarði utan föt sín — það var enginn dýrindis-klæðnaður — og skógaröxi sína. Hann hafði ofan af fyrir sér sem bezt hann gat um veturinn, er var hinn harðasti í manna minnum þar í ríkinu, en um vorið vistaðist hann hjá manni, er hét Offut, til að fara með honum á einu fari því er flatbátar nefnast — hlöðnu bændavöru — ofan eftir Missisippi-fljóti, alla leið til New Orleans-borgar við mynni þess. Lincoln hafði farið samskyns ferð einu sinni áður frá Indiana og þótt duga vel. Kaupið var $8 á mánuði. Þessar ferðir voru hin fyrstu tækifæri, er hann hafði fengið til að sjá dálítið af veröldinni fyrir utan heimkynni sitt. Í síðari ferðinni sá hann þræla selda við opinbert uppboð í New Orleans. Honum ofbauð sú sjón svo, að hann sagði við kumpána sína : ,,Í guðs bænum látum oss fara burt frá þessu, piltar. Ef eg nokkurn tíma fæ tækifæri til að berja á þessu skrímsli (þrælaverzluninni), þá skal eg greiða því þung högg". Viðburðir ,,þrælastríðsins" sýna hvernig hann uppfylti þetta heit sitt.

Þetta sama sumar gerðist Lincoln verzlunarþjónn í New Salem, þorpi á bakka Sagamon-árinnar, hjá nefndum Offut. Ráðvendni hans og samvizkusemi við þann starfa hefir verið viðbrugðið. Til dæmis er sagt að hann hafi eitt sinn gengið þrjár mílur í myrkri, eftir að búðinni var lokað, til að færa manni nokkrum 6 cents, er hann hafði reiknað af honum í viðskiftum sama daginn.

Lincoln komst í svo mikið álit í New Salem, að þegar hinn litli Black Hawk Indíána-ófriður hófst, vorið 1831, þá var hann kjörinn foringi fyrir sjálfboðaliðinu úr því bygðarlagi. Eftir að ófriðnum lauk, — Lincolns-hersveitin fekk aldrei tækifæri til að berjast — bauð hann sig fram sem þingmannsefni í neðri deild Illinois-þingsins, en náði ekki kosningu, og var það hið eina skifti á æfi hans, sem honum var hafnað þegar hann bauð sig fram til kosningar. —Skömmu síðar keypti hann helming í verzlun nokkurri í New Salem, en félagi hans var ónytjungur, og verzlunin fór á höfuðið. Lincoln tók upp á sig alla skuldasúpuna og borgaði hvert cent með tímanum, en þetta hélt honum í peninga-kröggum í mörg ár á eftir. — Lincoln sjálfur var ekki góður kaupmaður, því um sama leyti útvegaði hann sér lögfræðisbækur Blackstone's og Chitty's og sat oft bæði nætur og daga við að lesa lögfræði. Eftir þetta var sama hvað hann hafði fyrir stafni, þá skildi hann ekki lögfræðisbækurnar við sig. — Landmælingamaðurinn fyrir Sagamon-county þurfti að fá sér aðstoðarmann, og bauð Lincoln þá stöðu. Lincoln kunni ekkert að mælingum, en á 6 vikum lærði hann svo mikið af bókum, að hann var starfinu vaxinn. Uppdrættir, er hann gjörði yfir mælingar sínar, eru enn til, og eru fyrirmynd hvað vandvirkni og glöggleik snertir.

Árið 1834 bauð Lincoln sig fram í annað sinn til þingmennsku í neðri deild Illinois-þingsins og náði kosn-

ingu. Hann var þá að eins 25 ára. Og svo fátækur var hann, að hann varð að fá lánaða peninga til að geta keypt sæmileg klæði til þingfarar. — Rétt á eftir varð hann fyrir þeirri sorg að heitmey hans, er hann unni mjög, dó, og tók hann þenna missi svo nærri sér, að það lá við að hann gengi af vitinu. Er sagt, að hann hafi jafnan verið þunglyndari upp frá því.

Það er ekki hægt að segja með sanni, að Lincoln reyndist neinn sérlegur garpur sem löggjafi á Illinois-þinginu í byrjun, enda hafði hann hugann mest við lögfræðis-nám sitt. Það virðist sem hann hafi ekki viljað nota neina tilsögn hjá öðrum, heldur lært eingöngu af bókum. Sjálfstraust, óvenjuleg ástundun, afbragðs skilningur og minni virðist hafa verið sterk einkenni hans. Eftir að hafa þannig lesið lög í mörg ár, tók hann próf og fekk lögfræðings-leyfi fyrir Illinois-ríkið 1837, en 3. des. 1839 fekk hann leyfi til að flytja mál fyrir réttum ríkjasambandsins — sama dag og Stephen A. Douglas, sem Lincoln ætíð átti í brösum við eftir það. Þetta sama ár var Springfield — þá smábær með hérumbil 1500 íbúum — gjörð að stjórnarsetri fyrir Illinois, og flutti Lincoln sig þá þangað, því þar gat hann þægilega rekið bæði lögmannsstarf sitt og sinnt störfum sínum sem þingmaður. Hann fekk brátt allmikla aðsókn sem lögmaður, og tók þá í félag við sig vin sinn frá Black Hawk Indiana-ófriðnum, majór John T. Stuart. Eftir ósk Lincolns var þessi félagi hans talinn fyrir, þ. e. félagið nefndist Stuart & Lincoln, og sýnir þetta, eins og margt annað, hve göfuglyndur Lincoln var. Þessi félagsskapur varaði samt ekki nema þangað til í apríl 1841. Þá gekk Lincoln í félag við fyrrum dómara Stephen T. Logan, en sá félagsskapur varaði heldur ekki lengi. Þar á eftir gekk Lincoln í félag við bezta vin sinn, William H. Herndon, og varaði sá félags-

skapur þangað til Lincoln var kosinn forseti Bandaríkjanna, nær 20 árum síðar. — Það eru margar sögur til um Lincoln sem lögmann. Hann þótti mjög skarpvitur lögmaður, orðheppinn og áhrifamikill málaflutningsmaður. En einkum hefir verið í minnum haft hve réttlætis-tilfinning hans var næm og hvað hann var göfuglyndur. Hann t. d notaði sér aldrei afglöp mótstöðumanna sinna fyrir rétti. Sérílagi hefir þó verið gjört orð á hvað Lincoln var hjartagóður. Hann tók að sér mál lítilmagnans og setti ýmist lítið eða ekkert fyrir. Það kvað svo ramt að því, hvað hann setti lágt fyrir starf sitt sem lögmaður, að aðrir lögfræðingar kvörtuðu yfir því og dómari einn setti ofan í við Lincoln fyrir það. Hann var því jafnan fátækur. Allar eignir hans voru ekki nema 7 þúsund dollara virði þegar hann var kosinn forseti Bandaríkjanna, eftir meira en 20 ára lögmensku-starf.

Um 1839 kyntist Abraham Líncoln Mary Todd, dóttur fyrrum þingmanns Roberts S. Todds í Lexington, Kentucky-ríki. Hún var systir konu N. W. Edwards í Springfield, sem var frægur lögmaður. Hún var mjög myndarleg stúlka, vel mentuð, gáfuð og fyndin, og átti því marga biðla, þar á meðal Stephen A. Douglas, sem áður er nefndur. Lincoln hét henni eiginorði, en svo ætlaði hann að hætta við að giftast henni, sökum þess að honum fanst,að hann elskaði hana ekki nógu mikið. Hann varð hálf sturlaður út af þessu um tíma, en samt lagaðist þetta svo, að Lincoln giftist Mary Todd 4. nóv. 1842. Þau eignuðust son, sem nú er forseti eins ríkasta félagsins í Ameríku, nefnilega Pulman-svefnvagna-félagsins í Illinois-ríki.

Abraham Lincoln var ætíð frjálslyndur í pólitík, og þess vegna fylgdi hann að málum hinum svonefnda ,,Whig‘‘-flokk og varð brátt leiðtogi hans í Illinois-ríki.

Það kom strax í ljós á meðan Lincoln var meðlimur Illinois-þingsins, að hann var eindregið á móti að þrælahald yrði lögleitt í nýjum ríkjum, er mynduð yrðu úr hinum vestlægu lendum (territories). Þetta spursmál var rætt af mesta kappi og með hita um gjörvalt landið (Bandaríkin), og i desember 1839 skoraði Lincoln á mótstöðuflokkinn, Demokrata, að kappræða málið á sameiginlegum fundi. Þar mætti áður nefndur Stephen A. Douglas og þrír aðrir Demokratar fyrir hönd flokks síns Abraham Lincoln með þremur ræðugörpum úr „Whig"-flokknum. Eins og nærri má geta, var bardaginn aðallega milli Lincolns og Douglasar, en þótt hinn síðarnefndi væri fluggáfaður lögfræðingur og mælskumaður, bar Lincoln stóran sigur úr býtum og varð frægur um alt landið. Kappræða þessi er þann dag í dag nefnd „hin mikla kappræða".

Ritgjörð þessi er nú í rauninni orðin eins löng og hún átti að vera, og samt eru hin merkustu atriði í sögu Lincolns ótalin—að því leyti, að minsta kosti, er sögu Bandaríkjanna snertir. Eg verð því að fara fljótt yfir sögu það sem eftir er—að eins drepa á fáein helztu atriðin.

Árið 1846 bauð Lincoln sig fram sem þingmannsefni í n.d. congress Bandaríkjanna,og náði kosningu með 1511 atkv. fram yfir gagnsækjanda sinn. Hann tók þannig sæti í 30. congressinum, og var hinn eini „Whig"-þingmaður frá Illinois. Samtíða honum var þar Stephen A. Douglas sem senator frá Illinois. Lincoln neitaði að gefa kost á sér til endurkosningar í congressinn 1850. Í nóv. 1854 var Lincoln aftur kosinn til Illinois-þingsins þrátt fyrir mótmæli sín gegn því.

Á fulltrúa-fundi í Bloomington 1856, var Republikana-flokkurinn myndaður fyrir Illinois-ríkið (hann var eiginlega framhald af „Whig"-flokknum),og hélt Lincoln þar ræðu sem margir telja merkasta eða mesta af öllum

hinum mörgu ræðum hans. Fram að þessum tíma hafði Lincoln einungis rætt þrælahalds-spursmálið á grundvelli pólitískrar stefnu, en ekki sem spursmál um hvað rétt væri eða rangt. En nú var sem hann væri orðinn endurfæddur, hefði verið skírður eldlegri skírn til sannleika og réttlætis. Eldurinn, sem hafði verið innibyrgður hjá honum í mörg ár, braust nú út með ómótstæðilegu afli, og upp frá þeim degi átti þrælahald engan skæðari óvin.

Árið 1858 tilnefndu Republikanar í Illinois Lincoln af sínum flokki til að sækja um senators-sæti í sambandsþinginu gegn Stephen A. Douglas. Þeir héldu sameiginlega fundi um þvert og endilangt ríkið, og varði Douglas þrælahald, en Lincoln sýndi fram á að það væri hróplegt ranglæti. Er sagt, að Douglas fengi hina verstu útreið á öllum fundunum í orðaviðskiftum við Lincoln, en þrátt fyrir það varð Douglas ofan á við kosninguna. Samt er enginn vafi á, að rimma þessi var undirbúningur til sigursins, sem Lincoln vann við forsetakosningarnar 2 árum síðar. Eftir þessa viðureign þeirra var farið að minnast á Lincoln sem forsetaefni, og í maí 1860 náði hann tilnefningu á allsherjar flokksþingi Republikana í Chicago. Í vali voru í þetta sinn sem forseta-efni: Abraham Lincoln, af hálfu Republikana; Stephen A. Douglas og Breckenridge, af hálfu Demokrata, sem sjálfir höfðu klofnað á flokksþingi útaf þrælahalds-málinu; og Bell (áður Whig) af hálfu flokks er nefndi sig „Constitutional Union"-flokk og sem samanstóð af „Whig"-um af gamla skólanum og öðrum utanveltu-mönnum. Beinu kosningarnar, er fóru fram 6. nóv. 1860, féllu þannig, að Lincoln fekk 1,857,601 atkv; Douglas 1,291,574 atkv.; Breckenridge 850,082 atkv.; og Bell 646,124 atkv. Lincoln vantaði þannig 930,170 atkv. til að hafa meiri hluta allra atkvæða, sem greidd voru, en þegar hin tvöfalda kosning

fór fram, varð alt annað upp á teningnum. Þá fekk Lincoln 180 atkv.; Breckenridge 72; Bell 30; en Douglas að eins 12 atkv. —Þegar víst var orðið, að Lincoln hafði náð kosningu sem forseti Bandaríkjanna, fóru Suðurríkin að undirbúa sig að rífa sig út úr sambandinu, því þau væntu hins versta af honum hvað þrælahaldið snerti, og þegar Lincoln tók við forseta-embættinu 4. marz 1861, voru Suðurríkin komin í algjörða uppreist, höfðu myndað sérstakt ríkjasamband, kosið Jefferson Davis sér fyrir forseta og tekið undir sig allar eignir Bandaríkjanna innan takmarka sinna. Lincoln var því nauðugur einn kostur að senda her á hendur Suðurríkjunum, og er saga hans næstu 4 ár eiginlega saga hins mikla borgarastríðs, sem fleiri miljónir manna tóku þátt í og hundruð þúsunda manna féllu í.

Það má nærri geta hvílíka sálarangist maður eins og Lincoln tók út á meðan þetta voðalega stríð stóð yfir. En samt var hann einbeittur í að viðhalda hinu upprunalega ríkjasambandi, og tókst það að lokum með sinni frábæru þolinmæði, stöðuglyndi og vitsmunum.

Hinn 2. sept. 1862 gaf Lincoln út hið merkasta skjal, er hann nokkur tíma undirskrifaði, nefnil. yfirlýsinguna um, að eftir 1. jan. 1863 skyldi allir þrælar í ríkjum þeim og ríkjapörtum, sem voru í uppreist, vera frjálsir.

Lincoln virðist hafa borið gott skyn á hæfilegleika annara. Á það bendir hverja menn hann tók í stjórn sína og hvaða menn hann setti yfir herinn. Hann sá að Ulysses S. Grant herforingi (sem síðar varð forseti Bandaríkjanna) var maðurinn, er mundi sigrast á uppreistarhernum, og setti hann því yfir allan her Bandaríkjanna í marz 1864. Í apríl næsta ár (1865) var ófriðnum lokið, ríkjasambandið frelsað frá eyðileggingu, og hið viðbjóðslega þrælahald afnumið í þessari heimsálfu.

Haustið fyrir, 1864, hafði Lincoln verið endurkosinn sem forseti Bandaríkjanna, og,eins og þegar er frá skýrt, var ófriðnum lokið í öndverðum apríl 1865, eða tæpum hálfum öðrum mánuði eftir að hið nýja fjögra ára kjörtímabil hans byrjaði. Nú var nafn hans, sem á meðan ófriðurinn stóð yfir oft varð fyrir óverðskulduðu lasti meðal hinna svokölluðu vina — hvað þá óvinanna —, á hvers mans vörum og hann var eins mikið lofaður eins og hann hafði verið lastaður. Nú leit út fyrir að hamingjan mundi brosa við honum eftir allar raunirnar og angistina, sem hann hafði gengið í gegnum á meðan borgarastríðið stóð yfir. En örlög hans voru alt önnur, en menn bjuggust við. Hann var skotinn til bana þar sem hann sat í klefa á leikhúsi ásamt konu sinni og nokkurum vinum kvöldið 14. apríl 1865. Sá, sem ódáðaverkið vann, hét John Wilkes Booth. Hann var leikari og ofstækisfullur þrælahaldsmaður. Hann hrópaði, um leið og hann stökk úr klefanum ofan á leiksviðið, að nú væri Suðurríkjanna hefnt. Booth náðist brátt, þótt hann kæmist undan í fyrstu, og var tekinn af lífi ásamt nokkrum öðrum, er voru í vitorði með honum.

Það er engin vafi á, að Bandaríkja-þjóðin elskar og virðir Lincoln meira en nokkurn af hinum mörgu ágætismönnum, sem verið hafa forsetar hennar, og ber ýmislegt til þess, sem of langt yrði að fara út í. En ein aðal-orsökin er að mínu áliti sú, að hann var einhvern veginn nær hjartarótum þjóðarinnar en nokkur forseti hennar hefir verið. Hann var að mörgu leyti ímynd þjóðar sinnar og það er sem þjóðin þekki sjálfa sig í honum enn þann dag í dag, þrátt fyrir ýmsar breytingar á hag hennar og hugsunarhætti.

ÍSLENZKT HELJARMENNI.

(Eftir J. Magnus Bjarnason).

EG ætla að segja ykkur dálitla sögu frá Nýja Skotlandi. Hún er samt ekkert glæsileg — ekkert ,,spennandi" æfintýri — og hefir engar meistaralegar lýsingar, eða skáldleg tilþrif. En hún sýnir það, að enn þá eymir eftir af fornízlenzku þreki, hugrekki og heljarkappi, sem öllu bauð byrgin — jafnvel höfuðskepnunum sjálfum, og sjálfum dauðanum. Því saga þessi er ofurlítið atvik, eða atriði, úr æfisögu íslenzks manns, sem orðsins fylstu merkingu var sannkallaður jötunn, heljarmenni og tröll að burðum. — Og hann er dáinn fyrir að eins örfáum árum.

Hann hét Hrómundur, þetta íslenzka heljarmenni, Hrómundur Þórðarson. Hann var ættaður af Austfjörðum á Íslandi, og fluttist til Ameríku árið 1875 með heilsulausa konu og sex börn — öll í ómegð — og settist að á austurströnd Nýja Skotlands. Hann var þá kominn hátt á fimtugs aldur.

Þó eg sæi hann sjaldan, þá man eg þó betur eftir honum en nokkurum öðrum mér vandalausum manni, sem eg kyntist í æsku. — Og nú vil eg gefa ykkur ofurlitla lýsingu af honum :

Hann sýndist ekki svo mjög hár, þegar hann stóð einhversstaðar einn sér, og þó var hann rúmar þrár álnir á hæð. En gildleikinn dró úr hæðinni — svo þéttur var hann um herðar og bol. Eg sá hann í hópi háskoskra manna, sem voru hærri en hann — en enginn þeirra var eins gildvaxinn og kraftalegur. Eg sá hann líka með írskum mönnum, sem sýndust vera þreknari en hann, en það var af því, að þeir voru feitari og ekki eins sívalvaxnir. Og hann var jafnan holdskarpur maður. — Eg hefi séð meiri herðar en hans, en aldrei breiðara bak, og engan þykk ari undir hönd né bringubreiðari. Hálsinn var ákaflega digur, og fyrir þá sök sýndust herðarnar ekki eins breiðar. Öll liðamót hans voru mikil, og vöðvarnir á handleggjum hans og fótleggjum framúrskarandi stórir, þéttir og harðir eins og grjót. Hendur hans voru ekki að sama skapi stórar; en þykkar voru þær og sterklegar, og með einlægum smá örum og sprungum, sem sýndu að þær höfðu ekki æfinlega verið aðgjörðarlausar um dagana.

Í sjón var hann alt annað en fríður. Ennið var látt með ótal hrukkum; augnabrýrnar loðnar, þungar og miklar — og næstum ægilegar — kjálkarnir langir og sterklegir; nefið fremur þunt og hátt og ekki vel lagað. En augun lýstu því, að hann var af hreinu norrænu bergi brotinn. Þau voru blá — himinblá — hörð, köld og nístandi. Það er sagt, að karlmenn, sem hafi slík augu og hans, séu yfirleitt skylduræknir synir, góðir eiginmenn og beztu feður, vinir vina sinna og trygglyndir; en á hinn bóginn jafnan óþjálir og þungir í skapi, þegar eitthvað er gjört á hluta þeirra, og kunna þeir þá lítt að vægja. — Hrómundur hafði ljóst hár, ofurlítið hrokkið í hnakkann. Á vöngum og höku hafði hann mikið, ljóst og ósélegt skegg, sem sjaldan mun hafa verið greitt, og lítil rækt

við lögð. Og þegar hann þagði, kreisti hann saman varirnar; og er sagt, að það sé óbrigðull vottur um þagmælsku og staðfestu.

Hann var enginn verulegur vitmaður, enginn bókamaður, og því síður lærður maður. En hann sýndi oft að hann hafði góðan forða af þeim hyggindum, sem í hag koma, og hann var furðanlega útsjónargóður og glöggur á ýmislegt.

Þannig er þá mynd Hrómundar í fám dráttum. Og þegar eg var drengur og las fornsögurnar íslenzku, þá hugsaði eg oft til hans. Mér fanst hann ekki vera líkur Gunnari, né Gretti, né Skarphéðni; en eg hugsaði mér Egil Skallagrímsson líkan honum, ekki vegna vitsins og framtakseminnar hjá Agli, heldur vegna orkunnar, skapsins og hamremminnar, — í því áttu þeir sam-merkt. — Eg sá hann aldrei öðruvísi klæddan, en í rauðum, stagbættum strigafötum, sem fóru honum alt annað en vel, því buxurnar voru of stuttar og stakkurinn of þröngur. En hann var líka langt frá því að vera það, sem Ameríkumenn kalla ,,dude''.

Hrómundur settist ekki að í íslenzku nýlendunni í Nýja Skotlandi, heldur tók hann sér bólfestu á lítilli og afarhróstrugri eyju, sem liggur fyrir utan vík þá, er *Spry Bay* heitir. Eyja þessi er kölluð ,,*Sailors' Woe*'' (sjómanna böl) og er tæpar hundrað ekrur á stærð. Að vestan er hún lág og sendin, en að austan rísa himinháir klettar. Atlantshafið lemur þessa kletta árið um kring; og sjórinn er þar varla aldrei kyr. — Þar er sífelt brimhljóð dag og nótt. Og mörg eru þau skip, sem farist hafa við þá kletta og á skerjunum fyrir framan. — Þess vegna er eyjan kölluð ,,*Sailors' Woe*''.

Þannig var sá bústaður, sem Hrómundur valdi sér — einverulegur, eyðilegur og hrikalegur, eins og hann sjáfur.

Eyjan var alt of hrjóstrug til þess, að Hrómundur gæti framfleytt sér og fólki sínu á landbúnaði. Hún gaf honum ,,steina fyrir brauð og höggorma fyrir fisk'', ef svo mætti að orði komast. Þó hafði hann þar eina kú og fáeinar kindur. En til þess að geta lifað þar, varð hann að sækja sjóinn — og sækja hann fast. Hann sótti jafnan á yztu mið á stóru tveggjamanna fari, og reri einn, og reri mikinn, eins þeir Ingjaldur og Þorgeir í Vík. Og hefði mátt kveða um hann ein Ibsen um Þorgeir:

,,Einn kynlegur halur hærugrár
Í hólmanum yzta bjó,
Mjög hversdagsgæfur, en heldur fár,
Og hafðist við mest á sjó;
En vissi' á ilt, varð ygld hans brá,
Svo ógnaði sjónar-brík;
Menn kváðu' hann tryllingsköst þau fá,
Og kljást ei nokkur vildi þá
Við Þorgeirr, sem var í Vík''.

Svona hefði mátt kveða um Hrómund Þórðarson.

Hrómundur flutti fisk sinn til kauptúnsins í Spray Bay og seldi hann þar. Þar þótti hann maður með mönnum, og öllum var vel til hans. Þar bjuggu Írar og Skotar, og þóttu afburðamenn miklir og sjógarpar hinir mestu. En fæstir þeirra hefðu kært sig um að reyna þol til þrautar við gamla Hrómund. Og hinum yngri mönnum þóttu ómjúk handtök hans, þegar þeir tuskuðust við hann og þó í gamni væri. — Þar bjuggu þeir O'Hara-bræður, O'Brians-frændur, McIsaacs-menn og Reids-menn; og þar bjó tröllið hann Donald Gaskell, einhver sá hraustasti maður í Austur-Canada á sinni tíð. Karl sá var ekki vanur að lofa menn fyrir karlmensku, nema eitthvað kvæði að þeim. En hann sagði það jafnan um Hrómund, að hann væri ,,maður'', og það var mikið sagt, því Don-

ald kallaði ekki alt *menn*. Flestir menn, þó vel færir væru, voru í hans augum *drengir* eða jafnvel *vesalingar*.

,,Hann er *maður*, sá gamli Íslendingur'', sagði sá jötunn — hann Donald Gaskell; ,,hann er maður drengir mínir, hann *er* maður!''

En nú er að byrja á því atriði, sem eg hét að segja frá. Það var þrekvirki, eða öllu heldur ofdirfskubragð, sem er áreiðanlega eins dæmi í sögu Vestur-Íslendinga — ofdirfsku-tiltæki, sem enginn hefði vogað að gjöra, nema sá, er hefir alveg óblandað norrænt blóð í æðum sínum, og öll einkenni víkingsins sameinuð í réttum hlutföllum. — Eg segi nú söguna, eins og eg hefi heyrt hana, og eins og hún er sögð — sem nokkurs konar þjóðsaga — þar austur við sjóinn.

Það var einn dag um haustið 1882, að kona Hrómundar varð veik. Um morguninn þann sama dag gekk að ofsaveður af norðaustri. Slík ofsaveður eru algeng á haustin í Nýja Skotlandi og verða mörgum skipum að tjóni við strendur þess lands.

Eftir því, sem á daginn leið, þyngdi konunni meir og meir; og jafnframt versnaði veðrið. Atlantshafið skall með öllum þunga sínum á ströndina —sjórinn rauk— hvítfyssandi grunnsævis-öldurnar hófust við himinn, og brimið sauð og vall við hvert andnes og sker. — Svo leið dagur að kvöldi. Alt af stöðugt þyngdi konunni — og veðrið ólmaðist og sjórinn rauk.

Gamla Hrómundi varð það nú ljóst, að brýn nauðsýn var að sækja lækni — og það tafarlaust. Hann vissi að í þorpinu í Spry Bay var ungur og duglegur læknir, Patrik að nafni. En til Spry Bay voru fullar fimm mílur enskar, og ekki árennilegt að sækja þangað í öðrum eins sjó og öðru eins ofsaveðri. Það var hreint ekki viðlit að

fara til lands þá um nóttina. En hann vonaði að veðrinu mundi slota með morgunsárinu, og þá gæti hann lagt á stað.

Honum kom ekki dúr á auga þá nótt, og hann beið með óþreyju eftir deginum. En þegar loksins dagaði, var veðrið engu vægara en daginn áður. Og konan lá nú fyrir dauðanum. Hrómundur vissi — eða þóttist vita — að ekkert gæti nú bjargað lífi konunnar nema aðstoð læknisins, svo framt að hann kæmi fljótt. Hann sá að hann varð að brjótast til lands upp á líf og dauða, og sækja dr. Patrik; að öðrum kosti yrði konan dáin að kvöldi þess dags. Að minsta kosti þótti honum það sennilegt, eftir líkunum að dæma.

Þrisvar gekk hann ofan að sjónum, og þrisvar sneri hann heim aftur að kofanum. — Það var ægilegt að líta út á sundið. — Hann horfði á konuna dauðvona; hann leit á börnin sín sex, bæði ung og smá — þau voru föl og mögur og stóðu kjökrandi í einum hóp skamt frá rúmi móður sinnar. Útlitið var skuggalegt. Og það var tvísýnt að hann næði lifandi til lands. Hann var um tíma á báðum áttum með það, hvað hann ætti að gjöra — að fara eða vera. Ef hann færi ekki voru börnin hans móðurlaus að kvöldi. — Það var átakanlega sorglegt. En ef hann legði á stað, var eins víst að hann færist á sundinu, og þá voru börnin hans alveg munaðarlaus og hjálparlaus í tómum kofa á eyði-ey. — Og það var enn þá hörmulegra. Þessu var hann að velta fyrir sér um stund, án þess að komast að nokkurri verulegri niðurstöðu. En að lokum fekk hinn ósigrandi kjarkur hans og áræði yfirhöndina. Til lands varð hann að leggja, hvað sem það kostaði. Hann kvaddi konuna og börnin, hratt fram hinu stóra tveggjamannafari, settist undir árar, reri út úr litlu víkinni fyrir vestan, og fram í brimrótið og ölduganginn, og

stefndi beint á þorpið í Spry Bay. Og það var heldur undanhald, heldur en hitt.

Í þorpinu í Spry Bay stóðu menn niður við sjóinn og horfðu út á sundið. — Þar gengur mjótt og langt nes austur í víkina og myndar trygga og góða höfn. Þar er ætíð kvikulaust með öllu, þegar norðaustan veður ganga. En fyrir utan nesið er oftast ókyrr sjór, og það jafnvel, þegar logn er. Þar er hin illræmda Spry Bay-röst; og sá þykir engin liðleskja; sem róið fær þar yfir um einn á bát, þegar norðaustan kul er.

Þeir stóðu þar niður við höfnina, þorpsbúar. Þar voru þeir O'Hara-bræður, O'Brians-menn, McIsaacs-frændur, Reids-menn, og tröllið hann Donald Gaskell — allir heljarmenni og þaulæfðir sjógarpar. En þeim leizt ekki á sjóinn þann dag.

,,Hvað er þarna á sundinu?" sagði einhver.

,,Það er bátur", sagði gamli Donald Gaskell. Hann stóð með krosslagða armana og reykti úr stuttri krítarpípu.

,,Sá bátur hlýtur að vera vel skipaður mönnum, sem leggur út á sjóinn í dag", sagði einhver í hópnum.

,,Það er að eins einn maður í bátnum", sagði Donald Gaskell; ,,og það er sá gamli Íslendingur, því báturinn kemur frá eyjunni".

,,Þá er hann líka orðinn ær og örvita", sögðu hinir.

,,Nei, ekki mun hann vera ær", sagði Donald, ,,heldur mun eitthvað vera að hjá honum, því enginn leggur út á slíkan sjó, á opnum smábát, nema brýn nauðsyn beri til og líf sé í hættu".

Þorpsbúar höfðu nú alt af stöðugt augun á bátnum. Þeir sáu að honum var knálega róið, og að honum miðaði drjúgum áfram, enda var veðrið heldur á eftir. Hann færðist alt af nær og nær, unz hann kom að brimröstinni við nesið. Þar var sóknin hörðust og lengi tvísýnt, hvort hann kæmist af. En að lokum slapp hann yfir röstina og inn á lygnuna fyrir innan nesið. Þar voru menn til taks, sem óðu út í sjóinn á móti honum og drógu bátinn, með Hrómundi í, upp á þurt land.— Svo þyrptust menn utan um hann og spurðu hann, hvað honum gengi til að sækja

á land í öðru eins voða-veðri.

,,Dr. Patrik! Dr. Patrik!" sagði Hrómundur og stökk út úr bátnum. Hann var í gömlu, rauðu strigafötunum, og var berhöfðaður.

,,Dr. Patrik á heima þarna upp í hlíðinni", sagði einn af mönnunum; ,,en hvað viltu honum? Hver er veikur?"

,,Dr. Patrik! Dr. Patrik!" var alt, sem Hrómundur sagði. Hann ýtti mönnunum frá sér með hægð, og lagði á stað upp hlíðina, að húsi læknisins, og var stórstígur.

Dr. Patrik var inni í verkstofu sinni. Hann sá þetta ægilega, forneskjulega heljarmenni bruna áfram upp snarbratta brekkuna, eins og brekkan væri rennisléttur skeiðvöllur. Hann kendi manninn strax og þóttist vita, í hvaða erindagjörðum hann væri kominn. Og dr. Patrik fann einhvern ónota hroll fara um sig allan.

Hér skal þess getið, að dr. Patrik var rúmlega þrítugur að aldri, fremur lítill maður vexti, en vel limaður, fölur í andliti og með hrafnsvart hár.

Þegar Hrómundur kom að húsinu, drap hann á dyr. Og þegar ekki var undir eins lokið upp, opnaði hann hurðina og gekk óboðið inn í stofuna til læknisins. — Það var líka víkinga-siðurinn til forna, og þótti bera vott um einurð; enda mun Hrómundur hafa álitið stofu læknisins opinberan stað, en ekki ,,prívat"-hús. Og hann hafði nokkuð fyrir sér í því.

,,Sæll, herra læknir!" sagði Hrómundur; ,,konan mín er veik — komdu strax með mér út til eyjarinnar, og eg skal borga þér það, sem þú setur upp fyrir fyrirhöfn þína".

,,En veðrið er ólmt, og það er alveg ófært á sundinu", sagði dr. Patrik; ,,eg get ekki farið með þér, fyr en ögn lægir veðrið".

,,Konan er mjög þungt haldin", sagði Hrómundur.

,,Að leggja út á sundið í dag, er sama sem að fremja sjálfsmorð", sagði læknirinn; ,,en strax og veðrið batnar skal eg fara með þér".

,,Konan er dauðvona", sagði Hrómundur á sinni bjöguðu ensku; ,,þú verður að koma undir eins!"

,,Þó öll auðæfi veraldarinnar stæðu mér til boða, færi eg ekki í þessu veðri'', sagði dr. Patrik; ,,nei, hvorki fyrir kóng né páfa legg eg á sjó í dag!''

,,En konan deyr'', sagði Hrómundur; ,,og börnin eru sex, bæði ung og smá''.

,,Eg á líka konu og börn'', sagði dr. Patrik; ,,og eg má ekki hlaupa frá þeim út í opi.n dauðann, að raunalausu. Og eg segi það enn einu sinni, að eg legg ekki á sjó í dag.

Gamli Hrómundur sagði nú ekki meira. Hann varð fölur í andliti, kreisti saman varirnar, varð þungur á brún, og augun tindruðu — urðu hvöss, hörð og ægileg. Og dr. Patrik sýndist hinn breiði barmur hans þrútna, og nokkur stór tár hrynja niður hina hrukkóttu vanga hans. — En það voru ekki algeng tár — engin örvæntingar-tár, hins yfirbugaða manns, heldur gremju-tár hetjunnar — víkingsins — tár, sem líktust hagli — hörð köld, og nístandi eins og dauðinn.

Hrómundur var ægilegur, þar sem hann stóð fyrir framan dr. Patrik. Það komu undarlegir drættir í andlit hans, voðalegur glampi í hin himinbláu augu; hinir sterklegu, hrufóttu fingur hans kreptust inn í lófana, svo hnúarnir hvítnuðu, og það var eins og krampi gripi hvern vöðva og hverja taug í handleggjum hans og herðum. — Hann steig eitt spor fram í áttina til læknisins — og nam staðar. Í huga hans voru tvö sterk öfl að berjast um yfirráðin: skynsemin og ofdirfskan. Hann steig fram annað spor — og nam staðar. — Lækninum fór ekki að lítast á blikuna. Og enn steig heljarmennið fram eitt spor — og nam svo staðar. Og um leið náði skynsemin yfirráðum í huga hans, og kom jafnvægi á tilfinningar hans og geðshræringar. Andlitið náði aftur sínum rétta lit, og hinn geigvænlegi glampi hvarf úr augunum. Hann sneri sér við snúðugt og snögt, gekk hvatlega út úr húsinu, fór ofan brekkuna í fáum skrefum, og stikaði stórum skrefum í áttina til bátsins í fjörunni.

En enginn má hugsa, að hann hafi ætlað að vinna lækninum mein. Honum var annað í hug, eins og þið fáið bráðum að heyra.

Niður við sjóinn voru þorpsbúar. Þeir viku úr vegi fyrir Hrómundi um leið og hann gekk að bát sínum. Þeim þótti brún hans þung, og eitthvað tröllslegt við hann og óhemjulegt. Og þeir þóttust vita orsökina.

Donald Gaskell tók út úr sér krítarpípuna, og gekk til hans og lagði hönd á öxl honum.

,,Vertu kyrr, gamli Íslendingur!" sagði Donald með sinni djúpu bassa-rödd; ,,vertu kyrr hjá okkur þangað til veðrinu slotar ofurlítið, og þá skulu tíu færustu drengirnir hérna flytja þig og dr. Patrik á stóra bátnum hans O'Hara út til eyjarinnar. En, nú sem stendur, er engu skipi fært út á sundið, nema stóru gufuskipi".

Allir tóku nú í sama strenginn og Donald, og báðu Hrómund að bíða, unz veðrinu slotaði ögn.

En gamli Hrómundur þagði. Hann ýtti fram bátnum ofurhægt, þumlung fyrir þumlung, og virtist vera að ráða það við sig, hvort hann ætti að vera eða fara.

,,Hafðu mín ráð, gamli, sterki sæ-úlfur", sagði Donald, ,,og vertu kyrr; því svo ilt sem það var, að komast í land, verður þó hálfu verra að fara til baka".

En Hrómundur þagði enn, og hélt áfram að ýta bátnum fram, þumlung fyrir þumlung, án sýnilegra erfiðismuna. Báturinn var að sjá léttur eins og skel í höndunum á honum.

Í þessu kom dr. Patrik í hópinn. Hann kallaði hvað eftir annað til Hrómundar, og bað hann að gæta skynseminnar og fara ekki fyrr en lyngdi, og kvaðst þá skyldi fara með honum. Ýmsir aðrir skutu þar orði inn í, — en Hrómundur þagði alt af. — Og nú var hann næst um búinn að ýta bátnum á flot. Hann sneri sér við með mestu hægð, og horfði til mannanna, sem stóðu í þéttri röð í fjörunni. Hann horfði út til eyjarinnar, og hugsaði til konunnar dauðvona og litlu barnanna sinna, og hann horfði á röstina við nesið og ölduganginn á sundinu. Í stuttu máli: hann horfði eins og maður sá, sem ætlar að stökkva yfir hyldýpis-gjá, upp á líf og dauða, og er að mæla með augunum, hvað stökkið sé langt, og þykir tvísýnt að hann komist yfir um.

Alt í einu tók hann snögt viðbragð, eins og þeir einir geta tekið, sem eru hálftröll og hamramir. Hann stökk upp fjöruna, eins og pardusdýr, eða tígris, og stefndi á Donald Gaskell. En þegar minst varði, tók hann aðra stefnu og vatt sér inn í mannþröngina, þar sem dr. Patrik stóð, þreif til hans með ógnar snærræði, tók hann í fang sér, eins og lítið barn, stökk með hann ofan að bátnum og lagði hann niður í skutinn, ýtti svo frá landi, settist undir árar og reri eins og óður væri.

Þetta tiltæki Hrómundar kom svo skyndilega og öllum að óvörum, að enginn gat verulega áttað sig á því, fyr en báturinn var kominn á flot. Enginn af öllum þessum fílefldu mönnum hafði haft tækifæri til að hindra heljarmennið á minsta hátt. En þegar báturinn var kominn frá landi, var eins og allir vöknuðu af draumi, ekki sízt þegar þeir heyrðu að dr. Patrik kallaði á hjálp. — Allir hlupu nú til bátanna, sem voru góðan spöl inn með fjörunni, og margir þeirra upp í naustum. En þegar þeir komu að fyrsta bátnum og voru í þann veginn að hrinda honum fram, sáu þeir að Hrómundur var að beygja fyrir nesið og leggja út í röstina.

,,Nú er of seint að elta þá", sagði Donald Gaskell, og hann vissi, hvað hann söng, karl sá; ,,þeir eru þegar komnir út í röstina", sagði hann, ,,og það verður bani þeirra og ykkar allra, ef þið reynið til að ná dr. Patrik úr höndum gamla mannsins, því hann mun halda teknu taki í lengstu lög. — Bátunum hvolfir í öðru eins sjóróti, ef þið gjörið nokkra slíka tilraun. — Og það er skárra, þó ilt sé, að tveir farist, heldur en tíu eða tólf. — En sá gamli heljar-karl mun ná til eyjarinnar, því hann þekkir betur á sjóinn en við. — Hann er maður, drengir mínir, hann *er* maðnr. — Lofum honum því að ráða héðan af".

Menn sáu að þetta var satt, sem Donald sagði, að það var alveg þýðingarlaust að elta þá úr þessu, í því skyni, að reyna að ná dr. Patrik úr höndum Hrómundar. Sumir vildu að stærsti báturinn væri látinn fara í hámót á eftir þeim, en aðrir töldu það úr,af þeirri ástæðu, að Hrómundur mundi ekki fara eins varlega, ef hann sæi bát koma á eftir sér. Menn hættu því alveg við að veita þeim

eftirför. — En allir þeir sjónaukar, sem til voru í Spry Bay, voru rækilega notaðir þann dag. Og öllum þótti vænt um það, að kona læknisins og bæði börnin hans voru ekki í þorpinu meðan á þessu stóð.

En það er af dr. Patrik að segja: að þegar hann loksins fekk risið upp í bátnum, sá hann, að hann var þegar kominn svo langt frá landi, að engin tiltök voru að hann gæti vaðið í land, þó hann henti sér út úr bátnum — en hann kunni ekki til sunds. — Honum varð það fyrst fyrir, að kalla á hjálp. Hann sá mennina á landi hlaupa til bátanna, og hann hafði um tíma von um, að þeir gætu komið sér til hjálpar, áður en Hrómundur kæmist út fyrir nesið. En sú von hans brást. Hann grúfði sig þá niður í bátinn, las bænir sínar og bjóst við dauðanum á hverri stund — og bað heitt og lengi.

Alt í einu tók hann eftir því, að all-mikið af sjó var komið inn í bátinn. Og honum fanst það mundi vera skylda sín, að gjöra ofurlitla tilraun að bjarga lífinu, með því að taka austurtrogið og fara að ausa. Hann sá að þeir voru þegar komnir yfir röstina og nokkuð út á sundið, og að veðrið var heldur að lægja, en öldugangurinn var þó enn helzt til of mikill fyrir svo lítinn bát.

Og dr. Patrik tók til að ausa, og var stórvirkur, og fann að honum óx kjarkur við það. — Við og við leit hann yfir á þóftuna, þar sem heljarmennið sat og reri upp á líf og dauða. Það marraði í keipunum, það hrikti og brakaði og brast í borðum og þóftum, og árarnar svignuðu, eins og þær væru þá og þegar í þann veginn að brotna. — Það voru al-íslenzkar járngreipur, sem héldu um hlummana á árunum þeim. Og átökin voru ákafleg, því maðurinn tók á öllum sínum ógnar kröftum, og reri uppihaldslaust. Hann kreisti saman varirnar og talaði ekki orð, en svitinn bogaði af enninu og rann í lækjum niður andlitið og ofan á bringuna. — Bátnum miðaði lítið við hvert áratog, en honum miðaði þó ögn. Nær og nær eyjunni komust þeir. Uppihaldslaust var róið, og uppihaldslaust var ausið. Að lokum komust þeir í hlé við eyjna, og þá var stríðið á enda. Og þegar þeir lentu, tók dr. Patrik eftir því, að blóð hafði sprungið undan hverri

nögl á fingrum Hrómundar.

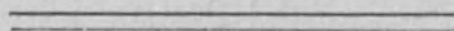
Þegar heim í kofan kom, var farið að dimma, en konan var enn lifandi. Dr. Patrik tók nú til verka, og um morguninn var konan úr allri hættu. — Og nú voru þau orðin sjö börnin hans Hrómundar.

Þegar dagaði, var komið gott veður; en um dagmál lenti bátur Hrómundar á ný í Spry Bay. Þá tóku menn eftir því, að dr. Patrik var orðinn hvítur fyrir hærum, alveg eins og áttrætt gamalmenni (eða sú saga gengur að minsta kosti þar austur við hafið), en gamli Hrómundur var alveg eins og hann átti að sér : rólegur, þögull kaldur og forneskjulegur; og það sáu menn, að honum þótti verulega vænt um dr. Patrik, og að dr. Patrik var búinn að fyrirgefa honum af öllu hjarta. — — —

En það var hann Donald Gaskell, sem gjörði þá uppástungu, að þorpsbúar tæku sig til og bygðu Hrómundi gott bjálkahús þar í þorpinu og keyptu handa honum nokkrar ekrur af landi, svo annað eins tilfelli kæmi ekki fyrir aftur; og hann sýndi fram á það, að eyjan væri alveg óhæfur bústaður fyrir hvítan mann með konu og ungbörn. Menn gjörðu góðan róm að tillögu hans. Og fáum vikum síðar var Hrómundur og fjölskylda hans komin alflutt til Spry Bay. Og þar dó Hrómundur fyrir örfáum árum síðan. — Börn hans náðu góðri mentun, og ein dóttir hans giftist elzta syni dr. Patriks.

Og það var hann Donald — sá heljar-jötunn, hann Donald Gaskell — það var hann, sem sagði það oft og mörgum sinnum, að eins dæmi mundi það vera, að einn aldraður og næstum mállaus útlendingur hefði gripið fullvaxinn karlmann úr höndunum á stórri sveit háskoskra og írskra manna á bezta skeiði, og hlaupið burt með hann nauðugan um hábjartan daginn.

,,En það var maður, sem gjörði það, drengir mínir'', sagði Donald, ,,það var *maður!*''

Helztu viðburðir og mannalát meðal Íslendinga í Vesturheimi.

Vorið 1908 var Sturla Einarsson B. A., skipaður fasta-kennari [prófessor] í stærðfræði og stjörnufræði við ríkisháskólann í California. Hann hafði verið þar aukakennari um tvö ár áður. Sturla er sonur Jóhanns Einarssonar, í Duluth, Minn. [bróðir Indriða Einarssonar, revisors, í Reykjavík].

Vorið 1908 útskrifuðust úr College-deild Manitobaháskólans:

Haraldur Sigmar, sonur Sigmars Sigurjónssonar, bónda í Argyle, og

Hólmfríður Soffía Pálsdóttir *Harold*. [Guðmundssonar frá Reykjávík].

17. maí 1908 var guðfræðis-kandídat Jóhann Bjarnason, prestvígður í kirkju Bræðra-safnaðar við Íslendingafljót, af forseta kirkjufélagsins, síra Jóni Bjarnasyni. (Síra Jóhann er sonur Bjarna Helgasonar frá Gröf í Víðidal í Húnavatnssýslu og konu hans, Helgu Jónatansdóttur, ættaðri úr Eyjafirði). Útskrifaðist af prestaskólanum í Chicago í apríl, sama ár.

14. júní 1908 prestvígði forseti kirkjufélagsins, síra Jón Bjarnason, guðfræðis-kandídat Runólf Fjeldsted í Fyrstu lút. kirkjunni í Winnipeg. Síra Runólfur útskrifaðist af prestaskóla Gen. Councils í Chicago í apríl sama ár. Hann er sonur Þorbergs Fjeldsteds og fyrri konu hans Helgu Guðmundsdóttur, sem fluttu hingað vestur frá Jörva í Hnappadalssýslu 1887.

3. júní 1908 útskrifaðist Guðmundur Árnason, B. D. frá Unítariska prestaskólanum í Meadville, Pensylvanía. Fyrir ágæta frammistöðu við þann skóla var honum veittur námsstyrkur skólans að upphæð $800, er *Tuft-Fellowship*, er nefndur, til þess að fullkomnast í guðfræðisnámi við einhvern háskóla Norðurálfunnar. Hann valdi sér

Berlínar-háskólann á Þýzkalandi og fór þangað í sept. sama haust. Guðmundur er sonur Árna Þorlákssonar og Helgu Kjartansdóttur, fæddur á Munaðarnesi við Borgarfjörð í Múlasýslu.

Haustið 1908 var Barði G. Skúlason, lögfræðingur, í Grand Forks, N.-Dak., kosinn þingmaður til ríkisþings N.-Dakota, fyrir Grand Forks County. Hann sótti undir merkjum Republikana. Barði hefir um lengri tíma verið kennari við lögfræðisdeild Norður-Dakota-ríkisháskólans í Grand Forks.

MANNALÁT.

Í janúar 1907: Einar bóndi Einarsson, við Pine Valley, Man. [frá Rangá í N.-Múlas.], 74 ára.

14. febr. 1907: Benedikt Ólafsson, til heimilis í Winnip. (bjó síðast á Ísl. í Breiðagerði í Skagafirði), um sjötugt

14. júní 1907: Guðjón Jónsson í Marshall í Minn. [ættaður úr Köldukinn í Þingeyjars. Ekkja hans, Sigurveig Einarsdóttir frá Hafurstöðum í Axarf.], 67 ára.

Í júlí 1907: Ólafur, sonur Einars Einarssonar [frá Rangá sem lézt í jan. þ.á. og er hér talinn að ofan], rúmlega tvítugur.

3. sept. 1907. Eyjólfur Guðmundsson (prests á Hólmum í Breiðafirði), til heimilis í Árdalsbygð í Nýja Íslandi, 76 ára.

26. okt. 1907. Soffía Friðriksd. (próf. Reykjalíns), kona Eggerts Magnúss. Vatnsdal, í Wadena, Sask., 77 ára.

1. nóv. 1907: Sigurður Jónsson [Oddsonar, hafnsögumans í Rvík], til heimilis í Seattle, Wash., 42 ára.

18. nóv. 1907. Jóhann Jónsson, bóndi í Argyle-bygð, (f. á Finnsstöðum í Köldukinn, en fluttist vestur um haf úr Eyjafjarðarsýslu fyrir 30 árum), 62 ára.

23. nóv. 1907. Vilhelmína Soffía Jóhannsdóttir, Bjering, kona Þorsteins Þorsteinssonar á Gimli, (ættuð af Tjörnesi í Þingeyjars.), 37 ára.

4. des. 1907. Jón Jónsson í Nýjabæ í Nýja Ísl. (bróðir Eiríks heit. Jónss. Garðpróf. í Khöfn), 78 ára.

9. des. 1907: Aron Jónsson, í Garðar-bygð í N.-Dak., miðaldra.

13. des. 1907. Sigríður Jónsdóttir, Andréssonar, kona Guðj. Ísleifssonar, til heimilis hjá tengdasyni sínum G.K. Breckman, bónda í Álftavatns-bygð [ættuð frá Merkisgerði í Skagafirði], 67 ára.

28. des. 1907. Kristín Bjarnadóttir (Sigurðssonar og Margrétar Ólavíu Ólafsdóttur, konu hans), kona Sigurðar Snorrasonar Reykjalín í Winnipeg, 23. ára.

JANÚAR 1908:

6. Guðrún Jónsdóttir Borgfjörð ekkja Eyjólfs Halldórssonar Borgfjörð í Winnipeg (frá Hlíð í Hörðadal í Dalasýslu), 75 ára.

7. Jósafat H. Bjarnason, í Pembina N.-Dak.

7. Jón Jónsson, við Radway-pósthús í Man. (ættaður úr Dalasýslu), 67 ára.

16. jan. Pétur Gísli, sonur Sigurbjarnar Þorsteinssonar og konu hans Rósu Gísladóttur í Minneota, Minn. (frá Nýjabæ á Hólsfjöllum). Heimili hans var í Washburn í N.-Dak., 35 ára.

17. Gunnhildur Jónsdóttir, við Ardal-pósthús í Nýja-Ísl. (ættuð úr N.-Múlas.), 64 ára.

20. Þorsteinn Jónsson, til heimilis hjá syni sínum, Vilhjálmi bónda við Svold-pósthús í N.-D. (frá Neðstabæ í Húnavatnss.), 79 ára.

23. Vilhelm Kristján Kjærnested, á heimili Páls sonar síns við The Narrows-pósthús í Manitoba. Fluttist vestur um haf 1876, og nam land í Nýja-Ísl. á jörð þeirri, er hann nefndi Kjarna og bjó þar sinn búskap hér. Á Íslandi bjó hann á Hólum í Hjaltadal, 82 ára.

26. Jón B. Þorsteinsson, sonur Hálfdánar heit. Þorsteinssonar og Sigurborgar Jónsd. í Minneota, Minn., 20 ára.

26. Jón Jónsson í Winnipeg (frá Hjarðarfelli í Miklaholtshrepp í Hnappadalss., flutti með fjölskyldu sína hingað vestur fyrir 25 árum síðan), 70 ára.

FEBRÚAR 1908:

4. Halldór Hjálmarsson, bóndi við Akra-pósthús í N.D.

Sonur Hjálmars Hermannssonar, Jónssonar, og Maríu Jónsdóttir, sem bjuggu á Brekku í Mjóafirði í S.-Múlas., 56 ára.

8. Sigurður Ásmundsson, hjá tengdasyni sínum, B. Jósefssyni bónda, og dóttur Guðnýu, við Skálholtpósthús í Argyle-bygð (frá Kattarstöðum í Núpasveit í N.-Þingeyjars.), um áttrætt.

10. Elín Eyjólfsdóttir í Minnesota-nýl., ekkja Ólafs heit. Jónssonar frá Dölum í Fáskrúðsfirði. Hún var ættuð frá Tunguhaga á Völlum í S.-Múlas., 61 árs.

12. Sigríður Björnsdóttir, kona Hjálmars Gíslasonar í Winnipeg (ættuð frá Selstöðum við Seyðisfj.), 21 árs.

12. Einar Engelbertsson, (prests Þórðarsonar, fæddur á Desjarmýri í N.-Múlas. 1820), til heimilis hjá syni sínum Guðmundi, bónda í Akra-bygð í N.-D., 87 ára.

14. Guðrún Árnadóttir, í Gardar-bygð, ekkja Þorleifs Björnssonar — d. 2. apríl 1903. (Frá Fornhaga í Hörgárdal í Eyjafjarðarsýslu), á 74. aldursári.

16. Málvin, dóttir þeirra hjóna Sigurbjörns Jónssonar og Kristjönu konu hans, til heimilis í Selkirk Man., 18 ára.

21. Guðrún Grímsdóttir, hjá syni sínum Grími bónda Þórðarssyni í Gardar-bygð í N.-Dak. Ekkja Þórðar Árnasonar (dáinn í Milwaukee 1873. Það sama ár fluttu þau til Ameríku frá Dalgeirsstöðum í Miðfirði), 81 árs.

23. Þorgerður Jónsdóttir, (Sæmundssonar og Sigurlínar Bergsdóttur), kona Sig. Magnússonar í Winnipeg (hún var frá Hjörsey í Mýras.), 39 ára.

MARZ 1908:

1. Ásta Þóra Jónasdóttir, Skagfjörð, í Swan River-bygð í Man. (frá Stóragerði í Hörgárdal í Eyjafj.s.), 76 ára.

5. Hálfdán Guðmundsson, í Minneota (ættaður frá Eyri í Reyðarfirði; fluttist frá Eskifirði fyrir 5 árum), 72 ára.

5. Helga, dóttir Björns Sveinssonar og konu hans, til heimilis í Akra-bygð, N.-Dak., 22 ára.

8. Eyjólfur Einarsson, á Eyjólfsstöðum í Geysis-bygð í Nýja Íslandi. Ekkja hans heitir Sigríður Björns-

dóttir og bjuggu þau í Skógum í Mjóafirði; fluttust þaðan til Ameríku 1884), 64 ára.

10. Jakobína Árnadóttir, hjá tengdasyni sínum Bjarna Péturssyni á Mountain. Ekkja Jóh. Eyjólfssonar (ættuð af Höfðaströnd í Skagaf.; flutti hingað frá Laxamýri í Þingeyjarsýslu), 82 ára.

11. Sigríður Guðmundsdóttir, kona Friðriks Ólafsonar í Winnipeg, 81 árs.

13. Jón Jónsson Strönd í Markerville, Alta. (frá Strönd við Mývatn), 60 ára.

23. Ragnhildur Jónsdóttir, í Winnipeg (fluttist hingað frá Reykjavík), 55 ára.

28. Bóas Arnbjörnsson, bóndi í Spanish Fork, Utah, 51. árs.

29. Sveinn Árnason, til heimilis hjá tengdasyni sínum Einari Mýrdal, bónda í Gardar-bygð, N.-Dak. (ættaður úr Suður-Múlas.), 86 ára.

Guðbjörg, kona G. S. Johnson, bónda við Skálholt-pósthús í Man., 29 ára.

APRÍL 1908:

8. Albert Jónsson, Winnipeg, 50 ára.

8. Jón Jónsson, bóndi í Arnes-bygð í Nýja Íslandi (frá Hörgsdal í Mývatnssveit), 70 ára.

9. Guðni Johnson, bóndi, Churchbridge, Sask. (ættaður úr Árnessýslu), 53 ára.

29. Málfríður Sigríður, dóttir Þorsteins Péturssonar og konu hans, Guðrúnar Sigurðard. í Winnip., 15. ára.

29. Kristín Dalmann, ekkja á Baldur, Man.

MAÍ 1908:

1. Guðrún Guðmundsdóttir, í Gardar-bygð, N.-Dakota. Ekkja Hallgríms heit. Guðmundssonar, sem þar bjó áður fyrr, 67 ára.

12. Gísli Johnson, til heimilis í Winnipeg.

14. Jóhanna Jónsdóttir, í Arnes-bygð í Nýja Íslandi (ættuð úr Vesturhópi í Húnaþingi), 81 árs.

29. Páll Jóhannsson, til heimilis í Glenboro (ættaður úr Þingeyjarsýslu), 26 ára.

31. Anna Hannesdóttir, kona Jakobs Lindals bónda,

við Hóla-pósthús í Sask. (frá Þóreyjarnúp í Húnavatnssýslu), 50 ára.

JUNÍ 1908:

4. Jón Sigmundsson, bóndi í Spanish Fork, Utah (úr V.-Skaptafellss.), 61 árs.
13. Stefanía Ingibjörg Arnadóttir, kona Ólafs Vopna í Winnipeg (dóttir Árna heit. Arnasonar frá Skógum í Axarfirði), 51 árs.

Valdimar Davíð Valdimarsson í Californíu.
Ólafur Torfason, í Selkirk.

JULÍ 1908:

7. Stefán Hrólfsson á Bakka við Íslendingafljót (ættaður úr Borgarfirði í N.-Múlas.), 75 ára.
7. Stefán Stephensen, sonur Jónasar Stephensens konu hans Margrétar,íWinnipeg(af Seyðisf.). 24 ára
8. Guðrún Magnúsdóttir (Einarssonar, frá Hnausi Villingadalshrepp í Árnessýslu), 51. árs.
12. Þorleifur, sonur Auðuns Jónssonar, bónda á Grímsstöðum í Nýja Íslandi, 27 ára.
12. Sigríður Ólafsdóttir, ekkja Þorgeirs heit. Guðmundssonar frá Akureyri; til heimilis hjá syni sínum, Jósef Vilhjálmi í Winnipeg. Hún var dóttir Ólafs Guðmundssonar og Sigríðar Jósefsdóttir, sem um nær hálfa öld bjuggu í Hvammi í Eyjafirði. 69 ára.
14. Jón Gíslason, bóndi við Mountain, N.-Dak. (ættaður úr Miðdölum í Dalasýslu).
15. Jóhannes Þorleifsson Lindal, við Laxdal-pósthús í Sask. (ættaður úr Húnavatnss.).
16. Magnús Stefánsson Þorlákssonar, Edmonton, Alta.
18. Vilborg Þórunn Guðlaugsdóttir við Big Quill-pósthús í Sask., 42 ára.
21. Þorsteinn Sigmundsson, í Bellingham,Wash.,38 ára.

ÁGÚST 1908:

1. Helga Jónsdóttir, hjá dóttur sinni Valgerði Finnbogadóttir í Winnipeg. Ekkja Finnboga heit. Árnason-

ar. (Bjuggu lengst af að Reykjum í Mosfellssveit), 67 ára.

8. Jósef Jósefsson, Hoff, hjá syni sínum Stefáni, í Minneota, Minn, (ættaður frá Bakka á Langanesströnd), 77 ára.

31. Þorsteinn Þórarinsson Lindal, í Blaine, Wash., 44 ára.

SEPTEMBER 1908:

3. Gísli Magnússon Thompson, að Krossi nálægt Gimli, (sonur Tómasar J. Jónssonar og Þóru Gísladóttir; fæddur að Guðlaugsvík í Strandasýsl. Fluttist hingað með foreldrum sínum 1884), 45 ára.

20. Herdís Þorvaldsdóttir, ekkja, til heimilis í Winnipeg, 87 ára.

20. Elinborg Stefánsdóttir, ekkja Kristjáns heit. Jónssonar frá Geitareyjum, til heimilis í Winnipeg, 75 ára

23. Friðrik Matúsalem Árnason, í Marshall, Minn. (ú Vopnafirði), 55 ára.

24. Soffía Vilhjálmsdóttir, Árnasonar, í Marietta, Wash (ættuð úr Eiða-þinghá), 67 ára.

Anna Guðmundsdóttir, í Minneota, Minn., (ættuð úr N.-Múlasýslu).

OKTÓBER 1908:

9. Jórunn Jónsdóttir, við Sleipnir-pósthús í Sask. (ættuð úr Fnjóskadal í Þingeyjars.), 79 ára.

10. Ragnhildur Guðrún Magnússon, í Þingvallanýlendu.

11. Jóhannes Pétursson, átti heimili í Minnesota-nýlend., var á ferðalagi heim til Íslands og andaðist í Rvík. (Ættaður úr Skagafirði, föðurbróðir síra Friðriks Friðrikssonar, sem verið hefir í Rvík), 64 ára.

14. Ásgeir Marías Guðjónsson, í Vancouver, B. C., (frá Arnardal í Ísafjarðarsýslu), 23 ára.

16. Þórun Gísladóttir, í Detroit Harbor, Wis. (ættuð úr Skaftafellss.), 68 ára.

24. Hólmfríður Hunford, dóttir þeirra hjóna, Jónasar J. Hunford og konu hans Margrétar, sem búa við Markerville-pósthús í Alberta.

26. Ingiríður Þorkelsdóttir, kona Þorsteins Holm í Winnip.
29. Björn, sonur Sigvalda Nordal í Selkirk, 25 ára.

Filippía Hannesdóttir (prests Bjarnasonar að Ríp í Skagafirði og konu hans, Sigríðar Jónsdóttur, frá Hólum í Hjaltadal), til heimilis hjá dóttur sinni í Pine Valley-nýlendu í Manitoba, 90 ára.

NÓVEMBER 1908:

1. Jónína (Morris) Jóhannesdóttir, Ólafssonar, (af Húsavík í Þingeyjars.), til heimilis í Winnipeg, 47 ára.
6. Jóhanna Ketilsdóttir, til heimilis hjá syni sínum Guttormi, og bróður sínum Jóni í Winnipeg, ekkja Finnboga heit. Sigmundssonar, gestgjafa í Seyðisfjarðarkaupst., 51 árs.
12. Jón Einarsson, til heimilis hjá Lýð bónda Jónssyni, við Hnausa-pósthús í Nýja Ísl. (frá Egilsseli í Fellum í Norður-Múlasýslu), 64 ára.
12. Katrín, dóttir Páls Sigfússonar í Winnipeg, 24 ára.
16. Guðríður Þorgrímsdóttir, á Keldulandi við Íslendingafljót, kona Jóns Einarssonar. (Á Íslandi bjuggu þau að Uppsölum í Reykholtssókn í Borgarf.), 85 ára.
17. Haraldur, sonur Sigurðar Vídal (úr Víðidal í Húnavatnssýslu), bónda í Hnausa-bygð í N.-Ísl., 27 ára.
17. Jón Ólafur, sonur Stefáns Guðnasonar, við Hnausa-pósthús í Nýja Íslandi, 21 árs.
18. Ólafur V. Ólafsson, bóndi í Hnausabygð í N.-Íslandi (ættaður úr Eyjafj.sýslu), 60 ára.
20. Jón Jónsson (Marsibilarson), í Norwood, Man., 30 ára.
30. Ó'afur Benediktsson, kaupmaður í Markerville, Alta, (sonur Benedikts Ólafssonar og Hólmfríðar Bjarnadóttur, er síðast bjuggu í Breiðagerði í Skagaf.), 42 ára.

DESEMBER 1908:

4. Jón Oddur Jónsson, við Laxdal-pósthús í Sask.; sonur Odds Jónssonar, bónda í Garðar-bygð í N.-Dak.
11. Ingibjörg Guðmundsdóttir, kona Benedikts Guðmundssonar, bónda við Íslendingafljót, 34 ára.
14. Jóhanna Einarsdóttir (Anderson), í Winnipeg.

15. Friðbjörn Oddson, (Sigurðssonar og Guðrúnar Sigurðardóttur, er lengi bjuggu í Rauf á Tjörnesi í Þingeyjarsýslu), til heimilis hjá Helga syni sínum, við Cold Spring-pósthús í Man., 78 ára.
21. Kristín Gísladóttir, hjá tengdasyni sínum G. Thomas í Winnipeg (ættuð úr Vopnafirði), 74 ára.

UPPSKERUSKÝRSLA

sú, er hér fer á eftir, mun mörgum þykja fróðleg. Hún er gjör af Birni Sigvaldasyni á búskaparárum hans með fullkominni nákvæmni og öldungis áreiðanleg. Átti að koma í sambandi við æfisögu hans, en var þá ekki við hendi.

Ár.	Byrjað að sá.	Uppskera af ekr. bus.	Ár.	Byrjað að sá.	Uppskera af ekr. bus.
1883	1. Maí	23	1896	2. Maí	17
1884	24. Apríl	24½	1897	17. Apríl	18
1885	18. "	20	1898	11. "	23
1886	13. "	9	1899	2. Maí	22
1887	19. "	30	1900	6. Apríl	6
1888	30. "	20	1901	10. "	22
1889	31 Marz	7	1902	17. "	31
1890	16. Apríl	20	1903	"	17
1891	10. "	27	1904	4. Maí	18
1892	18. "	27	1905	10. Apríl	26
1893	3. Maí	17	1906	8. "	19
1894	25. Apríl	18	1907	6. Maí	21
1895	4. "	35	1908	10. Apríl	24

LEIÐRÉTTING.

Fyrir brengl, sem óvart hefir orðið í handriti, hafa foreldra nöfn Björns Sigvaldasonar ruglast. Þau hétu **Sigvaldi Magnússon** og **Valgerður Björnsdóttir, Jósefssonar.** Þetta eru menn vinsamlega beðnir að leiðrétta.

SMÁVEGIS.

SUÐUR Á SPÁNI.

Þökk fyrir kossinn, þúsundfalda,
þó hann væri' ei nema einn.

J. Th.

Það var að áliðnum degi á Spáni. Stórir hópar af prúðbúnum

ungum stúlkum og efnilegum piltum voru á heimleið fótgangandi frá nauta-ati. Það lá vel á þessu unga fólki, og það hafði parað sig saman svo vel sem varð, þannig, að sveinn og meyja voru tvö og tvö í hóp út af fyrir sig.

Við brautarjaðarinn stóð unglingsmaður, svo tötralega búinn, að hér og þar sást í nakið hörundið gegnum larfana. Hann var að biðja sér beina, — biðja um bita brauðs til að bjarga lífinu, því næringarlaus hafði hann gengið meir en sólarhring. Þetta var sagan sem hann sagði þeim, er fram hjá gengu. Og þó vöðvar hans væri þéttir og hörund hans dökkt og sólbrunnið, bæri ekki vott um langvarandi sult eða vosbúð, þá bar hann samt þau merki, er sýndu að hann sagði satt.— Hann var mjög tekinn til augnanna og kinnfiskasoginn, og á hans aldri gat það ekki stafað af öðru en þreytu eða hungri eða hvorttveggja.

En þetta unga fólk hafði nú um annað að hugsa en tötrum búinn betlara. Það var að syngja spánskar ástargælur og þess á milli að hvíslast á og hlægja. Við aumingjanum litu fáir og færri buðu honum bróðurhönd og hjálp.

Þrjár ungar stúlkur gengu sér. Þær voru þéttvaxnar og blómlegar, og æskublærinn og unglingsfjörið dansaði milli rósahvíslanna á vöngum þeirra. Þær heyrðu bæn aumingjans, stöldruðu við og gengu svo til hans. Þær voru enn að hlægja, er til hans kom, en hláturinn umhverfðist snögglega í meðaumkun. Hin elzta þeirra— ekki meir en tvítug að aldri — fór ofan í veski sitt og tók upp einn ,,ríl" (=5 cents) og rétti honum.

,,Auðmjúklega þakka eg þér, ungfrú!" sagði beiningamaðurinn og hneygði sig með lotningu.

Þá tók önnur upp ,,pesata" (=20 cents) og gaf honum.

,,Guð launi þér, göfuga ungfrú!" sagði þá beiningamaðurinn í klökkum róm.

Sú þriðja, hin yngsta þeirra og fallegasta átti ekki ,,pesata" til, — ekki einu sinni einn einasta ríl. Hún átti ekkert fémæti til að gefa. — Með hverju gat hún þá glatt aumingjann og verið jafnsnjöll hinum? Hún stóð augnablik áhyggjufull, leit svo á þær stöllur, þá til jarðar, og að síðustu á beiningamanninn. Svo rétti hún alt í einu úr sér, tilti sér á tær og — kysti hann.

Beiningamaðurinn stóð sem höggdofa og gat ekki stunið upp einu þakkarorði. En í þessarri svipan gekk blómsali fram hjá, með körfu fulla af angandi blómvöndum. Í sömu andránni gleymdi beiningamaðurinn feimninni, gleymdi böli sínu og hungri, gleymdi öllu. Hann vatt sér að blómsalanum, fekk honum báða skildingana og tók í staðinn fallegasta blómvöndinn. Og yfirkominn enn af undrun og þakklæti, þögull og með hneygðu höfði, rétti hann blómvöndinn að meyjunni, sem óbeðin gaf honum það bezta sem hún átti.

[Eftir ,,ferðalang á Spáni"]. E.

STÓRT BRÚÐKAUP.

Stærsta og undir eins einkennilegasta brúðkaupið, sem sögur fara af, átti sér stað á sléttum vellli skamt frá borginni Susa í Persaríki, fyrir eitthvað 2235 árum síðan. Brúðgumarnir voru talsins 10,101, — segi og skrifa tíu þúsund eitt hundrað og einn! Þeir kvonguðust allir á sömu stund, í einum og sama veizlu-skála, er bygður hafði verið þar á vellinum fyrir þá hátíðlegu athöfn einungis.

Það var Alexander mikli sem stýrði þessu brúðkaupi og var einn brúðguminn sjálfur. Eftir sigurvinningar sínar í Persaríki vildi hann stuðla til friðar og andlegrar einingar sigurvegaranna og þeirra yfirunnu, og áleit því máli bezt hrundið áleiðis með því að láta menn sína taka sér persneskar meyjar fyrir konur. Sjálfur gekk hann á undan ,,öðrum til eftirdæmis" og festi sér Statiru dóttur Daríusar III. Persakonungs. Hundrað af hans tignustu herforingjum festu sér 100 meyjar af tignustu ættum Persa og Medea, og 10,000 grískir hermenn festu sér jafnmargar persneskar meyjar af ýmsum stéttum, — úrvalið af kvenlegri fegurð vitaskuld.

Alexander efndi veglega til brúðkaupsveizlunnar. Lét meðal annars byggja þennan mikla skála. Veizluskálinn sjálfur var þannig gerður, að 60 feta háir steinstöplar voru bygðir og á þeim hvíldi hvolf-þak mikið. En veggirnir voru aðal-lega dýrindis dúkar og rósavefnaður, með öllum litum og þeir aftur skrýddir með gulli og gimsteinum. Út frá veizlu-skálanum voru aðrir skálar, 100 að tölu, fyrir herforingjana og brúðir þeirra og þar út í frá aftur 10,000 herbergi fyrir hermennina grísku og þeirra brúðir. — Framundan veizluskálannm, undir beru lofti, var röst eftir röst af gestaborðum, þar sem boðsgestir allir skyldu borða og gjöra sig glaða.

Inni í skálanum var sætum hagað þannig, að þau gengu í baugmyndum röstum, hvoru megin við og út frá hásætinu. Bil var á milli hvorra tveggja sæta, svo ekki þrengdi að neinum af brúðhjónum. Gyltur bikar var á borðinu hjá hverum brúðguma, svo ekki þyrfti minnisdrykkjan að fara í handaskolum. Bruðgumarnir gengu fyrst í skálann og er þeir höfðu allir tekið sæti voru lúðrar þeyttir, til þess bæði að kunngjöra það boðsgestum og til að gefa brúðurunum bendingu um að ,,þeirra stund væri komin". Gengu þær þá í skálann og tóku tilætluð sæti. Þegar kyrð var komin á byrjaði hjónavígslu-athöfnin, sem var bæði óbrotin og að því skapi stutt. Alexander konungur stóð upp, rétti Statiru hönd sína, nefndi hana konu sína og kysti hana. Eftirleikurinn var svo óvandur, að hinir 10,100 brúðgumarnir gjörðu slíkt hið sama. Svo var hjónavígslan á enda.

---

er seld í öllum löndum hins mentaða heims. Fyrir nokkru síðan setti félagið umboðsmenn á Íslandi og er vél þeirra seld í Reykjavík af þeim herrum O. Johnson & Kaaber. Nú á tímum er varla sú sýslan rekin, að eigi séu öll bréfviðaskifti og aðrar skriftir gjörðar á slíkar vélar, og þykir mikill tímasparnaður, fyrir utan það, hvað þau plögg eru fegurri og betri til aflesturs en þau sem rituð eru með hendi. Félagið selur vélar sínar með góðum borgunarskilmálum. Lesið auglýsing félagsins á síðustu blaðsíðu þessa almanaks.

Innihald Almanaksins 1909.

Tímatalið — Myrkvar — Árstíðirnar — Tunglið — Um tímatalið — Páskatímabilið — Pláneturnar — Páskadagur — Sóltími — Veðurfræði Herschel's — Ártöl nokkurra merkisviðburða — Til minnis um Ísland — Stærð úthafanna — Lengstur dagur — Þegas klukkan er 12—Almanaksmánuðurnir........ bls. 1—20

William Howard Taft, með mynd. Eftir Wm. Stead í *Reviews of Reviews* (F.J.B.) bls. 21—30

Safn til landnámssögu Ísl. í Vesturheimi, Fyrsti þáttur landnámssögu Albertahéraðs. Eftir Jónas J. Hunford...... " 31—44

Björn Sigvaldason (Walterson), með mynd. Eftir F. J. B. .... ,, 45—54

Jón Ólafsson á Brú, með mynd. Eftir F.J.B. ,, 55—64

Abraham Lincoln, með mynd. Eftir Sigtr. Jónasson .... ,, 65—79

Íslenzkt heljarmenni. Eftir Jóh. Magnús Bjarnason. (Saga frá Nýja Skotlandi). ,, 80—92

Helztu viðburðir og mannalát meðal Ísl. í Vesturheimi .... ,, 93—101

Uppskeruskýrsla. Eftir Björn Sigvaldason [Walterson]..................... " 101

Suður á Spáni, smásaga.................. " 101—2

Stórt brúðkaup........................... " 103

Canada = Norðvesturlandið.

—o—

REGLUR VIÐ LANDTÖKU. — Af öllum sectionum með jafnri tölu, sem tilheyra sambandsstjórninni í Manitoba, Saskatchewan og Alberta, nema 8 og 26, geta fjölskylduhöfuð og karlmenn 18 ára gamlir og eldri, tekið sér 160 ekrur fyrir heimilisréttarland, það er að segja, sé landið ekki áður tekið, eða sett til síðu af stjórninni til viðartekju eða einhvers annars

INNRITUN. — Menn mega skrifa sig fyrir landinu á þeirri landskrifstofu, sem næst liggur landinu, sem tekið er. Með leyfi innanríkisráðherrans, eða innflutnings-umboðsmannsins í Winnipeg, geta menn gefið öðrum umboð til þess að skrifa sig fyrir landi. Innritunargjaldið er $10.

HEIMILISRÉTTAR-SKYLDUR. — Samkvæmt núgildandi lögum verða landnemar að uppfylla heimilisréttar-skyldur sínar á einhvern af þeim vegum, sem fram eru teknir í eftirfylgjandi töluliðum, nefnilega:

(1) Að búa á landinu og yrkja það að minsta kosti í sex mánuði á hverju ári í þrjú ár.

(2) Ef faðir (eða móðir, ef faðirinn er látinn) einhverrar persónu, sem hefir rétt til að skrifa sig fyrir heimilisréttarlandi, býr á bújörð í nágrenni við landið, sem þvílík persóna hefir skrifað sig fyrir sem heimilisréttarlandi, þá getur persónan fullnægt fyrirmælum laganna, að því er ábúð á landinu snertir áður en afsalsbréf er veitt fyrir því, á þann hátt að hafa heimili hjá föður sínum eða móður.

(3) Ef landnemi hefir fengið afsalsbréf fyrir fyrri heimilisréttarbújörð sinni, eða skírteini fyrir að afsalsbréfið verði gefið út, er sé undirritað í samræmi við fyrirmæli Dominion landlaganna, og hefir skrifað sig fyrir síðari heimilisréttar-bújörð, þá getur hann fullnægt fyrirmælum laganna, að því er snertir ábúð á landinu (síðari heimilisréttar-bújörðinni) áður en afsalsbréf sé gefið út, á þann hátt að búa á fyrri heimilisréttar-bújörðinni, ef síðari heimilisréttar-jörðin er í nánd við fyrri heimilisréttar-jörðina.

(4) Ef landneminn býr að staðaldri á bújörð sem hann á (hefir keypt, tekið í erfðir, o.s. frv.) í nánd við heimilisréttarland það, er hann hefir skrifað sig fyrir, þá getur hann fullnægt fyrirmælum laganna, að því er ábúð á heimilisréttar-jörðinni snertir, á þann hátt að búa á téðri eignarjörð sinni (keyptu landi o. s. frv.).

BEIÐNI UM EIGNARBRÉF ætti að vera gerð strax eftir að 3 ár eru liðin, annaðhvort hjá næsta umboðsmanni eða hjá Inspector, sem sendur er til þess að skoða hvað unnið hefir verið á landinu. Sex mánuðum áður verður maður þó að hafa kunngert Dominion landa umboðsmanninum í Ottawa það, að hann ætli sér að biðja um eignarréttinn.

LEIÐBEININGAR. — Nýkomnir innflytjendur fá á innflytjendaskrifstofunni í Winnipeg, og á öllum Dominion landa skrifstofum innan

(yfir á næstu síðu).

Manitoba, Saskatchewan og Alberta, leiðbeiningar um það, hvar lönd eru ótekin, og allir, sem á þessum skrifstofum vinna, veita innflytjendum, kostnaðarlaust, leiðbeiningar og hjálp til þess, að ná í lönd sem þeim eru geðfeld; ennfremur allar upplýsingar viðvíkjandi timbur, kola og náma lögum. Allar slíkar reglugerðir geta þeir fengið þar gefins, einnig geta menn fengið þar reglugerðina um stjórnarlönd innan járnbrautarbeltisins í British Columbia, með því að snúa sér bréflega til ritara innanríkisdeildarinnar í Ottawa, innflytjenda umboðsmannsins í Winnipeg, eða til einhverra af Dominion landa umboðsmönnum í Manitoba, Saskatchewan og Alberta.

ÁGRIP AF REGLUGERÐ

um ráðstöfun málma á Dominion-löndum í Manitoba, Saskatchewan, Alberta og Norðvesturlandinu.

KOLALAND. — Kolanámuréttur getur leigður orðið um tuttugu og eitt ár, gegn $1.00 afgjaldi af hverri ekru á ári. Engum einstaklingi eða félagi er selt meir en 2560 ekrur. Auk þess skal kaupandi greiða stjórnargjald (Royalty) af því, sem úr námunum er tekið, eftir því sem ákveðið kann að verða með leyndarráðs-samþykkt við og við.

MÁLMGRJÓT (QUARTS). — Einstaklingar, sem eru átján ára að aldri og þar yfir, og hlutafélög, er hafa „Free Miner", skírteini, geta látið skrifa sig fyrir námabletti eða lóð.

Skírteinishafi, sem uppgötvað hefir málm á einhverjum stað, má afmarka sér þar námulóð sem sé 1500 á lengd og 1500 á breidd.

Gjaldið fyrir að rita einhvern fyrir námulóð er $5.00.

Sá, sem þannig hefir numið námulóð, verður að eyða að minsta kosti $100.00 á ári í hana, eða borga þá upphæð til hlutaðeigandi „Mining Recorder" í staðinn. Þegar námuhafi hefir þannig eytt $500.00 eða borgað þá, má hann, eftir að hafa látið mæla lóðina og uppfylt aðra skilmála, kaupa landið fyrir $1.00 ekruna.

Afsalsbréf (patent) fyrir námulóðum skulu innihalda ákvæði um, að af seldum afurðum lóðanna skuli greitt stjórnargjald sem ekki yfirstigi 2½ af hundraði.

Gullsands eða „Placer" námulóðir eu vanalega 100 fet á hvern veg; innritunargjald fyrir þær er $5.00 hverja, sem endurnýjast eða borgist árlega.

Sá sem leyst hefir „Free Miner's"-skírteini getur einungis fengið tvö vélargraftarleyfi fyrir fimm mílur hvert, er nái yfir tuttugu ár, og má innanríkisráðgjafinn endurnýja þau ef honum sýnist.

Leyfishafi skal hafa eina graftrarvél í gangi innan eins sumars frá dagsetningu leyfisins fyrir hverjar fimm mílur, en þegar einstaklingur eða félag hefir fengið meira en eitt leyfi, nægir ein graftrarvél fyrir hverjar fimm mílur, eða brot úr þeim. Afgjald af hverri mílu, sem þannig er leigð, er $10.00 á ári. Auk þess greiðist stjórnargjald, er nemur tveimur og hálfum af hundraði, af því sem upp er grafið eftir að það nemur $10,000.00 að verðhæð.

W. W. CORY,
DEPUTY MINISTER OF THE INTERIOR.